

SEPTIŅPADSMITAIS DZIEDĀJUMS.

Nokautie ceļa biedri. Vilkata. Mežotnis un Jaunutis. Raganas cieņa. Brāļi šķirās. Sidrabenes ķēniņš un viņa meita. Jaunuti sūta ķēniņš reizu reizām pie raganas, sumpurnes, pēc viņas vērsa zelta ragiem, pēc viņas dunča, pēc dimanta akmeņa trauka; pēc koklēm. Visas šīs lietas pārnesis, tas dabū ķēniņa meitu un Sidrabenes pili. Sumpurņa biesmās.
Brāļi.

- Niedrišu Vidvuts gabalu gājis,
Steigdamies projām zeltgaismas pilī,
Atrada, meža pils tuvumā nācis,
Vēl tur gulošus tos ceļa biedrus,
5 Kam bija Kurmis nocirtis galvas.
Kad drusku noskumis kavējās Vidvuts
It labu brītiņu pie ceļa biedriem,
Pie Ogļu-Nesēja, Simtpūru-Sējēja, —
Pienāca klāt viņam tas pats vilkata,
10 Kas viņu pie trim ķēniņiem nesa.
Vilkata saprata Vidvuta skumjas,
Salika tūdaliņ nokauto galvas
Nu pēc kārtas uz viņu rumpjiem,
Pēc tam sacīdams griežamus vārdus:
15 „Pantiņš pantiņā, kauliņš kauliņā,
„Dzīslīņa dzīslīņā, miesiņa miesiņā,
„Trundelis vidū, caunaste galā.
„Kauliņi, pošaties, dzīslīņas, vērsaties!
„Ikkatris mātes dzemdētā klēpī.
20 „Galiņ, pie galiņa, — ādiņa virsū!“
Nu bija katris, kur bija izgājis,
Vēl tik vienīgi dzīvības trūka.
Vilkata ieraudzīj's kokā vārnu,
Kas tur baroja perekli bērnu,

- 25 Mātītei, vārīgi draudēdams, teica :
 „Ja tu man veselības-dzīvības-zāles
 „Tūdaliņ neatnes uz tām pēdām,
 „Tad tavus bērnus ēdišu nost!“
 Mātīte aizskrēja, atnesa tūliņ
- 30 Iekš viena podiņa dzīvības zāles
 Un otru podiņu ar veselību.
 Vilkata aplēja veselības zālēm
 Miesas visus pušu cirstos gabalus,
 Paklusu sacīdams pūšamus vārdus :
- 35 „Ceļa-tēvs, Ceļa-māte, Saulītes teka,
 „Atdotat veselību jel Ogļu-Nesējam,
 „Atdotat veselību Simtpūru-Sējējam!“
 Un visi gabali saauga kopā.
 Aplēja pēc ar dzīvības zālēm, —
- 40 Trūkumi, lūzumi, plīsumi, griezumi
 Sarepa kā alkšņi, kā ozoliņi,
 Un abi ceļbiedri palika dzīvi.
 Tie nu Niedrišu Vidvutam lūdzās,
 Lai tas piedeva tiem viņu viltu,
- 45 Ka viņi klausīja viltniekam Kurmim,
 Nevilka Vidvutu no alas ārā.
 Vidvuts piedeva tiem viņu viltu —
 Jau bija cietuši tie savu sodu.
 Nu lūdza vilkata, lai viņu nokauj ;
- 50 Niedrišu Vidvuts liedzās, teikdams :
 „Kā jele es tik slikts varu būt
 „Pret savu labdari, kuŗš man daudzreiz
 „Līdzējis, izglābis ir no nāves?!“
 Vilkata sacīja asarām acīs :
- 55 „Ja mani neglābsi, būsi pagalam!“
 Nu arī Vidvuts nokāva vilkatu,
 Vilkata palika par staltu vīru.
 Nu tas stāstīja Vidvutam, draugam,
 Ka tas Jaunutis, Skaistītes brālis,

- 60 Un ka tas bijis tas pats zaķis,
Kurš caur Zemgales dārzu skrēja,
Kad paša tēvs viņu gribēja nošaut
Un viņu izglāba toreiz Vidvuts,
Pats par akmeni līdz ceļiem tikdams.
- 65 Mežotnis, Jaunutis, dvīnīšu brāļi,
Zemgales ķēniņa raženie dēli,
Ko bija Zvaigznīte tad dzemdinājuse,
Kad bija ēduse tā divi zivis,
Sūtītas no lielas līdakas pili
- 70 Pēc tam, kad bija līdaku ķēniņš
Palaidis reiz no tīkliņa ārā, —
Mežotnis, Jaunutis, dvīnīšu brāļi,
Audzināj' katris sev divi suņus,
Ko viņi nosauca par Turi, Velci.
- 75 Ar tiem domāja iet pa pasauli,
Lai paši varētu gudrāki palikt.
Un viņi drīz arī lūdzās tēvam,
Lai viņus laiž pa pasauli iziet.
Tēvs viņiem atļāva, bet taču teica
- 80 Jaunutim, lai tas iet tuvu, tālu,
Kurp viņa sirds tikai nesdamās nesās,
Mežotnim, lai jele pārāki tālu
Tas vis negāja ar saviem suņiem,
Bet lai staigāja tuvumā apkārt,
- 85 Pastarpām pārnāca pie tēva mājās.
Un abi bāliņi nu gāja, gāja;
Sagāja vienu dienu, sagāja otru,
Tad vienu mēnesi, tad vēl ar' otru,
Līdz viņi reiz kādu vakaru vēlu
- 90 Nonāca kādā biezā mežā,
Kur neģi klajuma, nedz kādas mājas.
Piepēši ierauga uguni spīdam,
Uguni paspīdam ne visai tālu.
Staigāja bāliņi turp, kur tā uguns,

- 95 Un viņi nonāca līdz mazam namiņam.
 Mazajā namiņā dzīvoja māte,
 Dižana mātīte ar divi meitām.
 Vareni laipnīgi meitiņas, māte
 Uzjēma, godāja bāliņus abus,
- 100 Cienāja ar visujaukāko cieņu;
 Bet bija miegzāles pie vakariņām,
 Ar ko cienāja tās abus bāliņus,
 Ar tiem ēzdamas, dzerdamas kopā.
 Māmiņa uzlika pēc vakariņām
- 105 Ikkuram bāliņam micīti galvā
 Un lika gulēt ar savām meitām,
 Ar vienu — vienu, ar otru — otru,
 Ka bija viss pēc labākās kārtas.
 Un abi pāriši bij uz mata
- 110 No viena auguma, no viena lieluma.
 Gadījās, ka viņi it visi bija
 Dzimuši pilnīgi tai pašā gadā,
 Tai pašā gadā, tai pašā dienā.
 Tagadiņ pāriši nolikās gulēt.
- 110 Te gauži nopūtās jaunākā māsa.
 Un viņai prasīja Jaunutis, bāliņš,
 Kurš ar šo bija guldināts kopā:
 „Par kam nopūties, meitiņa mīlā?
 „Kamlabad tu tāda skumīga esi?“
- 120 Un jau meitiņa mīlēja viņu
 Un viņam sacīja dziļās skumjās:
 „Ak, mana māte briesmīga ragana,
 „Briesmīga ragana, briesmīga burve
 „Un turklāt arī slepkava liela:
- 125 „Tā visus, ko viņa nodabū rokā,
 „Saplosa gabalos un viņus apēd.
 „Tā arī jums šo naksniņu klāsies.
 „Bet ja tu varētu zobenu dabūt,
 „Kas aba karajas pie viņas gultas,

- 130 „Tad savu dzīvību varētu izglābt.
 „Aiz nama lejā tek maza upīte.
 „Ja pār upīti pāreji pāri,
 „Tad tu ar zobenu ūdenī iecērt,
 „Tad viņa nevarēs tevi vairs sasniegt,
- 135 „Nevarēs tapt pār upīti pāri.
 „Bet viņas kūti atrodās vērsis,
 „Atrodas vērsis ar zelta ragiem;
 „Tur arī pa kreisu no kūts durvim,
 „Gul uz plauktiņas zaveklu āmars.
- 140 „Ja ar šo āmaru uzsistu ragiem,
 „Trīs reizas uzsistu ikuŗam ragam,
 „Tad abi rāgi nokristu zemē,
 „Bet viņi krizdami tik dikti skanētu,
 „Ka pus' valstības iesāktu trīcēt.
- 145 „Bet manas mātes pagultē kokles,
 „Ak, tādas koklītes, ja viņām pieliek
 „Tik vienu pirkstiņu klāt, tad tās tūliņ
 „Tik skaņi spēlē, kā tik domā.
 „Un aiz mātes gultiņas ieŗrūsts
- 150 „Stāv sienas šķirbā tutenis — duncis,
 „Ar kuŗu jau daudz cilvēku kāva.“
 Sacīja meitiņa, iemīga miegā.
 Kad visi iemīga cietā miegā,
 Uzcēlās Jaunutis, negulēj's, kājās,
- 155 Pajēma micītes, baltās micītes,
 Kas bija uzliktas bāliņiem galvā,
 Uzbāza slepkavas meitiņu galvās,
 Izrāva bāliņu no viņa gultas
 Un viņu izmeta pa logu ārā;
- 160 Pajēma vecenes zaveklu zobenu,
 Kā viņam mācīja raganas meita,
 Un pats izlēca pa logu ārā,
 Modināj' bāliņu tīrajā gaisā.
 Bet nu ar' vecene moduses augšam,

- 165 Pajēma tuteni no sienas šķirbas,
 Aizgāja, nogrieza tās abas galvas,
 Kam viņa atrada micītes virsū,
 Domāja, ka bija bāliņu galvas.
 Nogrieza savu pašas meitiņu galvas
- 170 Un nu tik redzēja, ka viesi projām.
 Tūdaliņ dzinās bāliņiem pakaļ,
 Bet pāri upīti nespēja pārtapt —
 Jaunutis patapa ūdenī iecirst.
 Nostāja ragana ūdeņa malā,
- 175 Saukdama bēgošiem bāliņiem pakaļ:
 „Pagaidi, Jaunuti, kad tevi dabūšu,
 „Tad tevi zobiem es saplēsīšu:
 „Nozagi zobenu un caur tevi,
 „Ak, pate apkāvu vēl savas meitas!“
- 180 Bet abi bāliņi staigāja tālāk.
 Kad bija gājuši tie labi tālu
 Un nu gribēja abi divi šķirties,
 Tad viņi norunāj' savā starpā,
 Kā viņi varētu atkal satikt,
- 185 Kā viens no otra dabūtu ziņu.
 Pēc tam Jaunutis tanī vietā,
 Kur nule taisījās abi divi šķirties,
 Iedūra kāda koka stumburā nazi
 Un tā sacīja uz savu brāli:
- 190 „Ja tu reiz atkal atnāci šurpu,
 „Tad no stumbura izvelci nazi,
 „Apskati, vai nava norūsēj's asmenis.
 „Ja tas ir rūsējis pašā galā,
 „Tad man būs sākumā klājies slikti;
- 195 „Ja tas būs rūsējis pašā vidū,
 „Tad man būs pusceļā klājies slikti;
 „Bet ja tas rūsējis līdz pašam spalām,
 „Tad taisni to brīdi ies man slikti.“
 Sacīja. Bāliņi sadevās rokas,

- 200 Un katris aizgāja uz savu pusi,
Viens gāja pa kreisu, pa labu otris.
Kad bija Mežotnis gabalu gājis
Un neko sevišķu nepieredzējis,
Tad viņš pārgāja atpakaļ mājās.
- 205 Jaunutis, kas bija pa labu gājis,
Sagāja, iedams dienu, nakti,
Līdz viņš nonāca Sidrabenes pilī.
Sidrabenes ķēniņam bij skaista meita :
Galviņu pušķoja tai zelta mati,
- 210 Kā rīta rasiņa uzacis mirdzēja
Un pirkstu nadziņi kā pats dimants.
Jaunutim patika meitiņa dikti.
Un viņam sacīja Sidrabenes ķēniņš :
- 215 „Ja vari man no raganas atnest
„Tos zelta ragus no viņas vērša,
„Tad savu meitiņu es tevim došu
„Līdz ar visu savu Sidrabenes pili.“
Sacīja. Jaunutim patika meita,
Un viņš nolēma, noiet raudzīt,
- 220 Vai viņš nespēja nodzīt ragus.
Jaunutis sasniedza raganas mājas,
Iezagās kūti, pajēma āmaru,
Pajēma, uzgāza trīs reiz ragiem,
Te zelta radziņi nokrita zemē
- 225 Un pašam drebuļi satrieca kaulus, —
Tik liels troksnis izcēlies bija,
Ka visa zeme iesāka trīcēt.
Jaunutis pakampis nu zelta ragus,
Pārlēca mudīgi pār upi pāri,
- 230 Kas aba tecēja namiņam gaŗām ;
Bet nu tam ragana dzinās pakal.
Tik-tik dabūja pārlēkt upei
Un ar zobenu ūdenī iecirst. —
Ragana nespēja tālāku dzīties, —

- 235 Palika upmalē, saukdama dusmās:
 „Pagaidi, Jaunuti, reiz tevi dabūšu!
 „Caur tevi apkāvu es savas meitas,
 „Tu man nozagi zaveklu zobenu
 „Un nu vēl nositi vērsim ragus —
- 240 „Gan tevi reiz es dabūšu rokā!“
 Jaunutis nebēdā vairs ne nieka,
 Iet uz Sidrabeni ar zelta ragiem.
 Nonesa ķēniņam tas zelta ragus,
 Bet vis netura ķēniņš vārdu.
- 245 Gan viņš pajēma tos zelta ragus,
 Bet nu Jaunutim sacīja tā:
 „Ej līdz raganai ir vēl šoreiz;
 „Ja vari pārnesi man viņas dunci,
 „Tad tik tu paliksi par manu znotu
- 250 „Un arī dabūsi Sidrabenes pili.“ —
 Nelaime, tutenis aiz pašas gultas.
 Bet ko darīt? Jaunutis gāja,
 Aizgāja arīdzan tutenim pakal.
 Pa ceļu iedams, domāja, domāja,
- 255 Kā jele nodabūt raganas nazi?
 Pienāca naksniņa, kad bija iedams
 Raganas namiņu sasniedzis atkal.
 Par lielu laimi, ragana gulēja,
 Ragana gulēja cietā miegā.
- 260 Iezagās Jaunutis istabā iekšā
 Un tur sajēmis tas cietu dūšu,
 Uz pirkstu galiņiem gāja līdz gultai
 Un klusītiņām pajēma dunci.
 Ragana gulēja nekustēdama;
- 265 Bet viņam pārgāja šaušalas kauliem, —
 Bij taču pajēmis to pašu dunci,
 Ar kuŗu ragana cilvēkus kāva
 Un, ja tagadiņ pamostos viņa,
 Tad būtu beigts viņš uz tām pēdām.

- 270 Tik tas pa durvim iztapa ārā,
Te arī ragana uzlēca augšam,
Dzīdamās Jaunutim tūdaliņ pakaļ.
Bet mazu lietiņu noseba burve:
Jaunutis pārlēcis jau pār upi
- 275 Un ar zobenu ūdenī cirtis.
Upmalē briesmu, dusmu pilna
Palika ragana, lamājam, lādam.
Bet nu Jaunutis bija bez bēdām,
Aizgāja, aiznesa ķēniņam dunci.
- 280 Tas arī šoreiz netura vārdu,
Bet nu Jaunutim sacīja tā:
„Ja tu man pārnesi raganas trauku,
„Ar kuŗu iet viņa ūdeni smelt,
„Tad visu dabūsi, ko tevīm solīju.“ —
- 285 Dimanta akmeņa bij šis trauks;
Jaunutis, nabadziņš, lielās rūpēs.
Pa ceļu iedams, domāja, domāja,
Gribēdams izdomāt, kā dabūt trauku.
Nonācis tas līdz raganas mājām,
- 290 Nezina, nabadziņš, ko jele darīt?
Skatas — klausas — neviena nav,
Uzlīda viņš uz bēningi augšā,
Slēpdamies tur no raganas acīm,
Un viņš ierauga bēninga augšā
- 295 Raganas dimanta akmeņa trauku,
Pēc kuŗa šurp viņu sūtīja ķēniņš.
Ragana nebija šobrīdi mājās,
Tik viņas kalpone, ēdienu vārot.
Piepēši pārskrēja ragana mājās,
- 300 Raudzīja, vai arī pēc garšas vira;
Ak, vira ēdienam meitiņu gaļa,
Ko pate ragana, sumpurne, kāva.
Raudzīj'se virumu, vai tas pēc garšas,
Ragana, sumpurne, kalponei teica:

- 305 „Vārīgi sālīts! ej pēc ūdeņa!“
 Kalpone uzkāpa bēnīgī augšā
 Pēc tā dimanta akmeņa trauka
 Un viņa nu pēc ūdeņa gāja.
 Jaunutis domāja: „Tagadiņ labi!“
- 310 Nolīda slepeni kalponei pakal,
 Vienumēr lūkodams pēc viņas trauka.
 Līdz nu kalpone sasniedza aku
 Un tagad liecās ūdeni iesmelt,
 Te viņai Jaunutis kņāva pa kaklu,
- 315 Kalpone iekrita akā iekšā.
 Bet nu Jaunutis pakampa trauku,
 Aizskrēja mudīgi upmalē projām,
 Pārlēca žibīgi pār upi pāri
 Un ar zobenu ūdenī cirta.
- 320 Atdzinās ragana upītes malā,
 Nostāja, lamāja, ko vien prazdama.
 Jaunutis aizgāja prom ar trauku,
 Kā kad nebūtu it nekas noticis;
 Bet pate ragana iet līdz akai,
- 325 Izvilka tur savu kalponi ārā,
 Izvilka, bet bija kalpone beigta.
 Ragana raudzija to dzīvu darīt,
 Pa muti pūzdama tai dvašu iekšā.
 Piepūta kalponi, ka tīri sprāga,
- 330 Bet taču netapa vis viņa dzīva.
 Nu pūta ragana uz otru lāgu,
 Uzpūta, pūsdama visiem spēkiem,
 Tagadiņ kalponi jau tik resnu,
 Ka viņa vai tīri nu pušu sprāga
- 335 Un pašai raganai, spēcīgi pūšot,
 It acis veļas no pieres ārā,
 Tik vēl ar mokām sadabū elpu
 Un taču kalpone kustēti nekust.
 Nosēda ragana, iesāka domāt,

- 340 Ko visu labāki tagadiņ darīt? —
 Un jaunus padomus atrada burve.
 Trīs reizas apskrēja ap aku apkārt
 Un pūta puzdama uz trešu lāgu,
 Pūzdama kalponei pa muti dvašu.
- 345 Mātīte sapūta visiem spēkiem,
 Un, redzi, kalpone iesāka kustēt,
 Iesāka kustēt, palika dzīva.
 Pa tam Jaunutis jau Sidrabenē
 Nodeva ķēniņam dimanta trauku,
- 350 Domāja: „Nu taču dabūšu meitu,
 Dabūšu meitiņu līdz Sidrabeni.“
 Bet arī šoreiz netura vārdu
 Jaunutim ķēniņš, bet viņam saka:
 „Pārnesi man arī raganas kokles,
- 355 „Tad visu dabūsi, ko tevīm solīju.“
 Jaunutis domāja: „Ko jele darīt?
 „Ikreiz ķēniņš piekrāpis mani,
 „Tas rasi piekrāps vēl arī šoreiz;
 „Bet taču milēju skaisto meitiņu,
- 360 „Tās labad vēl reiz došos briesmās!“
 Domāja, aizgāja koklītēm pakal,
 Bet jo domāja tas pie koklēm,
 Jo visu miesu drebuļi trīcina;
 Briesmīgi jau tik iedomājoties:
- 365 Ja vienu pirkstiņu piedursi koklēm,
 Tūdaliņ skanēs tās skanēdamas.
 Un viņas gul apakš raganas gultas! —
 Pēdīgi Jaunutim ienāca prātā,
 Nogaidīt namiņa tuvumā laiku,
- 370 Kad pate ragana navaidas mājās,
 Tad viņas koklītes mēģināt aiznest. —
 Tam par kalponi nebija bēdas. —
 Nogāja Jaunutis līdz viņas namam,
 Vai tu rē — ragana nebija mājās.

- 375 Iegāja iekšā, pajēma kokles;
 Bet līdzī pielika tām vienu pirkstu,
 Spēlēja koklītes, ko tik vien māc.
 Tūdaliņ pārskrēja ragana mājās.
 Un nu Jaunutis iekļuva sprungās:
- 380 Izbēgt nespēja, nu bija nagos.
 Ragana sacīja tam prieka pilna:
 „Vai redzi, Jaunuti, pēdīgi taču
 „Tu esi iekritis manos nagos.
 „Nu bez žēluma gals tevīm klāt;
- 385 „Bet jele pasaki, kādā nāvē
 „Tu visu labāki vēlētos mirt?“
 Jaunutis domāja: „Ko jele darīt?
 „Nelaime tagadiņ nelaiimes galā.“
 Te nāca tam jauns padoms prātā,
- 390 Un viņš raganai, sumpurnei, lūdza:
 „Pārnesi ačgārni no meža egli
 „Un mani sadedzini ar viņas malku;
 „Ko citu no tevis negribu panākt.“
 Ragana gribēja lūgumam klausīt
- 395 Un viņa ielika Jaunuti mucā,
 Kur bija likuse pirms savas meitas,
 Pielika kalponi, lai viņu sargā;
 Bet pate aizgāja pēc egles mežā.
 Jaunutis, nabadziņš, gulēja mucā. —
- 400 Te viņam iekrita pēdīgi prātā,
 Ka viņam tēvs bija iedevis jostu
 Un viņam jostiņu iedodams teicis:
 „Nes vienumēr ap vēderu jostu
 „Un, ja tev gadītos tapt reiz gūstītam,
- 405 „Tad tu tik atjozi jostiņu vaļām,
 „Tūdaliņ paliksi pilnīgi svabads.“
 Jaunutis atjoza jostiņu vaļām
 Un bija uz tām pēdām svabads.
 Nu viņš pajēma rokā kokles

- 410 Un gāja kā vīrs, spēlēdams kokles,
Pārlēca žibīgi pār upi pāri
Un ar zobenu ūdenī cirta.
Pārnāca ragana no meža mājās
Un viņa ierauga par lielām dusmām,
- 415 Nav nedz Jaunuta nedz arī kokļu.
Nu viņa dzinās Jaunutim pakal,
Bet jau Jaunutis viņpus upes.
Vecene iesāka pēdīgi lamāt:
„Ak, tu nelieti, ak, tu blēdi!
- 420 „Caur tevi apkāvu es savas meitas,
„Tu manam vērsim nositi ragus,
„Nozagi man arī zobenu, dunci,
„Ir manu dimanta akmeņa trauku
„Un nu pēdīgi vēl manas kokles!“
- 425 Lamāja, aizskrēja dusmīga projām.
Sakampa kalponi, saplēsa viņu,
Izcepa, apēda Jaunuta vietā.
Pēc viņa nezināj', ko nu vēl darīt?
Noskrēja atkal upmalē viņa,
- 430 Bet, ak, Jaunuta nebija tur!
Pārskrēja mājās, ieskrēja iekšā,
Ieskrēja istabā, ieskrēja kūtī,
Bet nekur viņa nespēja dēties.
Pēdīgi pakampa no plaukta āmaru
- 435 Un viņa noskrēja uz upi atkal,
Pieskrēja upmalē, atvēza āmaru
Un viņu aizsvieda Jaunutim pakal.
Bet viņa nespēja Jaunutim trāpīt,
Pārskrēja āmars viņam pār galvu,
- 440 Nokrita tam lielu gabalu priekšā.
Bet nu staigāja Jaunutis tālāk,
Līdz viņš nonāca, kur bija āmars,
Tas arī āmaru pajēma līdz,
Domāja: „Var arī noderēt lieti.“

- 445 Pēdīgi nonācis tas Sidrabenē,
Nodeva ķēniņam nu arī kokles.
Ķēniņš palika vareni priecīgs,
Ka viņa pretiece bij aplaupīta ;
Jo viņš pats bij reiz viņas nagos
- 450 Un caur raganu briesmīgi cietis.
Nu deva Jaunutim tas savu meitu,
Vienīgo bērniņu un Sidrabeni
Un arī taisīja bagātas kāzas.
Laimīgi dzīvoja jaunie ļaudis,
- 455 Līdz dažas nebaltas dieniņas nāca.
Pēc kāda laika ar saviem suņiem
Izgāja Jaunutis pa mežu medīt.
Kad bija medīdams aizklīdis tālu
Iedams gar kādu nabagu būdiņu,
- 460 Te no būdiņas iznāca pretim
Jaunutim bēdule, nabaga meitiņa,
Kas viņam asarās lūgdama lūdza,
Lai jele pie viņas ieejot iekšā,
Teikdama medniekam laipnīgus vārdus :
- 465 „Mīlais medniek, es esmu ļoti
„Nabaga bārene, kam vienai pašai
„Jādzīvo šinī nabaga būdiņā,
„Nāc jele, palūko tik manu dzīvi!“
Jaunutis, būdams žēlsirdīgs cilvēks,
- 470 Iegāja ar' pie meitiņas iekšā ;
Bet tik ko bija iegājis iekšā,
Te arī tūdaliņ pazuda meitiņa ;
Nabaga būdiņa palika tūliņ
Par lielu, varenu, negantu ēku
- 475 Ar trīskārtīgi aizšautām durvīm
Un, redzi, griestos atvērās lūks,
Par kuŗu sumpurnis ielaidās iekšā,
Ielaidās, nostājās Jaunutim priekšā
Un savus dzelzszobus rādīdams, blāva :

- 480 „Es tevi tūdaliņ rīšu nost!“
 Jaunutis nobijies atpakaļ skatas,
 Bet, ak, tā suņi palikuši ārā!
 Drebuļi pārgāja tam pār kauliem
 Un jau domāja, ka nu tam beigas.
- 485 Te no nejauši uzmeta acis
 Uz savām rokām, un viņš redzēja,
 Ka tās medījot tikušas melnas.
 No tām nāca gudrs padoms prātā.
 Kad bija sumpurnis atplētis rīkli
- 490 Un jau taisījās Jaunuti norīt,
 Te viņam Jaunutis uzsauca virsū:
 „Negala! vai tik netīru rīsi?
 „Lauj jele drusciņ man nomazgāties,
 „Tad tu pazīsi labāki garšu!“
- 495 Sumpurnim patika Jaunuta padoms
 Un nu viņš šim lika ūdeni sildīt,
 Kurā varētu tas nomazgāties.
 Pēc tam sumpurnis aizgāja projām —
 Jaunutis pūlējās ūdeni sildīt.
- 500 Bet pa to laiku Turis ar Velci,
 Tā abi suņi, plosīja durvis,
 Gribēja palīgā nākt savam kungam.
 Jaunutis manīdams, ka suņu zobiem
 Nevarēs pretīm turēties durvis, —
- 505 Ūdenim uguni kūra un dzēsa,
 Lai laiks paietu, līdz kāmēr suņi
 Atplēstu durvis, palīgā nāktu.
 Bet no augšas sumpurnis blāva:
 „Vai jele pēdīgi nebūsi gatavs? —
- 510 Jaunutim iesāka cerība zust:
 Jo, ak, durvis bij ļoti stipras,
 Tas uz palīgu veltīgi gaidīs.
 Te mazs putniņš dziedāja ārā,
 Dziedāja it kā paragana, zilīte:

- 515 „Jaunuti, Jaunuti! kurin un dzēs,
 „Kurin un dzēs, līdz glābšana nāk, līdz
 „Glābšana nāk caur Mežotni, brāli!“
 Jaunutis putniņu, paraganiņu,
 Turēja par mīlā Dieviņa vēstnesi,
- 520 Kas par padoma devēju sūtīts,
 Un viņš uguni kūra un dzēsa,
 Kūra un dzēsa par sumpurņa dusmām,
 Sumpurņa bļaušanu nebēdādams.
 Un savam tēvam Mežotnis teica:
- 525 „Tēt, es gribētu iet kādu gabalu,
 „Varbūt, ka es kur uzietu brāli.“
 Tēvs viņam atļāva gabalu iet.
 Nu gāja Mežotnis ar saviem suņiem
 Līdz viņam stumburam, kur bij ar brāli
- 530 Abi divi šķīrušies priekš kāda laika.
 Un pie stumbura Mežotnis gāja,
 Izvilka, skatījās, kāds bija nazis? —
 Norūsēj's asmenis līdz pat spalām.
 Nu viņš zināja, ka viņa brālis
- 535 Atradās kaut kur lielās briesmās,
 Un viņš aizgāja uzmeklēt brāli.
 Mežotnis, bālēliņš, gāja, gāja, gāja,
 Un viņš nonāca Sidrabenes pilī,
 Kur viņu sajēma vareni laipni,
- 540 Domāja, ka būtu jaunais ķēniņš:
 Jo arī tas bija brūnos svārkos,
 Ar piecu pušķīšu cepuri galvā,
 Bij abi līdzīgi kā pauts pautam.
 Tā nu ar' nespēja bāliņus izšķirt.
- 545 Jaunuta līgava, ķēniņa meita,
 Par viņu bijuse lielās bēdās,
 Ka viņš nebijis tik ilgi mājās,
 Nu viņam prasīja, kur tik ilgi bijis
 Un arī, kā viņam līdz šim klājies?

- 550 Mežotnis neteica nevienu vārdu,
 Jo viņš nezināj', ko lai jel saka.
 Viņš tikai brīnījās, ka viņu svešu
 Tā tik laipnīgi uzjēma pilī.
 Tā viņi sēdēja pie vakariņām,
- 555 Un viņš neteica neviena vārdu.
 Līgava prasīja, kas tam par domām,
 Mežotnis atteica: „Savas paša domas.“
 Tagadīņ gāja viņi abi divi gulēt,
 Un viņš darīja, ko viņa lika;
- 560 Bet pirms gultā nolikās gulēt,
 Aizbāza zobenu tas aiz dziedra
 Taisni vidū pār guļas vietu.
 Līgava prasīja: „Kamlabad tā?“
 Tas viņai atteica: „Tur sava ziņa.“
- 565 No rīta paturēj's azaidu labu,
 Mežotnis izgāja pa mežu medīt.
 Kad bija tas labu gabalu gājis,
 Tad viņa suņi saoda pēdas.
 Steigdamies saviem suņiem pakā,
- 570 Nonāca Mežotnis līdz tai ēkai,
 Kur bija Jaunutis ieslodzīts iekšā,
 Kur viņa suņi plosīja durvis.
 Tagadīņ Mežotnis ar saviem suņiem
 Līdzēja atplēst varenās durvis.
- 575 Bet te sumpurnis Jaunutim sauca:
 „Mazgājies, lai arī ūdenis kāds!“
 Ko jele darīt? Jaunutim bija
 Nu taču pēdīgi ūdenī jākāpj.
 Te nu viņš mazgājās, kavējās ilgi,
- 580 Nezinots, vai jele sav' līgaviņu
 Vēl savā mūžiņā dabūs redzēt;
 Te pašu laiku atsprāga durvis,
 Ienāca Mežotnis ar visiem suņiem.
 Šuneļi nolikās aizkrāsne gulēt.

- 585 Nu kāpa Jaunutis no siles ārā,
 Slaucījās, gērbās, lai jele tūliņ
 Tas ar sumpurni satiktu ragos;
 Prieka pilns Jaunutis sajēma brāli
 Un, kad sumpurnis trešo reiz blāva:
- 590 „Vai jele pēdīgi nebūsi gatavs?“
 Atteica Jaunutis ar drošu sirdi:
 „Es jau sen tevi, nesauņķi, gaidu!“
 Te nu ar' sumpurnis nolaidās zemē.
 Ieraudzīj's Mežotni, sumpurnis teica:
- 595 „Domāju, ka viena maltīte vien būs,
 „Bet nu vēl uzkoda radusēs klāt!“
 Mežotnis uzsauca sumpurnim virsū:
 „Es tava uzkoda; pielūko, tēviņ,
 „Ka tu pats mums par uz kodu netiec!“
- 600 Sumpurnis tagadiņ atvēra žaunas,
 Gribēja tūdaliņ bāliņus aprīt,
 Bet viņi uzsauca nu saviem suņiem:
 „Palīgā, Turi un Velci, pi!“
 Te no aizkrāsnes izskrēja suņi,
- 605 Sabruka tūdaliņ sumpurnim virsū;
 To Turis turējā un Velcis vilka
 Tā kā nu sumpurnim izgāja plāni.
 Pēdīgi sumpurnis iesāka lūgties,
 Solījās no tā gabala aiziet,
- 610 Likdams bāliņus turplikam mierā.
 Bāliņi pagērēj', lai abiem diviem
 Sumpurnis atļāva pa priekšu iziet,
 Tad lika sumpurnim, lai tas ar suņiem,
 Kas viņu vēl plēsa, iznāca ārā.
- 615 Kad nu tas notika, kā viņi teica,
 Tad suņi palaida sumpurni vaļām.
 Sumpurnis nozūda uz tām pēdām.
 Bāliņi palika ar saviem suņiem.
 Nu viens otram stāstīja viņi,

- 620 Kā bija līdz šim ikvienam klājies,
 Kur ikkatris no viņiem bijis.
 Un nu Mežotnis Jaunutim bilda :
 „Kur jele tagadīn īsteni dzīvo?“
 Jaunutis sacīja Mežotnim, brālim :
- 625 „Man tagad pieder Sidrabenes pils.“
 Sacīja, priecājās, ka bija brālis
 Izglābis to no sumpurņa nagiem
 Un veda nu viņu uz savu pili.
 Kad nu Mežotnis Jaunutim ejot
- 630 Stāstīja, ka bijis jau Sidrabenē,
 Kur viņu turēj'ši par pašu ķēniņu
 Un viņu arīdzan pat ķēniņiene
 Turēj'se par savu laulātu draugu,
 Ar viņu gulēj'se vienā gultā, —
- 635 Sanāca Jaunutis tādās dusmās,
 Ka turpat nokāva tas savu brāli,
 Atstāja gulošu, suņiem smilkstot,
 Un pats aizgāja uz savu pili.
 Bet kad pārgāja tas Sidrabenē
- 640 Un viņam tur nu izteica visu,
 Ir par dziedrā iebāztu zobenu
 Stāstīja patiesi tam līgaviņa,
 Tad viņam palika bāliņa žēl,
 Ko bija nokāvis bez kādas vainas.
- 645 Un viņš dabūja dzīvības zāles,
 Aizgāja turp pie bāliņa miesām,
 Kur tās sargāja ticīgie suņi,
 Aizgāja, uzcēla bāliņu augšā,
 Kurš arī palika tūdaliņ dzīvs,
- 650 Līdz kā dabūja dzīvības zāles.
 Pēc abi bāliņi brālīgi šķīrās.
 Vēlāku Mežotnis bāreni veda,
 Skaisto bāreni, par līgaviņu ;
 Pa jūru braukdams, Zemgales kuģī

- 655 Niedrīšu Vidvutu uzjēma laipni;
 Bet par zaķi kā ar' par vilkatu
 Apbūra Jaunuti ragana, burve,
 Kam bija laupījis dažādas lietas.
 Un par vilkatu Jaunutis tikam
- 660 Skraidīja apkārt, līdz viņu Vidvuts
 Izglāba nu no burvības lāsta.

ASTONPADSMITĀIS DZIEDĀJUMS.

Līgajs un Tikla. Jods un Pikulis. Pērkoņa lāsti. Līgā
 svētki. Kurmjā mielasts. Ubags ar stabuli. Gredzens. Nie-
 drīšu Vidvuts atkal Zemgalē. Liecības. Viltība nāk gaismā.
 Kurmjā sods — Zemgales - tēva lāsts. Līgojams vakars
 Deija. Dieviņu svētība.

Tikliņa, Līgāja skaistā sieviņa,
 Dzemdina katru čadīgu dieniņu,
 Sargā jaunpiezimušu bērniņu.
 Buceņu, bērzu košajā mežā

- 5 Tur, kur beidzas lauciņu eža,
 Dzīvoja pāritis bērniņu laimē.
 Daudz, daudz bērniņu Tikliņai bija
 Zilām, saulītes gaišām acīm,
 Bālganiem, dzeltaniem, sprogainiem matiem.
- 10 Un Dieva zemīte to laiku smējās,
 Priecība, līgsmība aumaļām lējās
 Ar baltu dieniņu putošiem kausiem.
 Bet, redzi, Jodam, melnsvārcim, skauda
 Baltaju dieniņu putošie kausi, —
- 15 Negantnieks uzmeta melnās acis
 Dieniņu baltai māmiņai, Tiklai,
 Kad dažu brītiņu sēdēja leajā.
 Gan viņu vairīja paragana, zīlīte,
 Dziedādama vērā liekamu dziesmiņu:

- 20 „Ediņa, plediņa, nesēdi lejā.
 „Jods tevi ieraus dziļajā peklē!“
 Bet taču tumsība iesāka plensties
 Un no Pikuļa, kam bij ar' nodoms
 Vilināt Tikliņu tumšajā peklē,
- 25 Nu Jods, melnsvārcis, tracināts, gumdīts,
 Iesāka ar Līgo-Ūsiņu ķildu. —
 Jods bija lejā, kalniņā Līgājs —
 Un viņi vareni lielities sāka.
 Melnsvārcis lielīja savus baltus sivēnus,
- 30 Līgājs-Ūsinis savus bērus kumeļus.
 Un nu vēl spītīgi melnsvārcis jēmās,
 Dzīt baltu cūku kalniņa galā;
 Bet viņam Ūsiņš aizjāja pretīm,
 Uz sava akmeņa kumeļa sēdies,
- 35 Jo baltu zobenu turēdams rokā.
 Un tas melnsvārci uzbudināja:
 „Kur iesi, melnsvārci, ar zelta gredzeniem?“
 Melnsvārcis, Jods, viņam sacīja lielīgs:
 „Pie tevis nāku, tiesāties gribu,
- 40 „Tavs zirgs nospēra man sivēniņu.“
 Sacīja, cilāja, melnmizu vāli;
 Bet viņa melnmizi pārcirta Līgājs
 Ar savu tērauda žibošu zobenu,
 Un Jods, melnsvārcis, nobēga lejā,
- 45 No balta zobena izbījies dikti;
 Bet žigli dzīdamies Līgājs pakaļ,
 To no kalniņa nodzina lejā,
 Melnsvārci iedzina dziļi, dziļi zemē,
 Kur no baltā zobena slēpjas.
- 50 Pirms ar melnsvārci cīniņā devās,
 Sūtīja Līgājs Tikliņu laivā
 Austruma jūriņas drošākā līcī;
 Bet līdz kāmēr melnsvārci trieca,
 Tāmēr Pikulis laiviņu tieca,

- 55 Ar kuŗu Tikliņa licīti brauca.
 Tas viņas laiviņu iedzina aizās,
 Lai viņa šķeldamās gabalos šķēlās,
 Pikulis bēduli ierāva peklē,
 Kur pēc gaismiņas veltīgi meklē.
- 60 Bet līdzī posts bija Tikliņai klātu,
 Te ar sirdību, manīgu prātu
 Zvejnieki bēduli tūdaliņ glāba,
 Izvilka slīkoni jūriņas kāpā.
 Un līdzī melnsvārci ietrieca zemē,
- 65 Atvēzis balto zobenu, ūsiņš
 Tūdaliņ nojāja jūrīmalē steigšus,
 Tur savu laulātu draudzeni raudzīt;
 Ilgojās pats pēc mīļās sieviņas,
 Bērniņi raudāja pēc savas māmiņas.
- 70 Un viņš atrada sieviņu kāpā,
 Kur viņu krietnie zvejnieki glāba.
 Un viņa vīriņam stāstīja visu,
 Ko tai Pikulis darījis bija:
 „Jūrīmales Pikulis, kā runcis murzīts,
- 75 „Neatron katliņa paceltas malas,
 „Uzbruka nu man, plēzdamies moca,
 „Gan mana Pērkonī tuvu uz pēdām.“
 Stāstīja. Pikulim uzsauca Līgājs:
 „Skrēj ārā, lupata! reizu tev teicu,
- 80 „Vēl vienu reiziņu, klausies, tev saku!
 „Ja vēl tu neklausī, Pērkonī saukšu,
 „Tad zini, ka būs ar guntu sprantā,
 „Pērkonis nodzenās deviņiem dēliem,
 „Ka zemē grimdīsi deviņas asis!“
- 85 Uzsauca un pie Pērkoņa steidzās,
 Vecajam sūdzēja negēļu darbus,
 Taisnīgu sodību noturēt lūdza.
 Un nu Pērkonis dusmīgi rūca,
 Tūdaliņ tumšos debešos brauca

- 90 Un abus vainīgos pie soda sauca :
 „Tu, tu melnsvārci, nelaimi nesi,
 „Tu, tu pirmākais noziedznieks esi ;
 „Tev būs līst dziļi nu zemes alā,
 „Tur lai vienīgi vēl tevīm vaļa ;
- 95 „Vienīgi tumsībā vandīties vari.
 „Dieviņiem, cilvēkiem būs tevi nīdēt,
 „Būs tevi nīst, tavas viltības labad,
 „Būs tevi nīst, tavas iegribas labad,
 „Nīst tevi, tikuma, čakluma vaidnieku,
- 100 „Nīst tevi, tumsoni, nedarbu tēvu!“ —
 „Un tu, Pikuli, vai arī zini,
 „Ka tava valstība, kur kāju mini,
 „Ir liela purviena dibenā pekļe ?
 „Ko tu, briesmīgais, virs zemes meklē ?
- 105 „Tā kā tu tagadiņ iznācis ārā,
 „Pārdroši pārkāpis robežu malu,
 „Tīšu prāt' aizmirsis savu pašu Ķetu,
 „Būs tevīm nu uz visiem laikiem
 „Palikties bīstamam, nelāgam, sirmam,
- 110 „Palikties tev sakrūpušam, vecam,
 „Palikties asinīm traipītu ģīmi,
 „Kā par pelnītas sodības zīmi.
 „It visi cilvēki no tevis bīsies,
 „Lopiņi tev mieru traucināt dzīsies
- 115 „Strīgdami, brīzdami pa purvu žumpām
 „Tur, kur apakšā ir tavi nami.“
 Sodīja bārdzībā varenais vectēvs ;
 Pērkoņa-tēva deviņi dēli
 Trīs rūca, trīs spēra, trīs zibināja,
- 120 Gādāja cienību vectēva vārdiem.
 Bet nu ik gadiņus sētiņā nāca
 Līgsmīgais Līgājs-Ūsiņš, Trimpus,
 Gādāja ļautiņiem līgsmīgus svētkus
 Tamlabad, ka viņi izglāba Tiklu

- 125 Kā zelta zivtiņu vilkdami malā.
 Līgsmīgais svinēja savu kāzu dienu,
 Kad siltas vēsmaņas āriņā dvēsa;
 Atnesa kokiem lapiņas, ziedus,
 Zemei zālīti, zaļ' āboltiņu;
- 130 Tas par gadiņu atjāja sētās,
 Apraudzīt ļautiņus ziediņu svētkos,
 Ko ēda, ko dzēra, ko sēja druvā?
 Un tiem dāvanas vezumā veda:
 Puišiem, bāliņiem, — caunu cepurītes,
- 135 Meitām, māsiņām, — zīļu vainadziņus,
 Lopiņiem, kājainiņiem, — zālīšu nastiņu.
 Nu nāca Zemgalē ziediņu svētki,
 Nu nāca arīdzan gadskārta apkārt,
 Kur bija Skaistītei vaiņagu nojemt.
- 140 Nu bija Zemgales Skaistītei, mīlai,
 Gribot negribot jāapjem Kurmis.
 Ak, baltas asaras raudāja meitiņa
 Līgavas jaukā kā ziediņu laikā, —
 Ak, Dieva koklīte skanēja sēri!
- 145 Zeltiņu pils bija pušķota jauki:
 Pagalmā pacēlās ozolīts, zemzarīts,
 Tur trīs sudraba avoti tecēja,
 Un treji vārtiņi ieveda sētā:
 Pa vieniem gani nāca, pa otriem arājiņi,
- 150 Pa tiem trešajiem, tiem vaŗa vārtiem,
 Atjāja Līgājs-Ūsiņš, Trimpus.
 Un visi vārtiņi un pils čukuri
 Nu bija pušķoti ziedošām meijām;
 Bij arī Zemgales istabas rotās
- 155 Pītin pītas, šūtin šūtas, kā rakstītas izrakstī-
 Un nama istabas ziediņu kaisītas, [tas,
 Zīlēm kaisīta kāz' istabiņa, —
 Kur kāju spēra, tur zīle rit.
 Nu klāja māsiņas liepiņu galdus,

- 160 Iesāka dziedāt apdziedātājas:
 „Jemati zemē savus zirgu deķus,
 „Lai sedza mūs' māsa linu galdautiņus.
 „Zil' auti, blāv' auti vakara māsai,
 „Silā mazgāti, ceplī žāvēti.
- 165 „Tuteni, skalu nazi, iesim kāzās,
 „Es dzeršu, ēdišu, tu tuteņosi.“
 Un nu sajāja kāznieku bari,
 Un nu dziedāja apdziedātājas:
 „Es šķietu panākstus zirgiem jāgot,
- 170 „Atjāja vecāmi mīsteklām.
 „Sūta mani māmiņa auziņu dot,
 „Ko došu vecāmi mīsteklām? —
 „Vēlēju svešiem ļaudīm nogērbtiesi,
 „Kam labas sietavas, aiz galda vadzī,
- 175 „Kam kādas kankaras, pa logu laukā.
 „Gan brāļi piešiem, gan zābakiem,
 „Viena pate telīte likām kājām.
 „Sēdati, ļautiņi, kā gribēdami,
 „Mēs meža ļautiņi, zaroti krāgi,
- 180 „Zaroti krāģīši, ecēšu galdi.
 „Kas vedēji, kas vedēji, spaļi vien, spaļi vien!
 „Saverami adatā, sakarami ābelē,
 „Kad laida vējiņā, kā spaļi putēja. —
 „Lasīti, lasīti tie vedējiņi!
- 185 „No triju novadu nabagi vien!
 „Panāksti dancoja, žagari bira,
 „Nabagi žagaru lasītāji.
 „Māsiņas dancoja, vizbuļi bira,
 „Bāliņi vizbuļu lasītāji.
- 190 „Suns sita bungas, kaŗa vīri spēlēja,
 „Ķipars danco raibām biksām.“
 Nu pie mielasta kāznieki sēdās,
 Bet, ak, dziedāja apdziedātājas:
 „Sen pūta, sen krāca ziemeļu vēji,

- 195 „Nule tie sapūta tos bada ļaudis,
 „Vērsi ēda ēdienā, mucu dzēra dzērienā.
 „Ēdaties, baudaties meitas mātes barībiņas,
 „Meitas mātes barībiņa trejādām zālītēm :
 „Ir bija dillītes, ir siņepītes ;
- 200 „Vēl sūta kalpiņu drīgeņu lasīt.
 „Vecs mans kalpiņš nespēj lasīt,
 „Patupu, patupu līdz vakaram. —
 „Vedēji neēd, — ko viņi grib ?
 „Grib kaķes pieniņa, ezīša gaļas.
- 205 „Mūs' kaķe ālava, ezītis mežā.
 „Sakati, vedēji, ko mute grib ?
 „Ja gribēj' spīlatu, spīlatu dabūs ;
 „Ja gribēj' žāvētu, žāvētu dabūs :
 „Spīlātu naģīti cerpiņu starpā,
- 210 „žāvētu vārniņu maikstītes galā. —
 „Kas tas kretulis aiz galda sēdēja ?
 „Tas bija Kurmjā lielais vēders ;
 „Pazinu Kurmīti, vilkača rada :
 „Pa priekšu ķērās pie gaļas blodas.
- 215 „Ēd, ēd, Kurmīti, neplāti muti,
 „Ieskrēja žagata, apgrieza riņķi,
 „Pavasār' izveda deviņi bērņus :
 „Trīs melni, trīs balti, trīs koši raibi.
 „Skaistīte tā ēda, kā vāverīte ;
- 220 „Ne muti plātīja, ne zobus rādīja.
 „Vai, vai, Kurmīti, tavu gaŗu degunu !
 „Pats sēdi aiz galda, deguns namā,
 „Degunis namā cepešus groza.“
 Dziedāja. Aiz galda dižajā galā
- 225 Sēdēja, ak, ar Skaistīti Kurmis ;
 Nīrgāja, godāja kāzniekus viltņieks :
 „Ēdati, dzerati, radiņi mani,
 „Tei mani teicēji, tei nievātāji.“
 Godāja. Dziedāja apdziedātājas :

- 230 „Smej, smej, Kurmīti, tev koši piestāv,
 „Tev reti zobīni, krapainas lūpas.“
 Dziedāja; bet kāzu priekā Kurmis,
 Kaut pate Skaistīte kā bēru bēdās.
 Siers un piens un medutiņš priekšā,
- 235 Bet viņa neviena krisliņa neēd,
 Kaut arī skubināt skubina Kurmis,
 Lai kādu krisliņu tā jele bauda.
 Neba to meitiņa vēlējās dzirdēt;
 Bet, kā liepiņa ziemas vidū,
- 240 Sēdēja tā kā miruse viņa.
 Tik viņas putniņš skaistajā sprostā,
 Ko reiz ieguva Niedrišu Vidvuts
 Pēc pulka pūliņiem ar visu putniņu,
 Kas zelta āboļus ķēniņam zaga
- 245 Un ko pieķēra, āboļus zogam
 Niedrišu Vidvuts, sārgot nakti, —
 Tik viņas putniņš skaistā sprostā
 Dziedādams, par mūsu Skaistīti teica:
 „Ko ēdīs Skaistīte? Vidvuta nav!“
- 250 Un arī dziedāja apdziedātājas:
 „Izauga liepiņa caur klētes jumtu,
 „Atjājis netiklis, nolauza zaru,
 „Pūrvedi, kurmkasi, kur jumta rati?
 „Nedosim meitas pūra bez jumta ratu, —
- 255 „Tas pats, tas pats pārmais tautiets;
 „Tie paši putraimi deguna galā.
 „Celies, māsiņa, putraimus malt,
 „Izvira kāposti bez putraimiem.“
 Dziedāja sieviņas, apdziedātājas;
- 260 Bet, kā liepiņa ziemas vidū,
 Kaut tai siers, piens, medutiņš priekšā,
 Kaut arī skanēja tās kāzu dziesmas,
 Sēdēja Skaistīte tā kā miruse.
 Tomēr Skaistīte nedz ēda, nedz dzēra,

- 265 Nedz arī klausījās sieviņu dziesmās;
 „Bet, kā liepiņa ziemas vidū,
 Sēdēja bēdīga tā, kā miruse.
 Un viņu atkal skubināj' Kurmis,
 Lai jele tā kādu krisliņu bauda,
- 270 Bet viņas putniņš dziedāja atkal:
 „Ko ēdīs Skaistīte? — Vidvuta nav!“
 Lai nu ar' dziedāja apdziedātājas,
 Neba ar' taupīja viltnieku, Kurmi,
 Ko tikai rets kāds ieredzēt spēja,
- 275 Un viena sieviņa skubināj' otru:
 „Sit, bāba, bambienu ar bērna kāju,
 „Kad vīrs nepirka sudraba trideksni,“
 Tomēr kāznieki skumīgi bija;
 Cīrulis dziedāja vīrs klēts jumtgalā,
- 280 Māsiņa raudāja tautāju klētī.
 Kaut nu dziedāja apdziedātājas:
 „Kāzās dziedāju negoda dziesmas,
 „Pāriešu mājās, turēšu godu; —
 „Lūdzami, ļautiņi, neturat dusmas:
- 285 „Man daļa dziedāt par savu māsu; —
 „Pūrvedi, vāķeri, kur jumta rati?
 „Lai māsas pūriņu nerasināja;
 „Pakulis aizveda mūs' māsiņu,
 „Aiz kalna izvedis, aizvilināja;“
- 290 Kaut skārbi dziedāja apdziedātājas,
 Kaut arī sieviņas mierināt centās:
 „Raud meita vedama, raud nevedama:
 „Kuŗa raud vedama, tā mātes raud;
 „Kuŗa nevedama, tā vīra raud;“
- 295 Kaut arī lieliski svinēja kāzas,
 Tomēr tik gauži bēdīgi bija,
 Tik gauži bēdīgi, skumīgi, sēri,
 Kā Zemes-māmiņas, trūdaliņ's, klēpī
 Un visi brīnījās, tavi pieci brīnumi! —

- 300 Bet neviens viņi nevarēj' pateikt,
Caur kam valdīja pārlicikas sēras.
Kad visi sēdēja līgsmības svētkos,
Bet taču sēroja dziļās sērās,
Ienāca ubags — nabags iekšā,
- 305 Nosēdās uz krāsns mūrīša kaktā.
Tam bija sudraba stabule rokā
Un kāzu viesiem lūgdamies lūdzās,
Lai viņam atļāva ar stabulīti
Kaut jele maz, mazu lomiņu papūst.
- 310 Kāznieki, jokojot ubagu — nabagu,
Atļāva uzpūst tam stabulīti.
Kad nu nabadziņš stabuli pūta,
Iesāka brīnuma līgsmība rasties,
Kāznieki iesāka diet un līgsmot,
- 315 Gavilēt pa visu Zemgales pili,
Kā kādas lielākas godības dienā. —
Senākā bēdība, skumība, sēras
Nozuda nu kā pavasara sniegs.
Ubagam — nabagam nu nesa viesi,
- 320 It visi svētku līgsmības pilni,
Ēst un dzert, cik sirds jemtū pretīm;
Bet tas nejēma ne no viena
Ne nieka pretīm, kā no Skaistītes.
Un kad līgava ar alus kausiņu,
- 325 Ar ko ubagam — nabagam dzert deva,
Aizgāja atpakaļ galdiņa galā, —
Tā zelta kausiņa dibenā atrada,
Atrada spīdošu gredzenu gulam.
Gredzenu jēmuse, aplūkojuse,
- 330 Pazina tā par to pašu gredzenu,
Ko reiz Niedrīšu Vidvutam deva,
Kad viņu izglāba Likteņa bedrē.
Tūdaliņ pajēma tā tēvu sānis,
Stāstīja par šo lietiņu tēvam.

- 335 Kad tēvs Zemgalis to bija dzirdējis,
 Tūdaliņ pajēma ubagu-nabagu,
 Ievedā pašā dibena galā,
 Aizgriezā pats ar grīzekli durvis
 Un nu taujāja ubagu-nabagu,
- 340 Kā pie Skaistītes gredzena ticis? —
 Tavi pieci brīnumi Zemgalim bija!
 Nabags nometa ubaga drēbes,
 Nu bija kunigs brūnos svārkos,
 Žibānu tērauda zobenu jozies,
- 345 Un tas smaidīdams ķēniņam teica:
 „Es pats Niedrīšu Vidvuts esmu,
 „Man pate Skaistīte gredzenu deva,
 „Kad no Nelabā izglābu viņu.“
 Sacīja. Vecajam ķēniņam bija
- 350 Tagadiņ brīnums brīnuma galā.
 Neviens nepazīna visā pilī
 Niedrīšu Vidvutu, kā vien Skaistīte.
 Pūliņiem, bēdām nomāktam gauži
 Tam grūti nācās, pazītam klūt.
- 355 Pēdīgi ķēniņš gan viņu pazina,
 Bet pēc Kurmja, viltnieka, vārdiem
 Domāja Vidvutu vazaņķi esam.
 Bet pate Skaistīte nelikās mierā,
 Tā tagad viltniekam uzdeva mīklu:
- 360 „Atmini manu mīklu, nelieti, Kurmi,
 „Teic, kuŗa atslēga labāki slēdz,
 „Vai pate vecā, jeb vai jaunā?“
 Uzdeva Skaistīte minamu mīklu;
 Bet nu nelietis gorījās ilgi,
- 365 Pēdīgi, vērodams sevi to vecu,
 Gorījās, minēja: „Labāki vecā.“
 Skaistīte nelieša tautietim teica:
 „Pats savu sodu tagadiņ spriedi,
 „Vecāka atslēga Niedrīšu Vidvuts,

- 370 „Vienīgi viņu mīlēj'se esmu.
 „Es savu tautieti gaidīt gaidīju,
 „Pret sauli pacēlu zīlotu krēslu.
 „Sēd, manu tautieti, saulītes pusē,
 „Tas tautu netiklis ēniņas pusē!“
- 375 Teikdama pacēla pret sauli krēslu,
 Pacēla pret sauli zīlotu krēslu
 Niedrīšu Vidvutam Skaistīte mīlā.
 Un pie kājām krizdama, tēvam
 Lūgdama lūdza, lai jele prasa
- 380 No tās glābējiem tas kādas zīmes,
 No kā varētu pārlicināties,
 Kurš tas īstenais glābējs bijis.
 Kēniņš piekrita meitiņas domām,
 Prasīja nu pēc liecības zīmēm.
- 385 Tagadiņ Kurmis palika bāls;
 Tas citas zīmes nevarēja rādīt,
 Kā tik nelieša netīru sirdi,
 Izsacīt viltīgus, aplamus vārdus.
 Tagadiņ kēniņš palika šaubīgs.
- 390 Nu bija Vidvutam rādīt zīmes.
 Kēniņam, viesiem nostājies priekšā,
 Tas nu izteica skaidriem vārdiem,
 Kā patiesi Skaistīti glābis.
 Bet lai teikumus apliecinātu,
- 395 Ticamām liecībām varētu rādīt,
 Ka tik dzīvu taisnību runā,
 Izvilka Vidvuts no ceļa somas
 Sirmo bārzdu, deviņpadsmit mēles. —
 Gredzeniņš, ko bija iemetis kausā,
- 400 Mirdzēja tagadiņ līgavas pirkstā. —
 Te līdz galam atvērās durvis
 Un jauni panāksni, vedēji nāca:
 Jaunutis, bāleliņš, ar līgaviņu,
 Dižanās Sidrabenes kēniņa meitu

- 405 Un divi Niedrīšu Vidvuta biedri,
 Ogļu-Nesējs, Simtpūru-Sējējs,
 Kam bija Vidvuts, nemiera tramdīts,
 Kā pats viesulis, kā pats īliņš,
 Visiem pa priekšu atšāvis kāzās;
- 410 Likdamies ubags-nabags esam,
 Uz krāsns mūrīša nosēdis kaktā.
 Nu Ogļu-Nesējs, Simtpūru-Sējējs,
 Abi divi Niedrīšu Vidvuta biedri,
 Ko abus nokāva viltīgais Kurmis
- 415 Un pēc Jaunutis atdzīvināja,
 Arī pret Kurmi liecību deva,
 Ka tas viltnieks, slepkava, blēdis.
 To visu Skaistīte arīdzan bija
 Jau smalki, jo smalki izstāstījuse.
- 420 Un kad nu bija Vidvuta teikums
 Ar pašas Skaistītes teikumu vienāds,
 Tad arī ķēniņam šaubība zuda,
 Un tas tagadīn atzina Vidvutu
 Par savas Skaistītes īsteno glābēju.
- 425 Līdz to Zemgales Skaistīte redzēja,
 Tā ap kaklu glābējam ķērās,
 Ko līdz šim viņa nevarēj' darīt.
 Asaras birdinot, dziedāja meita:
- 430 „Jem mani, tautieti, neraugi mazu,
 „Cels mani kurpītes, cels vainadziņis.“
 Nu prieka asaras raudāja ķēniņš,
 Bij arī izglābts Jaunutis, dēliņš,
 No burves, raganas spēcīgas varas,
 Izglābta it visa Zeltiņu pils,
- 435 Izglābta Skaistīte, izglābta zemīte
 No ļauna likteņa, Nelabā varas,
 Caur gaismas dēliņu, lielo glābēju,
 Niedrīšu Vidvutu, Stiprā dēlu.
 Ķēniņš pieveda glābējam meitu,

- 440 Jauno rociņas salika kopā,
 Jaunajam pārim vēlēja laimi:
 „Lai zēla laimīte, kā liepas lapīņas;
 „Lai auga liepiņa ozola saknēm.“
 Zvaigznīte, asaru mazgāta māmiņa,
- 445 Apķēra tagadiņ meitiņu, Skaistīti,
 Kā no jauna dzemdēj'se viņu,
 Un viņa vēlēja meitiņai laimi:
 „Lai zied laimiņa, kā slaikā liepiņa,
 „Kā slaika liepiņa, kā lagzda krūmiņš;
- 450 „Lai zied laimiņa, kā ozoliņis,
 „Lai zied laimiņa, kā pilēģītis;
 „Lai zied laimiņa ieviņas ziediem,
 „Lai zied laimiņa, kā ābelīte,
 „Kā puķe, kā roze, kā magonīte!
- 455 „Lai Laimas ziediņi nebira zemē!“
 Vēlēja Zvaigznīte; bet pate Skaistīte
 Nu kā liepiņa ziediņu laikā
 Sēdēja, smaidīja nu pie mīļā,
 Vētrās nelausta, smuidrā ozola, —
- 460 Un visi ļautiņi vēlēja laimes:
 „Cik smilkšu jūrā, cik lapu kokos,
 „Cik spožu zvaigznīšu debesu laukā,
 „Tik jauku brītiņu jaunļaužu mūžā!“
 Vēlēja laimes; bet pate Skaistīte
- 465 Asarās smiedama tencināj', teica:
 „Kas pie liepiņas uguni kūra?
 „Kas manu ļaunu dienu sadedzināja? —
 „Dēkliņa liepu malku uguni kūra,
 „Laimiņa ļaunu dienu sadedzināja.“
- 470 Pateica. Un viņa jautāja viesiem:
 „Pasakat, ko lai jel ar tādu dara,
 „Kas savu glābēju nodevis nāvei?“
 Kāznieki sacīja: „Tādu klājas
 „Četros gabalos saraustīt zirgiem.“

- 475 Tā Kalnu-Kāpējs un Krūmu-Kodējs,
 Kurmis, viltīgais Skaistītes glābējs,
 Nu tika blēdības, slepkavības labad
 No paša ķēniņa uz nāvi tiesāts —
 To bija saraustīt četriem zirgiem.
- 480 Bet uz Skaistītes lūgšanu viņam
 Ķēniņš atlaida šo nāves sodu,
 Cietumā iemeta uz visu mūžu,
 Dziļi, dziļi zemē, pagraba tumsā,
 Sacīdams spēcīgus lāsta vārdus:
- 485 „Es viņu sējis ar Velna pinekliem,
 „Ar Velna pinekliem, ar Velna rokām,
 „Ar Velna rokām, ar Velna saitēm.
 „Tam būs stāvēt, kā vienam kokam;
 „Viņam būs lūkoties, kā vienam āzim;
- 490 „Viņam būs skaitīt visus kokus,
 „Tā tos stāvošus, kā tos gulošus;
 „Viņam būs skaitīt putekļus, zāli;
 „Viņam būs skaitīt visus akmeņus,
 „Tā tos lielos, kā tos mazos;
- 495 „Viņam būs skaitīt visas lapas,
 „It visas lapiņas, kas uz kokiem;
 „Viņam būs skaitīt visas zvaigznes,
 „It visas, ko pie debesim redz,
 „Ir tās, kas lec, un, kas cieti;
- 500 „Viņam būs skaitīt smilkšu graudiņus,
 „Kas gul austruma jūras dibenā;
 „Viņam būs skaitīt sniega pārslas,
 „Viņam būs skaitīt krusas graudus,
 „Viņam būs skaitīt lietus lāses,
- 510 „Kas no debesīm uz zemi nāk;
 „Viņam būs skaitīt it visu to,
 „Ko es ieraugu ar savām acīm
 „Un ar muti vaļā dodu;
 „Debesi dodu par viņa sargu,

- 510 „Cieto zemi par viņa stāvokli.“
 Sacīja spēcīgus lāsta vārdus.
 Un nu dziedāja apdziedātājas:
 „Projami, projami, nelūgto viesi,
 „Suns tevi atlūdza, kaķe izvadīja.“
- 515 Bet Ogļu-Nesējs, Simtpūru-Sējējs
 Ielika Kurmi varīgās važās
 Un viņu aizveda Dobenes pilī,
 Iemeta tur dziļa pagraba tumsā.
 Un vēl šodien pa tumsu lodā
- 520 Šis Kalnu-Kāpējs un Krūmu-Kodējs,
 Kurmis, nosodīts pagraba tumsā,
 Kur viņa žēl kā pērnāja sniega.
 Zemgalis pārāki līgsmīgs ticis,
 Skubināj' meitiņas līgsmīgi dziedāt:
- 525 „Dziedaīt, meitiņas, es palīdzēšu.
 „Stāv mani kumeļi avota malā,
 „Mauriņus mīdami, auziņas ēzdami.“
 Nu lika meitai Laimiņas sveci
 Dedzināt vārtu stabīņa galā,
- 530 Un lika dedzināt daudz darvas mucu,
 Kas kā zvaigznītes mirdzēja kalnā,
 Darīja naksniņu dieniņas gaišu.
 Līgojamu naksniņu, Skaistītes kāzas
 Tagadiņ lieliski svinēja pilī,
- 535 Trīs dienas, trīs naktis vedības dzēra,
 Sadzēra ar lielu prieku, godu.
 Liesmaiņi darvas mucīņām degot,
 Lasījās ļautiņi no malu malām,
 Līgoja, apgāja druvmalas, birzes.
- 540 Iemeija meijiņas dārzos, laukos;
 Pār pļavu iedami saplūca zāles,
 Saplūca zālītes, lasīja ziedus.
 It visi jēmuši pa nešļaviņai,
 Līgojot sētiņā atpakaļ griezās.

- 545 Teicējas, vilcējas un locītājas
 Jo smalki dziedāja, jo gaŗi vilka,
 Vārduņus līgoti vien nolīgoja:
 „Uz avota līgot gāju
 „Līgā dienas vakarā,
 550 „Izlīgoju zelta kroni
 „Ar visāmi pazarēm. Līgo!
 „Pļavas dziesmu nodziedāju
 „Pār pļaviņu pāriedama,
 „Man piebira pilnas kurpes
 555 „Zilu ziedu zelta rasas. Līgo!
 „Visa Dieva radībiņa
 „Saulītēi līgojās:
 „Graudu vārpas, puķu ziedi,
 „Dižā mežā koku gali. Līgo!
 560 „Tev, liepiņa, plata lapa,
 „Apsedz manu vainadziņ’;
 „Līgā nakti lietus lija
 „Ar sudraba lāsītēm. Līgo!
 „Ai, donīti, mazgalvīti,
 565 „Kam ūdenī līgojies? —
 „Es uzteicu Līgo savu,
 „Kas man’ dižu audzināj’s,
 „Kas man’ dižu audzinājis
 „Ūdentiņa maliņā. Līgo! Līgo!“ —
 570 „Līgājs jāja visu gadu,
 „Nu atjāja šovakar;
 „Ribēj’ zeme atjājoti,
 „Skanēj’ pieši nolēcot. Līgo!
 „Līgājs sēda kalniņāi,
 575 „Zāļu nasta mugurā;
 „Nāc Līgājiņ sētiņāi,
 „Dod manāmi govsnīpām. Līgo!
 „Līgājs pūta vaŗa tauri
 „Kalniņāi stāvēdams,

- 580 „Lai ceļāsi Līgā bērni
 „No maliņu maliņām. Līgā! Līgo!“
 Līgoja, saplūda Zemgales pilī,
 Nezdami zālišu smaržīgas nastiņas,
 Zālītes nezdami laidarā, kūtī,
- 585 Lai govīs, sarkītes, vaislīgas rodas:
 „Cik zālišu, tik telīšu nama mātes laidarā!“
 Un pate Zvaigznīte ar jaunevīti,
 Ar savu vedeklu, pārvesto bāreni,
 Ar pašu Skaistīti, ar kalponītēm
- 590 Devīgi cienāja, godāja viesus
 Ar pienu, ar sieru, ar medutiņu.
 Mielojās ļautiņi Zeltiņu pilī,
 Priecīgi līgoja visu cauru nakti,
 Līgsmīgi svinēja Skaistītes kāzas. —
- 595 Neiešu, māmiņa, plānā diet;
 Paklāj raibīti, tad iešu diet.
 Stādīja ozolu istabas vidū,
 Nu sāka ozols grozīties, —
 Čabēja lapiņas ap viņu deijot.
- 600 Pītos vaiņagos meitiņas nāca
 Un ap Vidvutu, Skaistīti deija,
 Graznīgi diedamas, dziedāja līgsmi:
 „Sūtāt mūs sētā, neiesim sētā,
 „šepat mēs diesim pa plāna vidu —
- 605 „Deviņas dienas, deviņas naktis
 „Ar savas māsiņas vainadziņu.“
 Dziedāja meitiņas, graznīgi deija:
 Divi lēca dangā, divi dibenā,
 Istabas vidū sasakacējās.
- 610 Uzlika Vidvutam ozola kroni,
 Varena tautieša uzvaras zīmi.
 Vizūļa vaiņagu Skaistītei lika,
 Meitiņas, līgavas, meitības rotu.
 Un pate Skaistīte dziedāja līgsmi:

- 615 „Es stāvu stāvēju, lai mani pušķoja
 „Ar ievu ziediem, magoņu lapām.
 „Spīd, manu vainadziņ', triju kungu pilīs:
 „Zeltiņos, Sidrabenē; Saul'spilī nospīdēj'. —
 „Kur mani dieveŗi, kur bālēliņi?
- 620 „Ka tie māsiņu neveda diet?
 Sasvīda māsiņai raibie cimdi,
 „Raibie cimdiņi azotī glabājam'.“
 Dziedāja. Nu veda bāliņi diet; —
 Nu deija māsiņa, gan skaisti pieder:
- 625 Spīd viņas jostiņa, viz vainadziņš;
 Tautieša pieši uguni meta,
 Pus zelta jostiņa, pus sudrabiņa.
 Vizuļu vainagos meitiņas griezās,
 Tautiešu cepurēs lēkāja pušķi,
- 630 Līgsmīgi it visi kāznieki deija —
 Divi lēca dangā, divi dibenā,
 Istabas vidū sasakacējās.
 Līgsmoja, deija visu cauru nakti,
 Līdz zelta gailītis dziedāja luktī,
- 635 Saules-meitas cēlās ritināt zeltu,
 Ritināt zeltu Sudrabiņa dēliņam;
 Zemgales ļautiņi līgsmīgos svētkos
 Redzēja Saulīti rotājamies.
 Pār visu Zemgali svētība plūda —
- 640 Nonāca dieviņi ļautiņu vidū.
 Rāmi, rāmi Dieviņš jāja no kalniņa lejiņā,
 Lai vējiņis nepurina sudrabiņa mētelīt'.
 Jauni puīši, jaunas meitas, tīrījati ceļa malas,
 Jāj Dieviņis, brauc Laimiņa, pakrīt Laimas
 [kumeliņš.
- 645 Rāmi, rāmi Dieviņš kāpa no kalniņa lejiņā,
 Ne traucēja rudzu ziedus, ne arāja kumeliņ';
 Dieviņš gāja rudzu lauku — rudzu rogu cepu-
 [rīt',

- Laima gāja auzu lauku—auzu skaru mētelīt';
 Saule brida rudzu lauku, priekšautiņu pacē-
 [lus',
 650 Kur nolaida priekšautiņu, tur nolīka rudzu
 [vārpa.
 „Šķieb, Dieviņi rudzu lauku ar pelēku mētelīt',
 Skrien ragana šķērsu gaisu, ne Zemgales sē-
 [tiņā
 Tai sētiņa dzelžiem kalta, adatāmi jumti jum-
 [ti,
 Zirgi zviedza, velni brauca, straujupīte dzirk-
 [stelēj',
 655 Dieviņš stāvi pie upītes, apjosies zobentiņ'.

DEVIŅPADSMITAIS DZIEDĀJUMS.

Skaistītes kāzas; jaunu dienu apraudāšana; dziedāšana — apdziedāšana; mičošana; veltēšana. Dzeršana. Jaunēklis ar Dieva kokli; varoņu dziesmas. Niedrīšu Vidvuts seglo kumeliņu; aizved Skaistīti, malējiņu, uz Sakas leju savā Saulespilī. Zvaigznītes asaras. Bāliņi.

- Nu pēc ligojamiem svētkiem
 Un pēc tā kāzu priekšvakariņa,
 Iesāka meitiņas kāzu dziesmas dziedāt:
 „Slēpies, māsiņa, nu tevi vedīs,
 5 „Nu tevi vedīs tautieša sānos.
 „Vai, mana māsiņa, tavas cietas sirdis!
 „Nemaz nerauda pēc jaunu dienu,
 „Pēc jaunu dieniņu, pēc vainadziņa.
 „Ķiz, ķizu, māsiņa, paraudi žēli!
 10 „Pēc jaunu dieniņu, pēc vainadziņa!
 „Nu cirta liepai pirmai skaidu,
 „Nu veda mātes mīlo meitu.
 „Liepā auga liepājā, ozolinis klajpēdā,
 „Pate liepa aizlīgoja pie klajpēdas ozoliņ'.

- 15 „Lēc, eglīte, deij, eglīte, tauta galda galiņā!
 „Šo rītu zarainis Mēnesis lēca
 „Nu vienu puisīti vīriņu sauca;
 „Šo rītu zaraina Saulīte lēca,
 „Nu ģērba meitiņu sieviņu drānās.“
- 20 Dziedāja meitiņas. Un pate Skaistīte
 Iesāka raženi meitiņu barā
 „Apraudāt, apdziedāt nu meitas dienas.
 Skaistīte, meitiņa, tagadiņ dziedāja:
 „Kad es biju pie māmiņas,
- 25 „Maz darbiņa padarij’:
 „Es staigāju rožu dārzā
 „Zaļ’ kļaviņu vidiņā.
 „Domāj’, neizdomādama,
 „Kāda sejam’ man sēkliņ’? —
- 30 „Eimu, lūdzu pie māmiņas,
 „Kāda sējam’ man sēkliņ’?
 „Ai, māmiņa, zelt’ māmiņa,
 „Kāda sējam’ man sēkliņ’? —
 „Sēj rozītes, magonītes,
- 35 „Sēj zaļās mētariņ’s“ —
 „Sēju rozes, sēj’ magones,
 „Sēju zaļās mētariņ’s;
 „Sēju savas jaunas dienas,
 „Kā zaļās mētariņ’s.
- 40 „Dīga rozes, magonītes,
 „Dīga zaļās mētariņ’s;
 „Dīga manas jaunas dienas
 „Kā zaļās mētariņ’s.
 „Laistu rozes, magonītes,
- 45 „Laistu zaļās mētariņ’s;
 „Laistu savas jaunas dienas
 „Kā zaļās mētariņ’s.
 „Šķinu rozes, magonītes,
 „Šķinu zaļās mētariņ’s;

- 50 „Šķinu savas jaunas dienas
 „Kā zaļās mētariņ's.
 „Pinu rozes, magonītes,
 „Pinu zaļās mētariņ's;
 „Pinu savas jaunas dienas
- 55 „Kā zaļās mētariņ's.
 „Uzauga liepiņa pie klētes duru,
 „Es pate zīlīte — lēkātāja;
 „No viena zariņa uz otru lēcu.
 „Uz trešu lēkdama, ieraugu tautas!
- 60 „Deviņi rati, simt kumeliņi.
 „Pārdevu lielo, melno vērsīti,
 „Nopirku lielo sudraba sakti,
 „Iesedzu krūtīs, uzkāpu kalnā,
 „Uzkāpu kalnā, atgriezu krūtīs,
- 65 „Kaitināt kaitināj' sīvajās tautas.
 „Es biju irbīte, es māku lēkāt
 „No viena kalniņa uz otra, treša;
 „Trešā lēkdama, ieraugu tautiņas!
 „Tec, upīt, nevilņo, lai vilņo ezarīts;
- 70 „Ej, māsiņ, nerunā, lai runā balulīts!
 „Ej, mana māsiņa, kur tautas veda,
 „Tautiņas vedušas, dos arājiņu.
 „Slēpies, māsiņa, dzīparu klētī,
 „Lai tautas meklē pa dzīpariem!
- 75 „Nāc, mana māsiņa, dzīparu klētī!
 „Sedz, mana māsiņa, ziedaiņu deķi,
 „Māmiņa nesedza, tā žēli raudāja.
 „Nu, mana māsiņa, nu šķirsimiesi,
 „Jau mūsu zemīte izdalīta;
- 80 „Apsedzu māršiņai kuplaju sagšu,
 „Pus bija zelta, pus sudrabiņa.
 „Atbrauca tautietis ar jumta ratiem,
 „Sēdēšu ratos, dziedādama:
 „Ar Dievu! ar Dievu! ar mīļu Dievu!

- 85 „Es tam ar Dievu līdzā iešu. —
 „Dod roku, māmiņa, pēdēju reiz,
 „Lai birst asaras virs rociņām!
 „Ar Dievu! tētiņ, ar Dievu! māmiņ,
 „Ar Dievu! mazie, īstie brāļi!
- 90 „Ar Dievu! mazās, īstās māšas!
 „Sēdēšu ratos, dziedādama,
 „Kam devu sav' rok', sav' gredzeniņu. —
 „Kur tu iesi, mans tautieti,
 „Tur es tevīm līdzī iešu;
- 95 „Kur tu kārsi zobentiņu,
 „Tur es savu vainadziņ.
 „Gan teku istabā, gan kambarī,
 „Tāds godiņš istabā, tāds kambarī:
 „Raud tēvs, raud māte, raud bāluliņi,
 100 „Mani vienu tautās vadīdami.“
 Dziedāja Skaistīte meitiņu barā.
 Un nu Zvaigznīte, māmiņa mīlā,
 Slaucīja dažu labu zelt' asariņu
 Par savu Skaistīti, meitiņu mīlo:
- 105 „Ej, ej, meitiņa, nerasi mātes;
 „Atrasi sveš' māti, ērķeļu zobus.
 „Viegli, viegli tev, meitiņa,
 „Pie tētiņa, pie māmiņ's;
 „Ai, sirsniņa, man bēdiņas, —
- 110 „Aizej tālu tautiņās.
 „Tik brīsniņu vēl valkāsi
 „Mātes rožu vainadziņ';
 „Nu būs melna cepurīte
 „Ik dieniņas galviņā.“
- 115 Slaucīja asaras Zvaigznīte mīlā;
 Bet nu meitiņa, Skaistīte, teica:
 „Es šķitu lietīņu laukā listām —
 „Tā mana māmiņa pēc mani raud.
 „Es dabūju labu vīru,

- 120 „Es Dieviņu tencināš’ ;
 „Bet, kas dabū netiklīti,
 „Sav’ mūžiņu apraudās.“
 Dziedāja Skaistīte. Un bālēliņi
 Iesāka nu ar māsiņu tērzēt :
- 125 „Ko gribi, māsiņa, par vainadziņu ?
 „Vai gribi, māsiņa, baltajas avis ?“ —
 „„Negribu, negribu, to pašai diezgan.““
 „Vai gribi, māsiņa, raibajas govīs ?“ —
 „„Negribu, negribu, to pašai diezgan.““
- 130 „Vai gribi, māsiņa, bērājus zirgus ?“ —
 „„Negribu, negribu, to pašai diezgan.““
 „Vai gribi, māsiņa, lin’ arājiņu ?“ —
 „„To gribu, to gribu, tā man nevaids ;
 „„No brāļa gaidīju lielāku godu,
- 135 „„No savas māršiņas kuplaju segumu.““
 Tērzēja ; bet nu iesāka mičot. —
 Skaistītei likdamas meln’ cepurīti
 Dziedāja sieviņas ap viņu barā :
- 140 „Mičat, mičat to tautu meitu,
 „Visu mūžu mičoja, ne vienu dienu.
 „Alai, meitiņa, kā smuki pieder !
 „Gan balta micīte, sarkana bantīte.
 „Laimiņa, Laimiņa, nāc klētītē !
 „Nu ģērbj meitiņu sieviņas drānās.“
- 145 Mičoja, dziedāja sieviņu bars.
 Bet nu lopužu meitiņas kļiedza :
 „Svied, svied zemē, nepieder, nepieder ;
 „Nestāv lāgi, nestāv lāgi, vecas vistas ceku-
 [liņ’ !
 „Nes linšu vainadziņ’, tas ražan pieder. —
- 150 „Līģerē, līģerē, vedēju sieva,
 „Tā mūs māsiņu izlīģerēja !“
 Sieviņas atteica meitiņām pretīm :
 „Jo koša māsiņa, ne vakarēja,
 „Jo koša autā, ne vaiņagā.“

- 155 Atteica ; dziedāja meitiņu bars :
 „Nāc jele, māsiņa, citu meitu pulkā!
 „Nebe sen nojēma tavu vainadziņu.“
 Nu meitas, sieviņas skumīgi dziedāja :
 „Mācies, māršiņa, divi darbi darīt :
- 160 „Bērniņu auklēt, putriņu vārīt! —
 „Nebēdājies, ai, māsiņa,
 „Arig grazni puškosies?
 „Puškos tevi vīra māsas
 „Ar bārgiemi vārdiņiem.
- 165 „Nebēdājies, ai, māsiņa,
 „Kā actiņas nomazgās’?
 „Nomazgāsi, ai, sirsnīņa,
 „Gaužajāmi asarām.
 „Nerūpējies, ai, māsiņa,
- 170 „Ar lakatu neslaucīs’;
 „Noslaucīsi piedurknītē
 „Maz laiciņa turēdam’.
 „Nerūpējies, ai, māsiņa,
 „Tu galviņu nesukās’;
- 175 „Sukās tavas zelta bizes
 „Ar nadziņiem daudz bērniņ’.“
 Dziedāja ; bet pašas Skaistītes brāļi,
 Kad bija māsiņai vainadziņš noņemts,
 Nu ar tērauda zobenu rokā
- 180 Nocirta gailim, ķikurim, kaklu —
 Un ar zobenu vakara brālis,
 Pie duru, dziedriem mezdamš krustu,
 Līdz ar pušiem, bandniekiem, sauca :
 „Šķir, Dievis, ceļu! dod labu laimi!
- 185 „Nu ies mūs’ brālis teteri šaut.
 „Šauj, brāli, šaudams, šauj dziedātāju!
 „Lai vaļas māsai līdz dienas gulēt,
 „Līdz dienu, līdz dienu, līdz saule lēc.
 „Cērt, cērt, dieveri, zobenu krustis ;

- 190 „Cērt skauģi pušām, cērt ļaunu dienu!
 „Cib, cib, gailīti! ved vistin' gulēt:
 „Vistiņa spārniņus nolaiduse.“
 Vecais Zemgālis, Niedrīšu Vidvuts,
 Mežotnis, Jaunutis, vakara brāļi,
- 195 Dieveŗi, vedēji un panāksnieki,
 Visi šķilti, perēti kāznieki, viesi
 Nu dzēra, mielojās jau trešu dienu.
 Dzerdami dziedāja līgsmīgas dziesmas:
 „Dzer, dzer, dzerdams, dzer labas uzdziras;
- 200 „Dzer govis, dzer vērsus, dzer bērus kumeļus,
 „Dzer bērus kumeļus basām kājām,
 „Dzer dēlus, meitas, dzer labus asnus!
 „Sitami, kaļami galdami caurumu,
 „Būs mūsu māsai susekli glabāt;
- 205 „Minami, laužami ozola krāģus,
 „Jauns mūsu svainītis, lai taisa citus.
 „Neraudi, māsiņa, neba tālu vedīs,
 „Pa silu, kalniņu, pa atmatiņu.
 „Piesakam jauniem, piesakam veciem,
- 210 „Piesakam, svainīti, tev visu vairāk,
 „Lai mūsu māsiņai pāri nedarīja.
 „Mili mani, svainīti, šo vakariņu,
 „Ritā mīlēsi, nebūšu vairs.“
 Dziedāja, dzēra, līgsmīgi trieca.
- 215 Un nu iesāka māsiņa veltēt,
 Skaistīte veltēja, kāznieki dziedāja:
 „Nākatī kopā, Tānzemes plikie,
 „Nu mūsu māsiņa pūriņu dalīs.
 „Šorītu sarkana Saulīte lēca,
- 220 „Sarkani dzīpari māsiņas pūrā.
 „Dieviņi, gausini māsiņas pūru,
 „Gausini, Laimiņa, māsiņas pūru!
 „Daudz tādu plataču gaidītāju. —
 „Nelaidi, māmiņa, zvirbuļus klētī!

- 225 „Lai līda zvirbuļi, kur citi putni,
 „Lai tie čurkstēja pa jumta virsu.
 „Situse, auduse mūs māsiņa,
 „Nav gāj'se pirtī atmigas gulēt.
 „Kā dzeņi, kā dzeņi, raibie cimdi,
- 230 „Kā dēles, kā dēles, platie dvieļi!
 „Daudz bija māsiņa ganos gāj'se,
 „Daudz bija adīj'se sīkajas veltes.
 „Dali, mūs' māsiņa, palasīdama,
 „Dižam dižaju, mazam mazāju.
- 235 „Jāj, brāli, sētā, nes vēsti mātei,
 „Pietrūka tautas, atlika veltes;
 „Pietrūka tautiņu, atlika pūriņa,
 „Pazinu māsiņu darījušu. —
 „Būs meitu māmiņai bagātai tapt?
- 240 „Ik gadu izveda pa vezumiņu.
 „Neslēdz, māmiņa, vēl savu klēti,
 „Līdz lika tautiņas sliegšniša naudu,
 „Ikviens vedējs pa dālderim.
 „Pazinu vedējus, devīgus cilvēkus:
- 245 „Ar visu saujiņu naudiņu meta.
 „Laba nauda, laba nauda —zelts, sudrabinis.“
 Kāznieki, veltēti, līgsmīgi deija,
 Divi lēca dangā, divi dibenā,
 Istabas vidū sasakacējās.
- 250 Un nu jauneklis ar Dieva kokli
 Ienāca nākdams līgsmīgu vidū,
 Un viņam tautietis, Niedrišu Vidvuts,
 Pacēla laipnīgi meldriņu krēslu,
 Meldriņu krēslu pie liepu galda,
- 255 Pie balta liepu galda nācējam teikdams:
 „Vienādi lāga brāļi kopā ronas,
 „Sēdami kopam, amata bērni,
 „Tavs tēvs burvis, mana māte ragana.
 „Skandini skaņīgi Dieva dotu koklīti

- 260 „Nu reiz līgsmīgu ļautiņu vidū;
 „Bet pirms iebaudi malciņu alus,
 „Lai ķer roka drošāki kokles.“
 Sacīja Vidvuts uz koklētāju
 Un arī uzsauca nu alus puisim:
- 265 „Alu, alu, alus puisī!
 „Vai tev kājas nopuvušas?
 „Kad es dzeŗu, tad es dzeŗu
 „No visāmi kanniņām;
 „Kad as braucu, tad es braucu
- 270 „Pa visāmi atmatām!“
 „Uzsauca. Alus puisis pienesa alu.
 Jauneklis kausiņu pacēlis sauca:
 „Šī puse viņu pusi vinnēt vinnēja;
 „Šī puse sudraba, viņa puse māla,
- 275 „Šī puse čab, čab, viņa puse grab, grab!“
 Zemgalis pats un tā divi dēli
 Cienīja varēno Vidvutu ļoti,
 Un viņi jaunekli ar Dieva kokli
 Nu arī skubināj', lai dzied, koklē.
- 280 Zemgaļa tēvs nu jauneklīm teica:
 „Tagadiņ uzdiedi gan graznas dziesmas
 „No oša, no kļavas, no ozoliņa.“
 Sacīja, pasniedza tam alus kausu.
 Jauneklis, dziesminieks, malciņu dzēris,
- 285 Iesāka skandināt Dieva dotu kokli,
 Pacēlis balsi, dziedāja dziesmu:
 „Teku, tekū pa celiņu,
 „Uztek' vienu ziedu upi.
 Nevarēju pāri kļūt.
- 290 „Jēmu ziedu pilnu sauju,
 „Tad varēju pāri kļūt.
 „Teku, tekū pa celiņu,
 „Uztek' vienu zelta upi.
 „Nevarēju pāri kļūt.

- 295 } „Jēmu zelta pilnu sauju,
 „Tad varēju pāri kļūt.
 „Teku, tekū pa celiņu,
 „Uztek' vienu Saules pili.
 „Nevarēju cauri kļūt.
- 300 „Jēmu Saules zeltainīti,
 „Tad varēju cauri kļūt.
 „Teku, tekū pa celiņu,
 „Uztek' vienu brāļu sētu,
 „Visapkārti liepu dārzi.
- 305 „Nevarēju iekšā tikt:
 „Vārti slēgti atslēgām.
 „Pirmais brālis vārtus slēdza,
 „Tam iedevu ziedu sauju;
 „Otrais veda istabāi,
- 310 „Tam iedevu zelta sauju;
 „Trešais brālis krēslu sniedza,
 „Tam to Saules zeltainīt'.”
 Dziedāja. Tie trīs minētie brāļi
 Bij abi Zemgales ķēniņa dēli
- 315 Un viņu svainis Niedrišu Vidvuts.
 Tautieši, bāliņi, celāja kausus,
 Dziesmnieks dziedāja paceltu balsi:
 „Izjāja ciem' puiši līgavu lūkot;
 „Liks vaļu, ļaus vaļu, kur viņi jās?
- 320 „Še viņi atjāja pie mūsu meitām. —
 „Lūko, sirsniņ, kurš tevīm patīk. —
 Šī, šī, tā, tā, tā manīm tika;
 „Tai došu sav' roku, sav' gredzeniņu,
 „Tai došu mutītes, nēsdodziņu. —
- 325 „Bāliņi, bāliņi, kal kumeliņu!
 „Rīt' vedīs māsiņu akmeņu zemē,
 „Akmeņu zemē, žagaru ciemā.”
 Dziedāja, koklēja dziedātājs lielais,
 Un uz debesīm pacēlis acis,

- 330 Kurās mirdzēja savāds spožums,
 Kas bija debesu ugunim līdzīgs,
 Dziedātājs, koklētājs dziedāja, koklēja,
 Jēmās skandināt varenas skaņas
 No oša, no kļavas, no ozoliņa,
- 335 Varenu vīrus apdziedādams:
 „Eku vīri, kam ir vara,
 „Kas varēja lielīties! —
 „Ar krūtīmi kalnus gāza,
 „Pilis nesa saujiņā,
- 340 „Pilsētiņas padusē
 „Un tās citas ļaužu sētas
 „Aiz cepures aizspraudās.
 „Redz, kur vīrs! redz, kur roka!
 „Pār Daugavu šautru svieda,
- 345 „Gaisos svieda dzelza milnu!
 „Trim plauktsāmi dzebru josta,
 „Trim asīmi zobentiņš;
 „Pieci pušķi cepurēi,
 „Sešas zvaigznes zobenā.
- 350 „Trēju kungu zeme rīb,
 „Kur jā jādī bāleliņi:
 „Droši vīri, spoži pieši,
 „Asi kalti kumeliņi
 „Šķīļ akmeņu uguntiņu,
- 355 „Skan tērauda zobentiņš.
 „Vār, māmiņa, biezu putru,
 „Lai aug dēliem biezas krūtis,
 „Lai varēja cīnītiesi
 „Ar resnāju ozoliņ’.
- 360 „Eku vīri, kam ir vara!
 „Kas varēja lielīties;
 „Kas pārspēja tumsas varu
 „Ar krietnāju tikumiņ’!
 „Tie uzauga diži dēli,

- 365 „No tās mazas māmuliņ's;
 „Tecēdami birzi loka,
 „Stāvēdami zvaigznes skaita.
 „Tautas dēli jostu josa
 „Mirdzošiem ziedīņiem;
 370 „Aiz jostiņas cimdus bāza,
 „Zobentiņu vicinot,
 „Zobentiņu vicinoti,
 „Tēvu zemi aizstāvot.“
 Dziedātājs, koklētājs dziedāja, koklēja
- 375 No oša, no kļavas, no ozoliņa,
 Varēnus vīrus apdziedādams.
 Drūmīgi, šausmīgi skanēja dziesma,
 Skanēja dziesma, skanēja kokle,
 Kā kad vētra meža galus loka;
 380 Tad, ak, skanēja līgsmīgi, mīlīgi,
 Kā kad pavasar' burbuļo strautiņi,
 Putniņu skanīgās dziesmiņas atskan;
 Tiklabi līgsmība, kā arī skumība,
 Tiklabi uzvara, kā arī ciešana
- 385 Mainījās brīnišķas dziesmiņas skaņās,
 Un tagad dziedātājs apdziedāja
 Niedrišu Vidvuta varenos darbus:
 Kā jau bērībā rādīja spēku,
 Dīrāja lāci, nosita Ķenti
- 390 Un visu pasauli apgriezta apkārt;
 Kā tas pārspēja trīs milzu puišus,
 Vareno dzelzsniedru augstāki mezdams;
 Kaņodams izgāja silto zemi,
 Ar tautu tautām cīnīdamies;
- 395 Kā viņu vājaja Bangputa dusmas;
 Kā burvju ķēniņam vaktēja meitas
 Un pašam burmanim pārnesa pūķi,
 Dieva laistam ezaram robežas deva;
 Pārspēja siltuma, aukstuma kungu,

- 400 Sarkandara grūto dienastu veica;
 Izglāba kuģniekus milzeņa namā;
 Kā viņš nocirta raganu galvas,
 Lai arī bij par akmeni palikt;
 Kādām grūtībām Skaistīti meklēja,
- 405 Sakāva bārzdaini lielmeža pilī;
 Kā bija jāiet pret čūsku ķēniņu;
 Ak, cik grūti meklēja Nektī!
 Kā bija reizām ceļbiedri jāglābj;
 Tad raizu raizes dēļ zelta putniņa
- 410 Un tad — cīniņš Likteņa bedrē!
 Ak, cik briesmīgs bija šis cīniņš;
 Bet cik ciets, cik salds bija miedziņš,
 Ko tad dusēja Skaistītes klēpī;
 Bet cik rūkts tad ceļbiedru viltus,
- 415 Tik sīva pāršanās vellenu pirtī;
 Vājadzīb's cietums, bārzdaina vārdi,
 Dieviņa kalni, Laimiņas lejas —
 Ak, līdz mīļājam Dieviņam ejot,
 Ko visu redzēja dvēseļu namā,
- 420 Kad pār Daugavu, melnaci, cēlās!
 Un tad briesmības ar milzu putnu,
 Kas laba zirga lielumu bija;
 Tamlīdzī medības tumšā mežā,
 Tumšā mežā priekš gaŗa ceļa,
- 425 Ko pār Likteņa jūrīņu jēma,
 Cenzdamies tapt uz pasauli ārā,
 Uz milzu skrējēja muguras jādams;
 Ak tavas skrējēja sāpīgas kopšanas
 Ar paša miesai izgrieztu gaļu!
- 430 Pēdīgi zeltgalva un viņas dienasts. —
 Viss tas līdzinas brīnišķam sapnim,
 Ko Miega-māmiņas klēpītī sapņo
 Pēc baltu, nebaltu dieniņu maiņas.
 Pēc tam uzleca Saulīte spoža,

- 435 Aizbēga tumsība, murgaina nakts,
 Nu Sakas lejā, Saulītes pili
 No jauna atausa Laimiņas rīts.
 Un šis rītiņš, Saulespils ķēniņš,
 Niedrišu Vidvuts, Uluvirpuniķis,
- 440 Skriešanā Viesulim līdzīgais Iliņš,
 Tagadiņ šurp uz Zeltiņiem nācis
 Un ar Skaistīti, Zemgales rozīti,
 Dzer savas vedības jau trešu dienu.
 Zemgaļa tēvs un ta divi dēli,
- 445 Milīgais Mežotnis, manīgais Jaunutis,
 Priecājās sirsnīgi par tādu laimi,
 Ka starp Zeltiņu un Saules pili
 Dižanā Skaistīte kā vaļavīkstīte
 Situse mirdzošu oliņu tiltu,
- 450 Lai jāj Diev'dēli simt kumeliņiem.
 Dziedāja, koklēja dziesminējs puisis
 No oša, no kļavas, no ozoliņa,
 Niedrišu Vidvuta varenā vīra.
 Un prieka asaras mirdzēja acīs
- 455 Visiem, kas tikai klausīties spēja.
 Slaucīdams asaras no savām acīm
 Niedrišu Vidvuts dziesminējam teica:
 „Skandini, dziesminēj, vēl to brītiņu,
 „Kur es ieslīku Skaistītes klēpī,
- 460 „Noguris no triju milzeņu ciņas,
 „Tūdaliņ iemigu cietā miegā.
 „Ja tu tās skaņas modini koklei,
 „Tad es aizmirstu pārciestas raizes,
 „Tad svēts mierīņš līst manā sirdī,
- 465 „Tad matu koklītes Dieviņa spēku;
 „Bet jele Skaistītes karsto asaru,
 „Kas mani no jauna dzīvībā sauca,
 „To jele nekad neatstāj dziedāt;
 „Ta mani nu arī nomodā turēs —

- 470 „Tavai dziesmiņai sirsniņas netrūks.“
 Sacīja dziedātājam Niedrišu Vidvuts;
 Pildīja kausiņus, uzdzēra laimes:
 „Kur sīva bitīte, salds alutiņis,
 „Kur dzedra māmiņa, — tikušas meitas.“
- 475 Uzdzēra laimītes Jaunutis sauca:
 „Snauž mana māsiņa, snauž līgaviņa;
 „Vai rāšu māsiņu, vai līgaviņu? —
 „Līgavu to rāšu pēc sava prāta,
 „Lai rāja māsiņu cits tautu dēliņš.“
- 480 Jokojās, smējās, tērzēja jautri,
 Dziedāja barā paziņas dziesmu:
 „Pazinu sav' tēvu, sav' īstu tēvu,
 „Sav' īstu tētiņu starp dzērājiem:
 „Dimanta kausītis, sudraba kannā,
 485 „Tas ir mans tēvs, mans dzērājiņš.
 „Pazinu sav' brāli, sav' īstu brāli,
 „Sav' īstu bāliņu starp arājiem:
 „Dimanta arkliņis, bērs kumeliņis,
 „Tas ir mans brālis, mans arājiņš.
- 490 „Pazinu sav' māti, sav' īstu māti,
 „Sav' īstu māmiņu starp vērpējām:
 „Sudraba ratinis, smalks vērpuminis,
 „Ta ir mana māte, man vērpējiņa.
 „Pazinu sav' māsū starp šuvējām:
 495 „Zelt' adatiņa, smalks šuveklītis —
 „Ta ir mana māsa, man šuvējiņa.
 „Pazinu līgavu starp audējām:
 „Dimanta stellītes, zelt' atspolīte —
 „Ta ir mana līgava, man audējiņa.
- 500 „Pazinu sav' draugu starp šāvējiem:
 „Sudraba stopiņa, tērauda zobens —
 „Tas ir mans draugs, mans šāvējiņš.“
 Dziedāja, dziedāja, netrūka dziesmu,
 Dziesmu sega mugurā vēl kumeliņam.

- 505 šodien kāzniekiem dzerama diena,
Ritu sētā važojama.
Kad nu tuvojas šķiršanās laiciņš,
Kāznieki dziedāja, runāja, sauca:
„Tēvuci, tēvuci, vēd bērņus mājās!
- 510 „Mazi tavi bērņiņi, nezina pāriet.
„Neiešu mājās bez pilna mēneša,
„Bez pilna mēneša, bez laba kukuļa. —
„Mājās iedams, trīs lietas zagšu:
„No rījas spriguli, no dzirņu milņu
- 515 „No luktes gailīti nolacināšu. —
„Es tautu gailim aizsiešu rikli,
„Lai mūs' māsiņu nemaldināja.“
Kāznieki dziedāja, runāja, sauca.
Jaunutis, Skaistītes bālēliņš, teica:
- 520 „Nebraukšu projami bez sava laika,
„Bez sava laika, bez trīju dienu.
„Projam vadišu savu māsiņu,
„Kad mani tautiņas neplatināja.“
Un viņam atteica Mežotnis, bāliņš:
- 525 „Mēs divi bāliņi panākstus jājam,
„Jās mūs' māsiņa ar tautiņām.“
„Deviņi vedēji, desmiti kumeļi,
„Šeit jems jājēju desmitām kumeļām.“
Runāja. Dziedāja apdziedātājas;
- 530 „Netika tautiņām projam iete,
„Patika mūs' tēva salds alutinis.
„Vedēji raudāja prom iedami:
„Kas dos sētā tās labas dienas?
„Sētā rūga kāļu spannis,
- 535 „Apentiņu vien vajaga.
„Projami raidami milīgus viesus
„Ar alus kannām, ar kausiņiem;
„Projami, projami, nelūgti viesi,
„Suns jūs sajēma, suns jūs pavada.

- 540 „Ūja, ūja! peleki vilki
 „Aiznesa māmiņas balto aitīņu.
 „Dzīsimies pakal, ja neatjemsim,
 „Tos jēle brangi izlamāsim:
 „Gan mūs' māsiņa maizē auguse,
 545 Nu tevi aizveda nodaļas ēst!“
 Dziedāja, dziedāja apdziedātājas.
 Un mīļi palaida mīļīgus viesus
 Ar alus kannām, ar kausiņiem.
 Bāliņi pēc veca ieradumiņa
 550 Ielika māsiņu nu maltuvītē,
 Tumšā kambarī malt tīrus rudzus:
 „Ai, māte, māte, skubini meitu!
 „Vakars ārā straujupe ceļā!“
 Bet nu tautietis, Niedrīšu Vidvuts,
 555 Šķirīgi segloja sav' kumeliņu:
 Seglodams runāja uz kumeliņu:
 „Baskājīts, delveris mans kumelinis,
 „Izspēra meitu mātei klētiņas durvis,
 „Izjēma māmiņai mīļākāju meitu,
 560 „Mīļākāju meitiņu, rakstītu pūru.
 „Sudrabota zīle tek pa kumeļa kājiņām:
 „Vai būs laime tautietim, vai viņa kumeļam?
 „Sudrabiņa zīle dzied, man kumeļu seglojot;
 „Ja Dieviņš palīdzēs, raudās viena meitu
 565 Segloja kumeļu Niedrīšu Vidvuts; [māte.“
 Bet nu dziesminējs dziedāja skaņi:
 „No tālienes es pazīnu
 „Vidvutiņu ligojam;
 „Piecas puķes pie cepures,
 570 „Sešas zvaigznes zobenā,
 „No cepures gaisma ausa,
 „No zobena saule leca,
 „No kumeļa iemauktiemi
 „Rīta zvaigzne ar vakara,

- 575 „No ta paša jājējiņa
 „Mēnestiņš izritēja.“
 Dziedāja. Niedrišu Vidvuts zagās
 Tumšājā kambarī pie malējiņas,
 Pajēma līgavu no maltuvītes
- 580 Un viņu uzcēla spārnotā zirgā,
 Uzcēlis, aizskrēja varenais Iliņš,
 Aizskrēja skriedams dzintara zemē,
 Aizveda līgavu uz Saules pili,
 Kurp viņas pūriņu bāliņi veda.
- 585 „De! de! meitiņa! skan, skan, podziņa,
 „Raibīte pūrā ar vainadziņu.“
 Aizveda pūriņu uz Saules pili,
 Kur cēla tautiņas rakstītu pūru;
 Div' balti bāliņi rādīja sveci,
- 590 Sēd pate māsiņa rakstīdama.
 Bet pirms Zemgalis Zvaigznītei teica:
 „Paraugi, māmiņa, sav' malējiņu!“
 Raudzīj'se, māmiņa atpakaļ nāca, —
 Ak, tai pa vaidziņiem ritēja asaras, —
- 595 Tumšājā kambarī nav malējiņas:
 „Pār kalnu aizveda putu gabaliņu,
 „Gulbīši, bāliņi, skrējati pakaļ!“
 Raudāja. Bāliņi atteica mātei:
 „Pazinām, pazinām māsiņas pēdas,
- 600 „Kur bija lēkuse no kumeliņa;
 „Pa laipu tecēja tautieša klētī,
 „Mazas, mazas pēdiņas, kurpītes kājā.“
 Māmiņa baltājiem bāliņiem teica:
 „Aiziedami, bāleliņi, velkat bērzu istabā,
- 605 „Lai tā kuplo jūs' māsiņu, kā ta bērza pazarīt';
 „Aizjādami, bāleliņi, atlokat kumeliņus:
 „Atvēlat māsiņai labu mūžu dzīvojot.“

DIVDESMITAIS DZIEDĀJUMS.

Karš Ruģenu salā. Bēgšana. Niedrīšu Vidvuts — zvejnieks.
Nelaimīgais Odus. Zūdišanās. Saules pili. Skumjas un
skumju remdēšana. Smaidiņas gals. Sērošana. Mielasts.
Vidvuta balviņa, Saules-meitas gredzens. Odus iet jaunu
laimi meklēt.

- Nebija pagājis garš laika sprīdis,
Kopš bija Vidvuts no Odus šķīries, —
Kad arī rībēja jau visas malas
Ruģenu salā no kara trokšņa.
- 5 Drīz pa saliņu izpaudās ziņas
Caur kuŗu bij arī saliņa briesmās.
Šīs ziņas darīja sirdēstu Odum. —
Un viņš izlūkus sūtīja zemē,
No liela nemiera sausajā zemē,
- 10 Lai viņi klausīna, kā lietas stāvēj'.
Gan vēl rādījās negaiss tāļu,
Bet nu Ruģenu saliņā zuda
Tik ilgi redzētas baltas dienas.
Saliņa ar savu Kuprenes pili
- 15 Stāvēja īsteni zem paša vēja.
Tā bija domājams, ka kara briesmas,
Kas pār sausu zemi tagadiņ gāja,
Drīz arī plosīsies Ruģenu salā.
Bailīgas dieniņas saliņā radās,
- 20 Kur pie sirdēstiem sirdēsti gadās.
Gan savas pareizas valdnieka rūpes
Priekš saviem ļaudīm apslēpa kunigs,
Tomēr tas tagad it visu darīja,
Caur kam Kupreni apcietinātu :

- 25 Tas savu mazo kaŗa-vīru spēku
Iejēma steigšus Kuprenes pili.
Un viņš cerēja uz jūŗas bangām,
Ka viņas, lauzdamās ap visu salu,
Sacelsies pirmās pret posta galu
- 30 Un no pretnieka pārvaras sargās.
Bet, ak, diemžēl otrādi bija —
Šoreizu jūŗiņa pretnieka pusē:
Atbrauca pa viņas gludeniem viļņiem
Ar saviem kuģiem, ar saviem ļaudīm
- 35 Ienaidnieks, Variebes ķēniņš Varis.
Un viņa kaŗa-vīri izkāpa malā
Iepretī Kuprenei Ruģenu salā.
Nu bija kunigam cīniņā doties,
Sava ļaužu bariņa priekšgalā stāties.
- 40 Un viņam līdzēja Smaidiņa ģērbties.
Nemierīgs runāja ar līgaviņu,
Kas viņam vaicāja bailīgi, mīļi:
„Kur iesi, mīļo, baltas kājas audamies?“ —
„„Ej, mīļā, nevaicā, nes slēšu kreklu.““
- 45 „Kur iesi, mīļo, atnesu slēš' kreklu?“ —
„„Ej, mīļā, nevaicā, nes brūnus svārkus.““
„Kur iesi, mīļo, atnesu svārkus?“ —
„„Ej, mīļā, nevaicā, nes manu cepuri.““
„Kur iesi, mīļo, atnesu cepuri?“ —
- 50 „„Ej, mīļā, nevaicā, nes zobentiņu.““
„Kur iesi, mīļo, atnesu zobeniņ'?“ —
„„Ej, mīļā, nevaicā, ved kumeliņu.““
„Kur jāsi, mīļo, izvedu kumeliņ'?“ —
„„Jāšu tēvzemi aizstāvēt kaŗā.““
- 55 Sacīja, apķēra raudošu līgavu.
Vēl viņu sveicināj's, kumelā lēcis,
Sava ļaužu bariņa priekšgalā stājās,
Izjāja kunigs pretniekam pretī.
Bet drīzi varenais pretnieks trieca

- 60 Kunigu atpakaļ ar viņa ļaudīm
 Un viņa iemuka nu pils vaļņos.
 Še cieti ieslēgts, ar saviem ļaudīm
 Turējās vairāk mēnešu Odus,
 Līdz kāmēr pēdīgi ienaidnieks lauzās
- 65 Ar lielu pārsvaru Kuprenē iekšā.
 Nu tik bēgšana atlika vīriem,
 Kas šī lielā cīņā briesmās
 Vēl pie dzīvības varēja domāt.
 Tik mazs kuniga krietnāko pulciņš
- 70 Paspēja ar viņu glābties projam,
 Jūrmalē kādā laiviņā ielēkt.
 Par lielu laimi nakts bija tumša,
 Paslēpa kuniga maziņo pulku,
 Kas žigli steigdamies laiviņā sēdās,
- 75 Ar savu kunigu dalīja bēdas.
 Laiviņa ligoja jau pa viļņiem
 Bez kāda īsteni zināma mērķa,
 Te maza pūsmiņa tagadiņ cēlās,
 Caur ko vilniši ātrāki vēlās
- 80 Un tā braucējus ar visu laiviņu
 Iedzina plašajā jūrā iekšā.
 Izmisis lūkojās atpakaļ Odus,
 Sirds viņam kāpj tīri pa muti ārā,
 Skatoties tā uz dzimteni mīlu,
- 85 Priekš kuņas palicis nu par bēgli.
 Kad nu redzēja uguni spīdam,
 Bij viņam, kā kad Smaidīņas acis
 Asarās mirkšķina: Ar Dievu, mīlais!
 Un viņš noskuma, izmisa gauži,
- 90 Tam baltas asaras aumaļām plūda.
 It kā apkrautam briesmīgiem lāstiem,
 Aizbēgot tā no tēvzemes kņastiem,
 Sirds viņam gribēja tīri pušu plīst.
 Un viņam vienīgi ūdeņa dzelme

- 95 Rādījās tagadiņ tīkama vieta.
 Visi citi sirdēsti: valdība, manta,
 Ko viņam atrāva pretnieka roka,
 Vēl būtu ciešami, nesami viņam;
 Bet, ak, līgava, sirsnīga mīlā,
- 100 Līdz ar bērniņu, maziņu, kuslu,
 Tagadiņ atšķirta no sava drauga,
 Bez kāda palīga nīknājā aukā!
 Nu viņa nejauku svešnieku rokās
 Pārcietīs visādu ļaunumu mokas,
- 105 Nobeigsies pēdīgi pretnieka nagos,
 Slodzīta vērdzības smagajos slogos.
 Jeb vai ar savu bērniņu, mazo,
 Līgava dabūja ugunī galu? —
 Tā visu domāja bēgošais kunigs
- 110 Un tīri izmisis, pēdīgi salausts
 Ļaunojās uz saviem krietnājiem ļaudīm,
 Ka viņu glābuši tie no nāves
 Un nava ļāvuši tam galu dabūt
 Nīknākā cīniņa briesmību drūzmā,
- 115 Vai arī ugunī, rīejās liesmās;
 Vienīgi laimīgus tos vīrus teica,
 Kas savu dzīvību kaņojot beidza,
 Kam vairs krūtīs neplosas bēdas;
 Kam nu rimušas visas sirds-ēdas,
- 120 Kas kā tārps koku, zaļoksni grauž,
 Līdz viņu vētra pēcgalā lauž.
 Un pats Liktenis rādījās tiešām
 Tūdaliņ paklausam kuniga prātam,
 Apniktu dzīvību noņemam nost:
- 125 Nejauši caur kādu pūsniņu cēlās,
 Pamazām augdama, tāļāku vēlās,
 Sasniedza laiviņu ūdeņa lankā
 No ēkas augstuma varena banga.
 Un viņa sagraba īrējus, laivu,

- 130 SAGRĀBA briesmīgi, kā nieka saivi.
 Braucējiem salūza slaikanie airi; —
 Vēl viens grūdiens ar lielu spēku —
 Nu tīri debešos laiviņa šāvās,
 Tad viņa dziļi, dziļi uz leju grāvās
- 135 It kā norīta dziļuma rīklē.
 Vēl viņa reizīņu turējās, cēlās,
 Bet tad pārsitās pār viņu vilnis,
 Ierāva laiviņas braucējus dzelmē.
 Dieviņu teikdams, it tīri priekā
- 140 Iekrita kunigs ūdenī iekšā,
 Cerēdams atrast nu savu galu.
 Bet tas nevarēj' dibenā nogrimt,
 To kāds spēks virs ūdeņa turēja
 Un viņu vienumēr tālāku dzina,
- 145 Līdz bez samaņas uz kādu křastu
 Ūdenis izmeta vieglāju nastu.
 Kad pie samaņas bij nācis Odus,
 Un nu atvēra tas vaļam acis,
 Tad viņš redzēja pulciņu ļaužu,
- 150 Kas visi pūlējās no visas tiesas,
 Saukdami dzīvībā atpakaļ viņu.
 Un viņš tūdaliņ pulciņa starpā
 Pazina Vidvutu, Stiprā dēlu,
 Kuŗš bija gar viņu sevišķi darbā,
- 155 Slīkonim dzīvību atpakaļ saukdams.
 Pārmezdams, Odus ar vāju balsi
 Tagadiņ Niedrīšu Vidvutam teica :
 „Briesmīgais, vai to pelnījis esmu,
 „Ka tu man atrāvi laipnīgo dzesmu,
- 160 „Kas man veldzēja sāpošu sirdi?
 „Kam mani izrāvi no miera vietas
 „Un mani ieŗrūdi atpakaļ postā,
 „Kad jau sedza mani ūdeņa plūdi?
 „Laid mani atpakaļ ūdeņa kapā,

- 165 „Kas manim īstena miera vieta tapa!
 „Palīdzi, lūdzams, savām rokām
 „Iztapt man no dvēseles mokām;
 „Palīdzi nokļūt no krasta lejā,
 „Atpakaļ jūras ūdenī, trakā,
- 170 „Kas man tikamu kapiņu raka;
 „Palīdzi, tad tevi labdari teikšu;
 „Bet, ak, tu mans mocītājs esi,
 „Ka mani bēduli izvilki malā!
 „To laikam dariji par acu prieku,
- 175 „Gribēdams priedāties par cita bēdām,
 „Redzēdams bēduli nelaimē sēdam.“
 Kunigam laipnīgi sniegdams roku,
 Niedrīšu Vidvuts mierīgi teica:
- 180 „Kam jēle tik gauži zūdities, gausties
 „Un tik vareni nāvē lausties?
 „Gan tevīm nelaime brukuse virsū,
 „Spieduse pie zemes visu tavu spēku;
 „Bet taču īstenam spēcīgam vīram
 „Vajaga būt līdz ārdētam dzelzim,
- 185 „Kas nava drīzumā salaužams vis.
 „Tūdaliņ caur ik kuŗu katru nastu
 „Arīdzan neklājas pazaudēt dūšu,
 „Caur tam lielāku padarīt postu,
 „Nekā Liktenis jau viņu darījis.
- 190 „Ne, brāl, jādzenās visiem spēkiem,
 „Ar prātu, ar garu pacelties atkal.
 „Tamlabad sajemies, pacelies vīrā!
 „Pirms tik vareni lauzies nāvē,
 „Pasaki labāki, kas tevīm noticis?
- 195 „Pasaki nu jēle tam pašam vīram,
 „Ko par draugu turēji dienās,
 „Kuŗš arī pārcietis dažu labu auku,
 „Bet vēl ne mūžam nav sviedis zemē
 „Tas savus ieročus, laizdamies projam.

- 200 „Remdējies, brālīti, tev ciešu līdz,
 „Remdējies, mierinies, redzēdams draugu,
 „Kas taviem sirdēstiem atvēris sirdi.
 „Remdējies, pasaki, kas tavas bēdas?“
 Bēdulis dziļās nopūtās teica:
- 205 „Ko tas palīdzēs, man tevīm stāstīt?
 „Liktenis negrib vis mani glāstīt.
 „Domājot pie sava briesmīgā posta,
 „Pie savas nelaimes, kas mani vajā, —
 „Sirds manīm kāņj tīri pa muti laukā.
- 210 „Negants ienaids, iekš ar kaŗa troksni
 „Uznācis, postījis visu manu dzīvi
 „Un manu saliņu, valstiņu jēmis,
 „Valdnieku izdzinis no viņa zemes;
 „Smaidīna, līgava, ar mazu bērnu,
- 215 „Mazu, kusti bērniņu, rūš' acu raugu,
 „Krituse nejauka valdnieka nagos.
 „Tā no savējiem neganti atšķirts,
 „Aizsviests projam uz citu pusi,
 „Sajūtu sirdēstu vezumu sirdī.
- 220 „Ko līdz dzīvība, dzīvot sūri,
 „Ka manīm kvēlošu ugunskuri
 „Iekūra manās bēduļa krūtīs?
 „Ak, mana sirds to mūžīgi jutīs!
 „Vienīgi nāve man sāpes remdēs,
- 225 „Kad mani jūŗas dibenā gremdēs.“
 Cenzdamies mierināt, sacīja Vidvuts:
 „Un taču neklājas izsamist visai
 „Un savu dzīvību mest arī projam.
 „Ka tava laimīte mainīga paliks,
- 230 „Ka tevi piemeklēs nebaltas dienas,
 „To tevīm sacīju, kad bijām kopā
 „Baltās dienīņās Ruģenu salā;
 „To manīm rādīja to laiku zvaigznes.
 „Paredzēj's jau tavu nākamu postu,

- 235 „Aizdevos projam uz jūras ostu
 „Ar gauži skumīgu, bēdīgu sirdi. —
 „Tomēr var drīzi mainīties lietas,
 „Var jau gadīties zvaigžņu gaitā,
 „Ka Laimas kumeliņš paceļas atkal.
- 240 „Stāv arī mīlā Dieviņa spēkā,
 „Tev baltas dieniņas dāvināt atkal.
 „Jauns un spēkots vīrs vēl esi,
 „Tamlabad dabūsi ar' jaunu laimi.
 „Kam gribi, kaut arī sieviņas labad,
- 245 „Iejemties mūžīgu skumību sirdī?
 „Paļauji laiciņam jel savu vaļu,
 „Gan viss uz labu griezīsies atkal:
 „Kas ļaunu cieš, tas labu redz;
 „Dabūsi teicamu līgavu atkal
- 250 „Un arī bērniņu bariņa netrūks.
 „Jeb vai nebūtu dieviņu rokās,
 „Likt tavu bēdību uz akmentiņa,
 „Spert ar kājiņu ūdentiņā?
 „Izturi tik šo bēdiņu kāpsli,
- 255 „Gan dos Dieviņš zemīti atkal
 „Par tādu kāpsliša turējumiņu.
 „Bēdās nemirsi, ja sirds vesela;
 „Turams tāds tik par pazudušu,
 „Kas ira zaudējis visu savu dūšu.“
- 260 Šie drauga Vidvuta prātīgi vārdi
 Gan bija bēdīgam tīkami, labi;
 Bet viņiem vēl bija maza, maza sekme
 Priekš bēdu nesēja sirds un gara.
 Uz rokas atspiedis smago galvu,
- 265 Lūkojās bēdulis plašajā jūrā.
 Bet viņu Vidvutam skubinot mīļi,
 Brītiņu norimties, zūdīties, gausties
 Un jele padoties atpūtai, mieram, —
 Norima ilgāki pretoties Odus.

- 270 Piecēlies, tas gāja Vidvutam līdz
 Kādā mazā zvejnieku mājā,
 Kur pats Vidvuts dzīvojam likās.
 Tur Odu saimnieks cienāj' ar visu,
 Kas tikai būdiņā bija pie rokas,
- 275 Ko bija svētīj'se tam Gausu-māte,
 Svētīj'se vienkāršu zvejnieka ēdienu,
 Bet arī balto Saulītes maizi
 Un arī kausiņu spēcīga miestiņa.
 Klanījies, piesaucis dieviņu Gausu,
- 280 Dieviņu Gausu un Gausu-māti,
 Uzdzēra Vidvuts pats, pilnu kausu
 Laipnīgi pasniedza kunigam Odum.
 Kunigam tagadiņ prātā nāca,
 Ka šis Vidvuts, kas viņa salā
- 285 Reiz no Bangputa izglābās malā,
 Ko viņa ļautiņi tolaiku turēja
 Par kādu dieviņu, vai par burvi,
 Nekas cits nava, kā tik zvejnieks,
 No kuŗa maz vien labuma gaidams.
- 290 Kad bija abi divi ēduši, dzēruši,
 Ēduši, dzēruši, — pateica Dieviņam;
 Tad Odu Vidvuts vadīja gulēt.
 Paklājis lāčādu, laipnīgais saimnieks
 Vēlēja, lai Miega-māmiņa Odum
- 295 Caur sētu, caur namu, caur istabiņu
 Saldu, maigu miedziņu atnestu gultā,
 Tas saldu mieriņu atrastu miegā,
 Tam bēdu nastiņa liegāka tiktu.
 No rīta pamodies, pacēlies, Odus
- 300 Tūdaliņ manīja, ka cita vieta,
 Ka tas vairs nebija zvejnieka būdā,
 Kur bija apgulis lāčādas guļā.
 Rādījās, ka bija dižā galā,
 Kur nule atradās pamodies Odus:

- 305 Lāčādas vietā bij dūmu gulta
 Istabas galā, tumšā kaktā,
 Saulīte spīdēja augstos logos,
 Caur zelta stariņiem smaidīja Odum,
 No jauna dodama dzīvības spēku,
- 310 Rādīja kunigam bagātu istabu:
 Sienās redzēja varenus vadžus
 No stirnu, no briežu, no sumbru ragiem,
 Kur lūšu kažoki un brūni svārki
 Un cauņu cepures pieciem pušķiem,
- 315 Vizuļu vaiņagi un platas jostas
 Karājās līdz ar citām lietām.
 Un aiz dziedriem tumšajos griestos
 Redzēja aizbāstus stopiņas, bultas,
 Tērauda zobenus sešām zvaigznēm,
- 320 Redzēja āvus un garus šķēpus.
 No visa noprata tūdaliņ Odus,
 Ka tagad atradās bagātā pili.
 Kad kāds jauneklis ienāca iekšā,
 Appuišot sākdamš modušos viesu.
- 325 Tūdaliņ prasīja jauneklim Odus
 Kas jele ta gan par tādu pili,
 Kur bija neviļus ietapis iekšā?
 Kam jele piederot lieliskā ēka?
 Ar goda bijību jauneklis teica,
- 330 Ka pate Saules-pils šī vieta esot,
 Kur par valdnieku dievredzis Vidvuts,
 Kam pate Saulīte devuse pili
 Tamlabad, ka viņai ticīgi kalpojīs.
 Pārsteigts, Odus brīnījās ļoti,
- 335 Vēl visapkārt apmeta acis,
 Tad tas sajuta sirdī prieku,
 Ka bija ietapis kundziskā namā;
 Ka bija Latvijas dzintara kļāstos
 Tagadiņ atradis sev tādu draugu.

- 340 Pa visu pasauli ta vārds gāja, —
 Kā nule iesāka minstināt Odus; —
 Tas bija dzirdējis jau dažus stāstus
 Par daždažādām brīnišķām lietām,
 Ko bija padarij's Niedrišu Vidvuts.
- 345 Nu arī pilnīgi saprata Odus,
 Ka bija Vidvuts paredzēt spējis
 Ar viņa priekšdienu nebaltumiņu.
 Attapies, atplēta nu plati acis,
 Ka tam ne sapnī nebija nācis
- 350 Kas par dievredzi pie viņa mita
 Tolaiku, kad pats Kuprenes pili
 Uzjēma izmestu to no jūras,
 Kā jau daždien nabaga vīru.
 Kunigam brīnumu brīnumos grimstot,
- 355 Atvērās tagadiņ istabas durvis,
 Varenais Vidvuts ienāca iekšā
 Pušķotu cepuri, brūnos svārkos,
 Pērkoņa zobenu apjozis gurniem.
 Laipnīgi sacījis labrītu viesam,
- 360 Iesāka sarunu Niedrišu Vidvuts:
 „Daries, ciemiņ, kā paša mājās!
 „Priecajos, ka rasi atmaksāt varu
 „Tev tavu laipnīgu cilvēka prātu,
 „Ko tu man rādīji savā pili.
- 365 „Jem par labu, kas nu man ir.“
 Sacīja, vezdams Niedrišu Vidvuts
 Nu nama istabā kunigu Odu,
 Kur jau modrīgu puisēnu barā
 Jaunā nammāte, Saulespils Skaistīte,
- 370 Pie galda gaidīja uz vīra viesu;
 Lapnīgi piecēla meldriņu krēslu
 Pie balta liepu galda dižajā galā,
 Kur viņu Vidvuts ar savu sieviņu
 Mieloja, cienāja, kā vien spēdami,

- 375 Pie baltas Saules maizes ar koka sviestu,
 Ar pienu, ar sieru, ar medutiņu.
 Modrīgie puisēni pa plānu tekāja,
 Kaut no svešnieka sākumā bijās,
 Tad taču palika drīzumā draugi.
- 380 Jebšu gan kunigam, kā paša mājās
 Jaukājā Saules-pilī teicami klājās,
 Tomēr vienumēr ar savām bēdām
 Palikās bēdulis krēslā sēdam.
 Bet tad Vidvuts pie viņa stājās,
- 385 Ar viņu runāja, ar viņu trieca,
 Stāstīja gabalus no savas dzīves,
 Dažu labu padomu, ko bija krājis.
 Niedrīšu Vidvuts stāstīja tā:
- 390 „Teicama valdnieka rūpesti mainās
 „Tā kā ūdenis Daugavas krastos.
 „Gādādams labumu zemei, ļaudīm,
 „Iztura dažubrīd pat nāves briesmas,
 „Nopūlās, sargādams savu tēvu zemi.
 „Bet tikai Istenā tautiņas laime
- 395 „Vairojas, kad visi — vīrišķi, sievišķi —
 „Izpilda likumus, ievēro tikumus,
 „Tad tikai cilvēki paliekas brīvi,
 „Kad viņi iecieni tiklīgu dzīvi,
 „Kad visi labām priekšzīmēm klausā,
- 400 „Pēc tām neprāšu stūrģalvi lauza.
 „Mēs arī neesam pasaulē vieni,
 „Daudz, daudz ļautiņu citās malās,
 „Citās zemēs, citās salās.
 „Mums viņu dzīvi jāmacās pazīt,
- 405 „Jāmācas arīdzan no viņiem viss tas,
 „Ko paši nevaram, neprotam darīt.
 „Vajadzīgs ar' pār visām lietām
 „Gan labus, gan ļaunus cilvēkus pazīt,
 „Gan viņu likumus, gan viņu tikumus,

- 410 Gan viņu tikumus, gan ieradumus.
 „Tamlabad es arī Rūģenu salā,
 „Tik ilgi kavejos Kuprenes pilī.
 „Bet mana sirds tad noskuma ļoti,
 „Kad bija paredzams nākamu dienu,
 415 „Nākamu dienu nebalts liktenis,
 „Kas pār saliņu negaisu nesa.
 „Sirds man noskuma tad arī tamdēļ,
 „Ka manu skumību pārprati toreiz,
 „Ne melnu, ne baltu vārdu teikdams.
 420 „Daudz pēc pieredzēj's, piedzīvoj's esmu,
 „Kopš abi šķīramies Rūģenu salā. —
 „Tu jau to visu dzirdējis esi.
 „Vēl tik minēšu tev vienu lietiņu.
 „Meklējot līgavu, Skaistīti, biju
 425 „Arī pie Vaŗa, Variebes pilī,
 „Pie ta dūšīgā ķēniņa Vaŗa,
 „Kuŗš tavu zemīti ar varu jēmis.
 „Tam auga dižāna meitiņa, Gudre,
 „Gar kuŗu jau daži jauneklī lēkāja,
 430 „Bet viņas sirds bija, kā pats ledus,
 „Un vēl nebija kūstamais laiciņš,
 „Kur viņas vaidziņš jauneklīm sarktu, —
 „Vēl Laimas-māmiņa necēla krēslu.“
 Klausoties Niedrīšu Vidvuta stāstiem,
 435 Kuŗš bija milzumu pieredzēj's, piedzīvoj's,
 Pacietis daudz, daudz grūtumu, bēdu,
 Pamazām norima bēdāties Odus,
 Un tīri atdzima nu no jauna,
 Noprazdams, ka kuŗam krietnākam vīram
 440 Vairāki panesams, kā dažam vārgulim.
 Vienalga, lai augsts, lai zems būtu,
 Ik kuŗam pienākas nest savu nastu
 Bez veltu sūdzību, bez veltu lāstu.
 Bet tas līdzēja tik īsu laiciņu,

- 445 Vēlāku no jauna nogrima bēdās,
 Bēdulis bija, bēdulis palika.
 Vienumēr bij viņam Smaidiņa prātā
 Un dažu reiz viņš Vidvutam lūdza,
 Ko jele tas viņu tik daudz glāstot,
- 450 Lai par Smaidiņu tam jele stāstot,
 Kāds viņas liktenis paredzams zvaigznēs?
 Tad vairs nebūtu šaubīga niedra,
 Kad būtu sieviņas liktenis zināms.
 Gan kā dievredzis vairījās Vidvuts,
- 455 Caur ātru bēdu-ziņu satriekt draugu,
 Bet tad redzēdams, ka tas cieta
 Vairāki nekā kad lieta zināma,
 Iesāka Vidvuts tam visu stāstīt.
 Bet taču gribēdams ciemiņu glāstīt,
- 460 Tas caur līdzībām runāja tā:
 „Dažureiz maza, maza brūcīte pirkstā,
 „Kad viņu allažin ar skalu birksta,
 „Sajemas čūlot, vairina sāpes,
 „Grasas samaitāt it visu roku.
- 465 „Ar citu satriektu locekli tāpat.
 „Vajaga trumu, kas nava pūšams,
 „Tūdaliņ nogriezt no slimas miesas.
 „Tad nu klausies, ko tevīm teikšu,
 „Pārgriezdams ir tavu sirdēstu trumu.
- 470 „Smaidiņa ar savu kuslo bērniņu
 „No tevis atšķirta, nespēja raizēs
 „Vis savu dzīvību ilgāki panest.
 „Tad kad ienaidnieks iebruka pili
 „Un viņa tevi pašu domāja kritušu,
- 475 „Domāja nokautu cīniņa drūsmā, —
 „Ta arī tūdaliņ kausiņu jēma,
 „Iekš ta maisīja nāvīgas zāles.
 „Tās viņa iedzēra ar savu bērniņu,
 „Kad tu negriezies atpakaļ pili

- 480 „Un — Veļu-māmiņa izdzēsa uguni,
 „Izdzēsa uguni mātei — bērnam;
 „Jau uz pusnakti to abi gariņi
 „Līgoja, ielīgoj' dvēseļu namā;
 „Līgojot aizgāja viņpus jūras,
 485 „Viņpus jūriņas Saules meitas kāzās.
 „Pirms tevi ūdenis izmeta malā,
 „Še viņu gariņi lidoja apkārt,
 „Līdz viņus aizveda prom Veļu-māte.
 „Smaidīņa, tiklīga līgava būdama,
 490 „Baidījās krist Vara, briesmoņa, rokās,
 „No viņa panest apkaunu, slogu,
 „Tā viņa labāki aizgāja veļos,
 „Aizgāja svabada viņā saulē.“
 Nopietni stāstīja dievredzis Vidvuts.
- 495 Kunigs dzirdēdams bēdīgo ziņu
 Par savu bērniņu, par līgaviņu,
 Tikko uz kājām nostāvēt spēja.
 Un viņš nogrima vaimanu dzelmē,
 Klusumā sēroja septiņas dienas.
- 500 Astotā dienīnā tas tikai atkal,
 Kā saules gaisiņš pēc liela lietus
 Svētīgi glaustīdams stādiņus, ziedus, —
 Iznāca, rādījās cilvēku vidū.
 Tam bija zudušas nu visas bēdas,
- 505 Prāts viņam nesās pasaulē projam,
 Svešumā meklēt sev jaunu laimi,
 Kad bija pārcietis Likteņa vētru,
 Caur viņu zaudējis ziedošu mētru.
 Niedrišu Vidvuts bij arī mierā,
- 510 Kad viņa draugs savu nodomu teica;
 Tas uz kunigu runāja mīli:
 „Mīļākais, godam jau goda nasta,
 „Nespēju še tevīm dzintara kņastā
 „Tik daudz godiņa, laimītes gādāt,

- 515 „Kā tavam godīnam īsteni nākās,
 „Tev kā dzimtkungam arīdzān klājās,
 „Iedzīvot vienīgi dzimtā pilī
 „Un savu mantotu tēvu-tēvu zemi
 „Atdabūt atpakaļ savās rokās.
- 520 „Dieviņi par tevi rūpēsies atkal,
 „Un Laimas-māmiņa neslinkos arī.
 „Kā manīm to dažas zīmītes rāda,
 „Tev ies Laimiņa pa priekšu atkal
 „Un tavu Nelaimi ūdenī grūdīs.
- 525 „Bet meti Dieviņam jel zelta ziedu,
 „Lai tevi uzveda kalniņā augšā.“
 Sacīja kunigam dievredzis Vidvuts.
 Un nu Skaistīte, Niedrišu Vidvuts
 Gādāja šķiršanās mielastu Odum,
- 535 Ielūdza godībām bāliņus, viesus.
 Dažādi ēdieni bij juku jukās,
 Bij kauti vērši, bij cūku pleči,
 Ar' meža putnu netrūka godam —
 Un sviesta, pienīņa, baltas Saules maizes;
- 535 Saldais alutiņš sumbura ragos,
 Vai arī smagos, pildītos kausos
 Pa viesu rindām vienumēr gāja.
 Un nu burtnieki, dziesminēji nāca
 Un graznas dziesmiņas iesāka dziedāt.
- 540 Dziedāja, koklēja par vīru sirdību,
 Par vīru sirdību, par sievu mīlību,
 Par sievu mīlību, mīlestības spēku,
 Mīlestības svētumu un saldumiņu;
 Dziedāja, slavēja varenus vīrus,
- 545 Niedrišu Vidvutu burtnieki teica,
 Slavēja bāliņus, Mežotni, Jaunuti,
 Uzteica kuniga laipno prātu;
 Dziedāja, koklēja par labu draudzību,
 Kas starp teicamiem vienīgi pastāv,

- 550 Kā starp Niedrīšu Vidvutu, Odu.
 Tad gāja bāliņi cīkstoties, celties
 Un citi kaulējās zirgiem jāties,
 Vēl citi iesāka pirkstiem vilkties.
 Tā gāja tas pilnas deviņas dienas
- 555 Saulītes pilī tik iekš vienas
 Līgsmošanās un lielīšanās,
 Ēšanas, dzeršanas un dziedāšanas.
 Kad bija nodzertas godības lielās,
 Jau viesi, bāliņi braukuši projam
- 560 Un Odus beidzamo ceļkāju dzēra,
 Tad, viņu Vidvuts pajēmis sānis,
 Sacīja īstenus draudzības vārdus:
 „Draugs, dots devējam atdodas;
 „Dievs dod devējam, Velns rauj rāvējam.
- 565 „Še kādu gredzenu es tevīm domu,
 „Caur kuŗu atrasi Laimiņas lomu.
 „Gan viņu nevaru pavisam atdot —
 „Tas man pašam dievdota dāvana, —
 „Bet kādu laiciņu vari viņu valkāt,
- 570 „Līdz tevīm Laimiņa pa priekšu ies.
 „Tev tagād atveŗu visu savu sirdi. —
 „Ļautiņi notura mani par burvi,
 „Bet šinī gredzenā visa mana skola.
 „Gan esmu izgājis dažādas zemes,
- 575 „Gan dažu padomu, zintīti krājis;
 „Gan māku debesu zvaigznītes skaitīt,
 „Gan zvaigžņu cienītājs, raudzītājs esmu,
 „Varēdams no viņu baigiem, zīmēm
 „Nolemt tumšo priekšdienu gaitu,
- 580 „Bet šinī gredzenā visa mana zinte.
 „Tie paši vēzīši citā kulē —
 „Ta mana lielākā draudzības zīme,
 „Ka tevīm tapīnu to kādu laiku.
 „Kāds vecs vīriņš man viņu deva,

- 585 „Kad no siltzemes atpakaļ vedu
 „Sav' tēva, Radgaisu Stiprā, ļaudis.
 „Tas bija Vislas ūdeņa grīvā,
 „Kad manā būdiņā vakarā vēlu
 „Vecs, vecs vīriņš ienāca, lūdzās,
- 590 „Lai viņam pie sevis naktsmāju dodu.
 „Gan mana būdiņa bij maza, maziņa,
 „Kur bija tik viena guļama vieta;
 „Bet man palika vecīša žēl
 „Un viņam atstāju savu paša guļu,
- 595 „Palaidu naksniņu būdiņas priekšā.
 „No rīta agri, agri uzcēlies, vīriņš
 „Man šo gredzenu iedeva, teikdams,
 „Ka viņu Debesskalis nokalis esot
 „Un Saules-meitiņa nesuse viņu,
- 600 „Tad to metuse avota dzīlē,
 „Kad zelta trauciņu mazgājot slīka.
 „Un kāds rūķītis gredzenā esot,
 „Kas viņa nesējam palīgā nākot —
 „Un tāds milzuma spēks viņam iekšā,
- 605 „Ka tevīm novērsīs nāvīgas briesmas.“
 „Sacīja un tad nozuda vīriņš.
 „Un mana sirds manīm tūdaliņ teica,
 „Ka pats Dieviņš vecītis bija.
 „Man šis gredzeniņš līdzējis daudz.
- 610 „Tas taču tā pate mucīņa bija,
 „Uz kuņas izgāju no jūras salā;
 „Tas bija arīdzān tā pate šķērpele,
 „Ko no mucīņas cepurē spraudu
 „Un, kad vēlāku to metu gaisos,
- 615 „Tad šis gredzeniņš vanadziņš kļuva,
 „Kas meža baložus nospēra zemē.
 „Un no Ruģenu saliņas mani
 „Aiznesa mazā laiviņā projam;
 „Ar' no laumiņas, Niecītes, glāba

- 620 „Un mani sargāja Likteņa bedrē
 „Un par spārnotu kumeļu kļuvīs,
 „Atnesa mūs ar Skaistīti šeitā,
 „Atnesa Saulītes dižanā pilī.
 „Tas arī par tevi man ziņu laida ;
- 625 „Kad tava laiviņa nogrima jūrā,
 „Viņš tevi izvilka dzintara krastā ;
 „Kad biji apgūlis zvejnieka būdā,
 „Viņš tevi atnesa šurp kā ratos.
 „Ne par ko viņu nedotu projam,
- 630 „Bet no draudzības tev viņu domu,
 „Lai jele atrastu Laimiņas lomu.
 „Tad man atpakaļ tu viņu sūti.
 „Tas par piešotu vanagu ticis,
 „Vai arī pārvērties par citu putnu,
- 635 „Gredzena balviņu knābli nesdams,
 „Laidīsies atpakaļ uz Saules pili.
 „Trīs reizas pagriezi uz labo pusi,
 „Ja tevīm gredzena palīga vajaga, —
 „Un tevīm tūdaliņ rūķītis kalpos,
- 640 „Trīs reizas pagriezi uz kreiso pusi,
 „Tūdaliņ rūķītis laidīsies projam.“
 Sacīja, iedeva gredzenu Odum.
 Sirsnīgi Vidvutam tencij Odus
 Par tādu īstenu draudzības zīmi ;
- 645 Pricīgi balviņu uzmauca pirkstā,
 Cerībā smēlies, taisījās ceļā.
 Niedrīšu Vidvuts ar savu Skaistīti,
 Laimīgas priekšdienas lemdami Odum,
 Vadīja to no Saules-pils ārā.

DIVDESMIT PIRMAIS DZIEDĀJUMS.

Trīs meitas — zīlnieces. Ķēniņa dēls ar savu draugu. Uzruna caur gredzenu. Karotājs ķēniņš. Saules- un mēnessdēli. Vecenes viltus. Riekstu skaitīšana. Lingrunis un Varis. Koklētāja liktenis. Cīniņš ar sumpurņiem. Lingruņa gals.

- Reiz ziedu laiciņu trīs daiļas meitiņas,
Kā trīs priedītes augušas silā,
Visas trīs būdamas vienu daiļumiņu,
5 Pastaigāt gāja, puķītes plūkdamas,
5 Pastaigāt gāja, puķītes plūkdamas,
Puķītes plūkdamas, vaiņagus pīdamas.
Birzītē staigāja ar savu vadoni
Kāds, augsta valdnieka, ķēniņa dēls.
Redzēdams meitiņas puķītes plūcam,
10 Sacīja ķēniņa dēls savam draugam:
„Trīs meitas sēdēja ābola kalnā,
„Visām trijām trīs rozes rokā.
„Jem, brāli, tu vienu, es jemšu otru,
„Lai tā trešā māmiņu klausā;
15 „Lai klausā māmiņu, lai loka pūru,
„Līdz citam gadiņam, līdz rudenim.“
Sacīja, klausījās, ko meitas runās.
Meitiņas dažādi starp sevi runāja.
Sāk viena tā divi draudzenēm stāstīt:
20 „Māsiņas, zīlēju no savām puķēm,
„Kad es iziešu reiz pie vīra,
„Tad es no viena miežgrauda varēšu
„Iztaisīt tik daudz dzerama alus,
„Ka visam ķēniņa karpuļkam pietiks,

- 25 „Pietiks veselu mēnesi dzert.“
 Tai otra meitiņa atteica tā:
 „Es no savām puķēm zīlēju,
 „Kad es iziešu reiz pie vīra,
 „Tad no viena rudzu grauda varēšu
- 30 „Visam ķēniņa karputkam izcept,
 „Izcept veselam mēnesim maizi.“
 Trešā meitiņa pēdīgi teica:
 „Es no savām puķītēm zīlēju,
 „Kad es iziešu reiz pie vīra,
- 35 „Tad man piedzims dvīnīši, dēli, —
 „Saulīte vienam labajā plecā,
 „Mēnesis turpat otram spīdēs.“
 Kad to dzirdēja valdnieka dēls,
 Tūdaliņ piegāja meitenēm klāt,
- 40 Laipnīgi jautāja, kas viņas esot;
 Tai, kas sacīja, ka viņai dzimšot
 Dvīnīši ar sauli, mēnesi plecā,
 Iedeva gredzenu piekodinādams:
 „Valkā gudri, tautu meita,
- 45 „Manu pirktu gredzeniņ’;
 „Kad vaicāja tēvs, māmiņa,
 „Sak’: Pirkuši bālēliņ’;
 „Kad vaicāja bālēliņi,
 „Saki: Zemē pacēlus.“
- 50 Iedeva gredzenu tas tautu meitai,
 Pēc viņu pārveda par līgaviņu.
 Gadījās drīz pēc kāzām karš.
 Nu bija jaunajam ķēniņam doties
 Ar savu karšpēku uz karu projām,
- 55 Aizstāvēt tur savas tēvzemes tiesību,
 Tēvzemes tiesību, tēvzemes godu.
 Pa tam piedzima līgavai dēli;
 Saulīte vienam labajā plecā,
 Mēnesis turpat spīdēja otram.

- 60 Priecājās, gaviļēj' it visa zeme;
 Brīnījās, brīnījās tavus piecus brīnumus;
 Ir veci ļautiņi nobrīnījās.
 Un pašam ķēniņam tāļajā kaŗā
 Sūtīja ziņu par jauniem dēliem.
- 65 Ķēniņš laimīgi pabeidzis kaŗu,
 Ar lielu godu pārnāca mājās.
 Lielmāte tecēja prieka pilna pretīm,
 Pavēstīt tam par daiļiem dēliem.
 Pa to starpiņu nu kāda vecene,
- 70 Lūk, kuŗai pašai ar' bija meita,
 Nokāva tos abus daiļos puisēnus;
 Jo viņa gribēja, lai jele ķēniņš
 Jem viņas meitu par līgaviņu.
 Kad gāja ķēniņš puisēnus raudzīt
- 75 Un abi dvīnīši nokauti bija,
 Ak, no žēluma vecāki pamira.
 Tad pie atjēgas attapis ķēniņš,
 Nu lika izmeklēt it visu pili,
 Vai kur neuzies liecības kādas.
- 80 Bij velti, vēju ar dūri sist, —
 Nekādas liecības nespēja uziet.
 Pēdīgi vecene uztiepa ķēniņam,
 Lai pašu lielmāti izmeklējot.
 Ir pašu lielmāti nu pārmeklēja
- 85 Un — viņas kabatā atrada tūliņ
 Mazu, mazu, asinīm traipītu nazīti.
 Nu tapa pastumta dvīnīšu māte
 No sava goda; cūkgane tika.
 Ķēniņš apjēma vecenes meitu.
- 90 Dēlus apraka pie pils vārtiem,
 Vienu pie viena staba, otru pie otra.
 Pēc it ne ilga laika pie vārtiem
 Izauga divi dižani koki.
 Kad gāja gaŗām vecenes meita,

- 95 Tad koki bēdīgi nokāra lapas,
 It tīri savīta priekš viņas acīm;
 Bet kad cūkgane pārnāca mājās,
 Tad jauki, dižani kuploja lapas.
 Ķēniņš par tam vareni skaitās
- 100 Un lika nocirst staltos kokus,
 No viņiem taisīt tad divi gultas,
 Priekš sevis vienu, priekš pašas otru.
 Bet — tavu brīnumu! runāja gultas,
 Runāja gultas ik katru nakti,
- 105 Ik katru naksniņu tā viena teica:
 „Saulīte, kas jele iekš tevis gul?“
 Tai otra atteica: „Iekš manis tēvs gul.“
 Un prasa: „Mēnestiņ, kas gul iekš tevis?“
 Tā saka: „Iekš manis pamātes baļļa.“
- 110 To dažas naksniņas dzirdējis, ķēniņš
 Nu lika gultas ugunī mest. —
 Gultu pelnus velētājas jēma,
 No tiem taisīja drānām sārnu,
 Pēdīgi pelnus izgāza pie kūts,
- 115 Kur viņus dažureiz laizīja aitas.
 Pēc gada laika kādai aitai
 Piedzima divi smulkāni jēri;
 Saulīte vienam labajā plecā,
 Mēnesis turpat spīdēja otram.
- 120 Kad nu lielmāte tuvojās jēriem,
 Tad viņu spīdekļi aptumšojās;
 Bet kad cūkgane piegāja klāt,
 Tad ar lielāku spožumu spīdēja.
 Par tam ķēniņš vareni skaitās
- 125 Un lika nu abus jēriņus nokaut.
 Pēc kāda laika vēstīja ķēniņš:
 „Kurš no tās zemes ļautiņiem spētu,
 „Izskaitīt veselu pūru riekstu?“
 Un nu saplūda ļautiņu bari

- 130 No malu malām ķēniņa pilī,
 Būdami gatavi skaitīt riekstus.
 Un līdz iznesa pilnīgu pūru,
 Pilnīgu pūru un maisu riekstu,
 Tūdaliņ divi stalti jaunēkli radās,
- 135 Sākdami pirmie skaitīt riekstus.
 Jemdami riekstus, mezdami pūrā,
 Mezdami pūrā ikreiz teica:
 „Div’ rieksti pūrā, bij trīs meitas,
 „Kā trīs priedītes augušas silā,
- 140 „Visas trīs būdamas vienu daiļumiņu;
 „Div’ rieksti pūrā, — tās reiz staigāja,
 „Tās reiz staigāja jaukā birzē,
 „Jaukā birzē, ķēniņa dēlam
 „Puķītes plūkdamas, vainagus pīdamas;
- 145 „Div’ rieksti pūrā, — pirmā teica:
 „Māsiņas, zīlēju no savām puķēm,
 „Kad es iziešu reiz pie vīra,
 „Tad es no viena miežgrauda varēšu
 „Iztaisīt tik daudz dzerama alus,
- 150 „Ka visam ķēniņa karņpulkam pietiks,
 „Pietiks veselu mēnesi dzert. —
 „Div’ rieksti pūrā, — otra teica:
 „Es no savām puķītēm zīlēju,
 „Kad es iziešu reiz pie vīra,
- 155 „Tad es no viena rudzgrauda varēšu
 „Visam ķēniņa karņpulkam izcept,
 „Izcept veselam mēnesim maizi. —
 „Div’ rieksti pūrā, — trešā teica:
 „Es no savām puķītēm zīlēju,
- 160 „Kad es iziešu reiz pie vīra,
 „Tad man piedzims dvīniši, dēli,
 „Saulīte vienam labajā plecā,
 „Mēnesis turpat otram spīdēs.
 „Div’ rieksti pūrā,“ — un tā tālāk

- 165 Jaunēkļi mezdami div' rieksti pūrā,
 Pilnīgi izteica vārdu pa vārdam,
 Kas bija noticis ķēniņa pili
 Ar kokiem, gultām, ar jēriņiem.
 Kad tā līdz galam izteica visu,
- 170 Izteica it visu tie pa kārtai:
 „Div' rieksti pūrā, — bet mūsu māmiņa
 „Tagadiņ laukā ķēniņa cūkgane,
 „Ķēniņš sodījis viņu bez vainas,
 „Mēs, abi bāliņi, ķēniņa dēli,“ —
- 175 Te sāka pie šī vārdiņa spīdēt
 Saulīte vienam labajā plecā,
 Mēnesis otram tai pašā vietā.
 Ķēniņš un visa ļautiņu drūsma,
 Kas bija spiedusies skaitīt riekstus,
- 180 Tūdaliņ saprata jaunēkļu stāstu.
 Nu lika ķēniņš cūkgani atsaukt,
 Laipnīgi nolūdza, lai viņam piedod,
 Ka caur veceni, raganu, mānīts,
 Tā bija noziedzis pret bērnu māti,
- 185 Noziedzis, noziedzis pret līgaviņu.
 Tad lika izvest četrus zirgus,
 Veceni, raganu, saraustīt zirgiem
 Un ar zobenu sakapāt bābu.
 Ķēniņš, lielmāte un viņu dēli
- 190 Dzīvoja ilgi mierā, laimē.
 No Saules- un no Mēneša-dēliem
 Cēlās turplikām vareni vīri,
 Zemgales varenu tautiešu spožums;
 Cēlās arīdzan Lingrunis, Varis,
- 195 Māsiņu, zeltaiņu, baltie bāliņi,
 Abi divi kaņos vareni vīri.
 Dažāds bij abu bāliņu liktenis,
 Dažādas dzijīņas tiem bija rokās
 Vērpušas, tinušas svētās meitas,

- 200 Kā Dekla, Laimiņa, kā Karta lika :
 Variebes mantnieks palika Varis,
 Lingrunis uzcirta Latgales pili ;
 Sasniedza sirmu vecumu Varis,
 Aizgāja Lingrunis slavenā nāvē,
- 205 Caur kaŗu beidzās, nemiris mājās.
 Ak mūsu zemītei bij grūti laiki !
 Atnāca sveši no svešas zemes,
 Ar lielu kaŗspēku Latgalē gruva
 Un visu zemīti postīja laukā
- 210 Tā, kā no Alūksnes līdz Daugaviņai
 Tik četr' vietās dzirdēja gaili.
 Ļautiņi, svešiem zemītē nākot,
 Šabēga mežos un mežu purvos,
 Kur katrs varēja, steidzās glābties ;
- 215 Bet viņi meklēja drošību velti.
 Svešnieki atveda sumpurņus līdz,
 Viscauri dzelzīs ieslēgtus nezvērus,
 Ar suņu galvu, cilvēka rumpi.
 Kā vējš, sumpurņi tik ātri skrēja,
- 220 Paspēja jau pa desmit jūdzēm
 Saost, kur kādi cilvēki slēpjas.
 Sumpurņi bēglišus atrada drīz,
 Ak, sūru dieniņu ! — apēda dzīvus !
 Šurp tanīs laikos jaunēklis nāca,
- 225 Jaunēklis nonāca ar Dieva kokli.
 Koklētājs, redzēdams dzimtenes postu,
 Raudāja rūktas tēvzemes asaras ;
 Bet kād skanēja Dieviņa kokle,
 Tūdaliņ bēduļu sirds drusku rima,
- 230 Iesāka krūtīs lēnāki pukstēt.
 Gurušie gari atmodās atkal,
 Pārmākti vāroņi dabūja spēku,
 Dabūja drošību ar jaunu spēku.
 Svešaju barām koklītes riebās,

- 235 Skanēja kā kāda riebēja balss.
 Un tumšu, nedarbus slēpēju nakti
 Varmāki uzbruka jaunēklim virsū,
 Gūstīja to, kā ļaundari sēja,
 Pēdīgi iemeta pagrabā tumsā,
- 240 Kur tas sasmaka ilgu, ilgu laiku.
 Še viņa vienīgais prieks bija kokle,
 Kas viņa sirdēstus juzdama līdzī,
 Tagadīņ skanēja tik žēli, žēli,
 Ka pat aukstie cietuma akmeņi
- 245 Par viņa likteni asaras lēja.
 Un arī cilvēki par viņu raudāja,
 Raudāja par sava dziesmnieka likteni;
 Bet viņi nespēja bēdulim līdzēt.
 Naktīm vaidēja ūdeņa meitas,
- 250 Lidoja ap viņa tumšo cietumu,
 Stāstīja žēli Plūdoņa tēvam,
 Ka viņu mīlulis cietumā smaka.
 Un, redzi, Plūdonis dusmot sāka,
 Bārgoties iesāka ar tādu varu,
- 255 Ka viss ūdenis, krākdams, šņākdams,
 Iesāka pārlieties krāstiem pāri.
 Un liela ūdeņa malā, pilī,
 Svešnieki pašulaik svinēja svētkus,
 Līgsnojās, dzerdami visu cauru nakti.
- 260 Te kāds atminēj' pagraba jaunēkli,
 Kas prata skaisti skandināt kokli.
 To lika tūdalīņ izvest gaismā,
 Lai skaņas līgsmina reibušus viesus.
 Nobālis jaunēklis iznāca gaismā,
- 265 Bet viņa acīs mirdzēja spožums,
 Kas bija riebēja ugunij līdzīgs.
 Nu sāka jaunēklis skandināt kokli.
 Drūmīgi, šausmīgi skanēja kokle
 Un nu jaunēklis iesāka dziedāt

- 270 Par savu un par bāliņu likteni,
Dieviņu saukdams par atriebēju.
Svešnieki tagadiņ iztrūkās ļoti,
Un viņu priekšnieks ieročus ķēra,
Varmāka uzblāva nejaukā balsī:
- 275 „Sitat to, metat to pa logu upē!“
„Sadauzat gabalos ar' viņa kokli!“
Bet tiklīdz kā tik jaunēkli bālo
Un viņa dievdotu koklīti aizkāra,
Tūdaliņ norībēj' briesmīgs pērkons;
- 280 Pilslogi saplīsa, pašķīrās sienas,
Un gaišs zibeņa stars šāvās zemē,
Satrieca pītē tos, kas jaunēkli
Un viņa koklīti gribēja aizkārt.
Plūdonis aumaļām ūdeņa vālus
- 285 Sadzina pret kalnu, pret pils mūriem,
Un pils pamati šķobīties sāka.
Izbaiļu saucieni atskanēj' visur
Graznās dziņu telpās pilī —
Un visa pils ar svešnieku pulku
- 290 Nogrima Plūdoņa piesauktā varā.
Bet pašu jaunēkli Plūdoņa-tēvs
Apkampa, aizveda ūdeņa pilī,
Skaidrā ūdeņa pilī, teikdams:
„Reiz mani izglābi, nu tevi glābju,
- 295 „Pasaulē nebūs tev laimes, miera,
„Tāpēc palieci pie manis šeitān.“
Sacīja, apķēra vēl dziesminēju.
Un daiļas, līgsmīgas ūdeņa meitas,
Pušķotas visas skaistās rotās,
- 300 Apstāja jaunekli no visām pusēm.
Viņas ap bālāju puisīti deija,
Diedamas smaidīja līgsmīgi, mīlīgi —
Un drīz jaunēklis aizmirsa bēdas,
Aizmirsa sirdēstus un grūtumiņus,

- 305 Ko zemes virsū pārcieta dienās,
 Un nu palika līgsmis, jautris,
 Palika vienmēr Plūdoņa pili;
 Skandināt skandina tur savu kokli,
 Līgsmodams, lakstodams ūdeņa meitām.
- 310 Bet tie varmāki, kas spēja glābties
 No bārga Plūdoņa ūdeņa varas,
 Vajaja Latgales ļautiņus atkal,
 No jauna sumpurņus laizdami zemē,
 Kam bija ikvienam tik viena kāja,
- 315 Bet pa diviem ķēdēti kopā,
 Tie skrēja ātrāki par pašu Viesuļu,
 Ļautiņus, bēglišus, drīz uziedami,
 Ak sūru dieniņu! tos apēzdami.
- Melnupes tuvumā dzīvoja Lingrunis.
- 320 Tas bija tik stiprs, kā tas kā nieku
 Iespēja koku trīs roku resnumu
 Visām saknēm no zemes izraut.
 Tālu, tālu ta pils Latgalē stāvēja,
 Stāvēja tur aiz deviņiem purviem,
- 325 Deviņiem purviem un bezdibeņiem
 Dziļā meža vidū uz augsta kalna.
 Tik tie, kam bija nelaime, bēdas,
 Zināja atrast uz pili ceļu.
 Bet citi aizmirsā drīz viņa darbus,
- 330 Un vēl citiem ta slava skauda.
- Jau divi deviņas vasaras pagāja,
 Kur viņš nebija rādījies ļaudīm.
 Jau pilnas septiņas dieniņas Saulīte
 Iebrida vakaros asiņu jūrā
- 335 Un kusls bērniņš, zīdenīts mazais,
 Kam tēvu, māmiņu sumpurņi nokoda,
 Jau trešu dieniņu pa mežu tekāja,
 Pa mežu tekāja, raudādams, vaidēdams,
 Raudādams, vaidēdams pēc tēva, māmiņas.

- 340 Lingrunis kumeļam mugurā leca,
 Izjāja tūdaliņ klajumā laukā;
 Viņš labi zināja, ka bija zemē
 Nežēlīgs ienaidnieks iebrucis iekšā.
 Spēcīgi atvēzis milzīgu lingu,
- 345 Lingrunis steidzās savējus glābt.
 Bet liela daļa stiprāko vīru,
 Līdz ar bāļaju koklētājiņu,
 Jau bija krituši briesmu cīņā.
 Lingrunis ap sevi atlikas pulcēja,
- 350 Un visi solījās mirt vai uzvarēt.
 Un kā zibenis Lingrunis šāvās
 Ar saviem ļaudīm pretniku vidū
 Un viņu sakāvis, paslēpās atkal
 Aiz dziļiem purviem, aiz lieliem mežiem.
- 355 Bet, ak, svešnieku sanāca daudz.
 Lingruņa ļautiņi manīgi apava
 Atšgarni pastalas savās kājās,
 Caur kam sajuka sumpurņiem pēdas.
 Bet reizi kāds no Lingruņa ļaudīm
- 360 Piemirsa, likt šādu gudrību vērā.
 Sumpurņi saoda cilvēku pēdas,
 Atrada Lingruni un viņa pili.
 Liels bars svešnieku nonāca turp.
 Lingrunim gulīšam bij teikts sapnī,
- 365 Ka no sumpurņiem saostā zemīte
 Tad tik pilnīgi svābada paliks,
 Ja viņa karvīri sirdīgā cīņā,
 Sirdīgā cīņā cīnoties kritīs.
 Tamlabad it visi, kas cēla rokas,
- 370 Posās uz cīņu, nāvīgu cīņu.
 Pate māte sav' dēliņu
 Padarīja kaŗa vīru.
 Apvilkuse brūnus svārkus,
 Apjosuse zobentiņ',

- 375 Sak' : „Dēliņi, tev jājāj!“
 Tā sacīja māmuliņe,
 Tam galviņu glaudīdam' :
 „Ai, dēliņu! ai, dēliņu!
 „Kur guls tavis augumiņš?
 380 „Vai kalnāi, vai lejāi,
 „Vai ūdeņa tīrumā?“
 Kaŗa vīra līgaviņa
 Nakti miegu negulēj' .
 Sēd pie loga raudādama,
 385 Raksta kaŗa karodziņ' .
 Zīle dzied, zīle dzieda
 Brāļa nama galiņā.
 „Tec, māsiņa, klausītiesi,
 „Kādu ziņu zīl' atnes' ?“ —
 390 „„Zīl' atnesa tādu ziņu :
 „„Mūs' brālītim kaŗā iet,
 „„Mūs' brālītim kaŗā ieti,
 „„Nepuškota cepurīt' .““ —
 „Lec, māsiņa, rožu dārzā,
 395 „Puško brāļa cepurīt' .“
 Dziedādama appuškoja,
 Raudādama pavadīj' .
 Māte dēliņ' nomazgāja,
 Tēvs segloja kumeliņ' ;
 400 Māte mauca baltas zeķes,
 Tēvs košajus zābaciņ' s,
 Tad pa vārtiem izjādāmis,
 Deva savu labu roku :
 „Nu, ar Dievu! tēvs, māmiņa !
 405 „Nu, ar Dievu! man māsiņas !
 „Jūs vairs mani neredzēsāt.
 „Nu, ar Dievu, dzimtenīte !
 „Nebūšu vairs arājiņš ;
 „Neiešu vairs tumšās naktīs

- 410 „Meitām durvis virināt.
 „Lai aug pūri, lai aug mieži,
 „Kur es gāju brasēdams;
 „Drīz būs manīm jābrasēja
 „Daiļā kaŗa pulciņā.
- 415 „Vilcis kaŗa apgērbiņu,
 „Licis kaŗa cepurīt’:
 „Cepur’, mana cepurīte,
 „Stāv’ manāi galviņā!
 „Ja nestāvi galviņai!
- 420 „Stāv’ zobena galiņā!
 „Apjozies ar zobentiņu,
 „Lec uz stalta kumeliņ’.
 „Uz kariņu aizjādāmis,
 „Krustu cirtu ozolā,
- 425 „Lai raud krustiņš pakaļai,
 „Lai nerauda tēvs, māmiņ’.
 „Uz kariņu aizjādāmis,
 „Atskatosi atpakaļ —
 „Atskatosi atpakaļi,
- 430 „Kas pēc manis gauži raud? —
 „Tēvs, māmiņa gauži rauda,
 „Vēl gaužāki līgaviņ’,
 „Griežu zirgu atpakaļi,
 „Līgaviņu mierināt;
- 435 „Līgaviņu mierinādams,
 „Otru lāgu roku devu;
 „Piebirst manīm pilna sauja
 „Līgaviņas asarām. —
 „Sirsniņ, mana līgaviņa,
- 440 „Kur bij manim tevi likt?
 „Es tev būtu līdzī vedis
 „Uz tām kaŗa robežām,
 „Kad sudraba zobentiņi
 „Ap galviņu nemirdzēt’;

- 445 „Kad tur šķēpu pulks nebūtu,
 „Kā tērauda pakalniņ’.
 „Līdzī vesti es nevaru,
 „Žēl atstāti šai pusēi.“ —
- 450 „„„Kara pulkā brasēdamis,
 „„„Piemin savu ligaviņ’;
 „„„Ja tu pats vairs nepārnāksi,
 „„„Pārsūt’ savu kumeliņ’.““
 „Par deviņām vasariņām
 „Pārnāks manis kumeliņš;
- 455 „Papasaiti kumeliņam,
 „Kur palika jājējiņš?“
 Sacīja, aizjāja Lingruņa pulkā.
 Un daudz bāliņu Latvijas zemē
 Taisījās tā uz nāvīgu karu.
- 460 Un pats Lingrunis arīdzān posās,
 Ar savu māsiņu runādams mīļi:
 „Seglo, māsiņ’, kumeliņu,
 „Kāmēr aušu kājiņas;
 „Jem sudraba iemauktiņus,
- 465 „Ar tām zelta sprādzītēm.“
 „„„Vai tu, brālīt’, tālu jāsi,
 „„„Tautu meitu bildināt?
 „„„Kam sudraba iemauktiņi
 „„„Ar tām zelta sprādzītēm?““
- 470 „Gan es tautās vis nejāšu,
 „Māsiņ’, padod gaŗu šķēp’;
 „Padod, māsiņ, zobentiņu,
 „Balti, balti bālināt’.“
 „„„Kam, brālīti, gaŗu šķēpu?
- 475 „„„Kam jem baltu zobentiņ’?
 „„„Vai tu gan ar tautas dēliem
 „„„Mežā jāsi medībās?““
 „Gan es mežā vis nejāšu,
 „Māsiņ, nopin vainadziņ!

- 480 „Pin no sarkanbaltām rozēm,
 „Nopin, mani gaidīdam’
 „Jāšu, jāšu, tālu, tālu,
 „Lielu tālu svešumā :
 „Tēvuzemei gŗūti laiki,
 485 „Dēliem jāiet palīgā ;
 „Jāšu tur, kur platā laukā
 „Saule kaulus bālinās ;
 „Jāšu tur, kur pulku tecēs
 „Pasarkanas upītes ;
 490 „Jāšu tur, kur zobentiņi
 „Spoži saulē spīguļos,
 „Tur, kur skaudras bultas skraida,
 „Kaŗa dziesmas skandina.
 „Tēvu zemes brīvestību
 495 „Atpirksim ar asinīm ;
 „Tēvu zemes mīlestību
 „Mēs caur darbiem rādisim.
 „Māsiņ, ja es nepārnāku,
 „Pārnāk tik mans kumeliņš, —
 500 „Aizej tad uz kapsētiņu,
 „Sveicin’ manu līgaviņ’ ;
 „Sveicin’ manu līgaviņu,
 „Aiznes tai to vainadziņ’ ;
 „Stāsti, ka es kaŗā kritis,
 505 „Tēvu zemi aizstāvot. —
 „Uz ežiņas galvu liku,
 „Sargāt savu tēvu zemi ;
 „Labāk manu galvu jēma,
 „Nekā manu tēvu zem’.“
 510 „„„Ko, brālīti, tu domāji
 „„„Ūz zobena atspiedies?““
 „„Kā, māsiņa, nedomāšu ?
 „Jauni vien ir kaŗa vīri ;
 „Ne tie varēs bruņas nesti,

- 515 „Ne zobenu vicināt.”
 Runāja ar savu māsiņu mīļi.
 Stādamies jauno kaŗavīru priekšā,
 žibani seglos kumeļā lēca ;
 Māsiņu sveicināj's pēdīgo reizu,
- 520 Spēcīgi atvēzis milzīgu lingu,
 Aizskrēja Lingrunis ar kaŗa vīriem
 Tā kā Viesulis nāvīgā cīņā.
 Kaŗa vīri bēdājās, asiņaina gaisma aust.
 Nu arī asiņaina kaušanās sākās,
- 525 Iesākās tik gauži negants cīniņš
 Tā, kā pakalnes nomina līgas,
 Cilvēku miesām pildījās purvi.
 Septiņas dienas, septiņas naktis,
 Lingrunis nekāpa no zirga zemē,
- 530 Tas dienu nakti, nerimdams kāvās.
 Septītās dienas beigās visi
 Lingruņa vīri krituši bija,
 Tikai Lingrunis viens pats sēdēja
 Vēl savā šaudīgā baltā zirgā.
- 535 Tam skrēja asinis no brūču brūcēm.
 Kad draugu pēdīgo redzēja kritušu,
 Tad viņš atstāja cīņina lauku,
 Dodamies prom uz Melnupes pusi.
 Izbijies no viņa ugunīgām acīm,
- 540 No viņa gaisos svilpojošas lingas,
 Ienaidnieks mudīgi tam ceļu grieza ;
 Bet līdz Lingrunis bij ticis projam,
 Tam visi kliegdami dzinās pakal.
 Uzjājis Melnupes stāvāja kraulā,
- 545 Redzēja pretņiekus tas visapkārt,
 Tā kā nevarēj' it nekur griesties,
 Neģi pa labu, neģ ar' pa kreisu.
 Naidnieki iesāka priecāties ļoti,
 Ka lielo pretņieku nu dabūs rokā ;

- 550 Bet pats Lingrunis ne par ko negribēj',
 Dzīvs savu pretnieku rokās doties.
 Vēl reizi vēries tas uz to pusi,
 Kur viņa pils Lūra paegļu kalnā
 Starp Visukoku un Platpiru mājām
- 555 Stāvēja Alsviķu pagasta vidū,
 Un roku pacēlis piesauca dieviņus,
 Dieviņu sodību, pretniekam atriebt, —
 Tad tas ar visu kumeļu gāzās
 No upes stāvās krastmales lejā —
- 560 Pazuda Melnupes atvara tumsā.
 No ta laika vairs nava zemē
 Redzēti sumpurņi plosamies, skraīdam,
 Svešnieki ar tiem aizgāja projam,
 Un nava vēlāku atpakaļ nākuši.
- 565 Bet pats Lingrunis ciņā krita,
 Ciņā krita līdz kaŗa vīriem,
 Un neviens, viņi nenāca mājās.
 Tik dažs kumeliņš pārskrēja sētā.
 Par deviņām vasariņām
- 570 Kumeliņš pārtecēj'.
 Pavaicāju kumeliņam:
 „Kur palika jājējiņš?
 „Kur palika jājējiņš,
 „Karodziņa nesējiņš?“
- 575 Tur palika jājējiņš,
 Kur asiņu upe tek;
 Kur guļ vīri, kā ozoli,
 Sārtiem kŗauti zobentiņ',
 Kŗastiem kŗautas cepurīt's,
- 580 Melni kraukļi miesas knābj,
 Saule kaulus balina,
 No kauliem tiltu taisa.
 Pār' brauc jauna līgaviņa,
 Kā lapiņa drebēdam'.

- 585 Tur staigā Dieva dēli,
 Dvēselītes lasidam' ;
 Atraduši dvēselīti,
 Ietin baltā villainē,
 Ienes svētā paēnā,
- 590 Guldin Dieva šūpulī ;
 Liek Kārtiņu šūpotāju,
 Kas dziedāja šūpodam' :
 Kaŗā kauta dvēselīte
 Mūžam esi nemirus'.
- 595 Lingruņa kapu rāda vēl šodien
 Starp Visukoku un Platpiru mājām
 Alsviķu pagasta pašā vidū.
 Tā arī Lūra paegļu kalnā
 Ļautiņi gājējam vietīņu rāda,
- 600 Kur reiz stāvēja Lingruņa pils.
 Bet uz Melnupes kraujā krasta,
 Tur, kur Lingrunis atvarā gāzās,
 Izauga ābele, kas tur ik pavasar'
 Zied ar sarkanbaltiem ziediem,
- 605 Un viņas apakšā atrodas atvars
 Tāds pats tumšs un dziļš kā senāk.
 Turp nāk jaunekles ābelei ziedot,
 Nezdamas vaiņagu, prievītu pāri,
 Kārdamas prievītus ābeles zaros,
- 610 Mezdamas vaiņagus atvara dzīlē,
 Dzied par Lingruņa vareniem darbiem.
 Un arī vecīši, kavējot laiku,
 Stāsta par šo varoni bērniem,
 Par viņu senlaiku vareniem darbiem,
- 615 Kad vēl ar lingām varoņi meta,
 Kad ar akmeņa āmariem kāvās.
 Bet par bāliņa nebaltu dienu,
 Caur zīli dzirdējis bēdīgu ziņu,
 Variebes ķēniņš sasauca vīrus,

- 620 Steigdamies bāliņam palīgā iet;
 Bet, ak, par vēlu nonāca Varis,
 Nonāca, kad jau Lingrunis krita,
 Un nule pretniekiem gāzās virsū,
 Bāliņa vaidniekus sakāva visai,
- 625 Variebes karālis ar kara vīriem
 Ietrieca bēdzējus asiņu jūrā,
 Kur nu vēl glābās, kas spēja glābties;
 Bet arī tur tiem iedzinās pakaļ
 Variebes vīri kuģos, laivās;
- 630 Kur pēc zaudēj'ši pretnieku pēdas,
 Pēdīgi nonāca Rugēnu salā,
 Nejauki sakāva nabaga Odu,
 Iejēma it visu Rugēnu salu;
 Kāmēr saliņas valdnieks pārspēts,
- 635 Ar mazu laiviņu iebēga jūrā,
 Pēc tika izsviests dzintara kņastā,
 Kur viņu Niedrīšu Vidvuts glāba.
 Tas bija noticis jau ļabi sen,
 Kad ar akmeņa āmariem kāvās,
- 640 Kad arī iejēma Rugēnu salu;
 Bet mūsu Odus, Ceļa-mātes vadīts
 Prom no dižanās Saules-pils iedams,
 Staigāja mierīgi pa savu ceļu,
 Kas viņu noveda Variebes pilī.
- 645 Domāja, domāja, nezināj' lāga,
 Ko jele sadarīt tai pašā vietā,
 Kur nāca nelaime nelaimes galā,
 Kas kā bezdibens tam visu rīja?
 Un drīzi notapa tas ceļa galā
- 650 Pie Vaŗa, lepnā Variebes pilī.
 Svešs un nepazīts nolēma Odus
 Še kādu ilgāku laiciņu palaist; —
 Te zelta kalns, te nabaga tarba,

DIVDESMIT OTRAIS DZIEDĀJUMS.

Variebē. Kopja spriedums. Ķēniņa Vaŗa rūpes. Viņa meita
Gudriņa. Precnieki. Izsolītā Ruŗēņu sala. Gredzena rūķītis.
Adata. Odus dabu Gudriņu par lŗgaviņu. Vaŗa pēcnieks.
Atpakaļ Ruŗēņu salā. Rūķītis, vanadzŗņš ar tiem vaska
spārniņiem.

- „Teic, dēliņu, sak', znotiņ',
„Kur putniņi dziesmu jēma?“ —
„„Lakstŗgala rŗtos agri,
„„Dzird puisŗšus svilpojam,
5 „„Ik vakara kalniņāi
„„Tautu meitas lŗgojam;
„„Strazdiņš, zŗle, ir ŷubŗte
„„Lakstŗgalas lolojums;
„„Kŗaukļi, vārnas klaigāt sāca
10 „„Bruŗenieku pilskalnā,
„„Kur brāliŗi nāvē kŗāca,
„„Mūs' māsŗņas sŗri gauŗ. ““
„Teic, dēliņu, sak', znotiņ',
„Kādu tiesu Kopsis sprieda?“ —
15 „„Kopsis raida mūs' māsŗņas
„„Puŗkot brāļu cepurŗ's;
„„Izpuŗkotas cepurŗtes,
„„Seglot brāļu kumeliņ's;
„„Rŗtu agri priekŗ Saulŗtes
20 „„Steigties kalna galiņā.
„„Tur bŗs vŗri, kā ozoli,
„„Robotiem zobeniem.
„„No kalniņa Viesuls nesa
„„Mūs' brāliŗus lejiņā.

- 25 „„Kur brāliši nāvē krāca,
 „„Mūs, māsiņas tirdināj', —
 „„Salauž brāļi piļu sienas,
 „„Dzelzī kaltus tirdītājus.
 „„Piecas naktis, trīs dieniņas
- 30 „„Kūp pilties gruvešos!
 „„Mūs' māsiņas, daiļas meitas,
 „„Slauka sviedrus kumeljiem.
 „„Sakņauj brāļi piecas asis
 „„Svešu kaulus bālināt.
- 35 „„Tad aizveda tautu dēli
 „„Daiļas meitas tautiņās.““
 Runāja, tērzēja tā ar Odu
 Variebes valdnieks, varenais Varis,
 Stāstīja tam par dažu labu cīniņu,
- 40 Ko bija piedzīvoj's jaunos gados,
 Stāstīja tam par savu tēvu Kopi,
 Kuŗš no Zemgaļu ģimenes cēlies,
 Vēlāku uz dzīvi nometies Kursē,
 Kur tas uzcirta varenu pili,
- 45 Ko arī tamlabad Variēbi sauca.
 Bez dažām meitām, bāliņu māsām,
 Bij Varis, Lingrunis vienīgie dēli,
 Kas bija auguši Variebes Kopim,
 No kuŗiem viens krita sumpurņu kaŗā,
- 50 Kad ar akmeņa āmariem kāvās,
 Bet otris pajēma Rugēnu salu,
 Ko bija bāliņa vaidniekus triekdams,
 Vaidniekus triekdams, dzenādams jūrā,
 Pēdīgi uzgājis un iekaŗojis.
- 55 Īstens kaŗa-vīrs bij arī Varis.
 Savu pili Variēbi, no tēva celtu,
 Centīgais Varis taisīja stipru
 Augstiem stādagiem un zemes vaļņiem.
 Un šeit valdīja stingrā garā

- 60 Un savu valdību izplēta tālu,
 Gan pa ūdeni, gan sausu zemi;
 Bet viņa mūžs bija sirdēstu pilns.
 Ne vien krietnais bālēliņš, Lingrunis,
 Latgalē sumpurņu cīņā krita;
- 65 Ne vien sieviņa, dzemdējot meitiņu,
 Nomira, ielīgoj dvēseļu namā;
 Ne, — viņam arīdzān mantnieka trūka.
 Gudriņa, brūnace, vienīgā meita,
 Ko viņam mirdama atstāja māte,
- 70 Nevarēj' īstena matniece būt
 Tamlabad, ka pēc sen senā likuma
 Pienācās būt par pēcnieku dēlam,
 Un dēla nebija ķēniņam Varim;
 Bet vēl padoma netrūka viņam.
- 75 Tas lika izziņot saviem ļaudīm:
 „Pirmais dēls, ko Gudriņa dzemdēs,
 „Būs mans mantnieks Variebes pilī.“
 Bet tagad gadījās vēl cita lieta,
 Caur kuŗu pats Varis sirdsēstu cieta.
- 80 Gan bija Gudriņa jo skaista meitiņa,
 Kas spēja valdzināt tautiņu prātus;
 Bet viņas sirsniņa bij ledus auksta
 Pret siltu jūsmiņu vairīgiem stariem,
 Gan pulku tautiņu ap viņu lēkāja,
- 85 Bet maz panāca Gudriņas vērību.
 Tēvs viņu, kā savu vienīgo bērnu,
 Par visu mīlēja Variebes pilī
 Un savai meitiņai paļāva vaļu,
 Lai pate izrauga tīkamas tautas,
- 90 Ko viņas sirsniņa patiesi mīlo.
 Bet tāds tautietis nebija radies,
 Ko viņas sirsniņa patiesi mīlo.
 Vai vēl nebija Gudriņas laiciņš,
 Vai bija zeltenei tīkams vaidziņš,

- 95 Bet viņai mīlestības jūsmiņu trūka ;
 Vai bija jāsaka no Vara meitas
 Parastā paruna : „Smukam smuka indeve.“
 Un Varis nokāra noskumis galvu.
 Gādājot par savu mantnieku, viņam
- 100 Nu bija ik kuŗu jaunekli uzjemt,
 Gar savu Gudriņu lakstīties atļaut
 Un arī pēdīgi par meitas pūru
 Tautiņām izsolīt Rugēnu salu.
 Daudz, daudz tautiešu nu nāca pilī,
- 105 Kas visi Gudriņu uzbildināja.
 Tie visi piemita Variebes pilī,
 Kur nāca mielasts mielasta galā.
 Tur bija skatīties īsteni brīnums,
 Lūkojot lielo āmekļu pulku,
- 110 Kas, kā gailēni ap vienu vistiņu,
 Nu ap Gudriņu lēkāja, griezās,
 Tai kuŗš tuvojās pēc savas dabas.
 Gan daži tuvojās mīlīgām glaimām,
 Gan daži uzbruka ar varu tīri,
- 115 Domāja tā viņas lepnumu salaust.
 Bet šādi mānekļi, ar ko tie nāca,
 Darīja cietāku Gudriņas sirdi,
 Ka viņa pavisam ienīda tautas.
 Nu arī ieradās kunigs Odus,
- 120 Neba vis sevišķa nodoma labad.
 Dzirdējis Rugēnu saliņu pūrā
 Solītu Gudriņai, ķēniņa meitai,
 Apstulba gan mazu lietiņu Odus
 Par savu vectēvu mantotu zemi,
- 135 Kur tik laimīgi dzīvojis, — audzis ;
 Bet viņam nenāca it nebūt prātā,
 Gar Vara meitu lēkojot apkārt,
 Atdabūt atpakaļ tā savu zemi.
 Te viņš sastapa ķēniņa meitu. —

- 130 Kas gan tagadiņ domājis būtu,
Ka tik varenas, tīkamas jūtas
Tūdaliņ kuniga sirdī liesies!
Gudriņas augumiņš, jaukumiņš glītais
Mānīt mānīja kuniga prātus,
- 135 Iedeva savādu nemieru sirdij.
Lai arī gulēja, nomodā bija,
Viermēr Gudriņa bij acu priekšā,
Pēc viņas vareni sirds dega iekšā.
Un drīzi Odus manīja labi,
- 140 Ka droši tas pats spēks tas bija,
Kas viņu izvilka dzintara krastā,
Nu arī Gudriņai tuvoties dzina.
Bet viņa savā lepnajā garā,
Kā arī tautiešu lielā barā,
- 145 Nabaga kunīgu nelikās redzam.
Vidvuta balviņu, brīnuma gredzenu,
Bij Odus piemirsis itin pavisam.
Nu tikai tam nāca gredzeniņš prātā.
Kādu lēnu vakaru, vasaras laikā,
- 150 Kad viņam gredzeniņš iekrita prātā,
Staigāja Gudriņa pa rožu dārziņu.
Tūdaliņ kunigs gredzenu grieza
Trīs reizas ar ziņu un labo pusi,
Gribēdams izzināt, vai arī tiesa,
- 155 Ko viņam Vidvuts sacījis bija.
Tikko gredzenu pagrieza trīs reiz,
Te arī redzēja, ka nule Gudrei
Kalpone netīši piemina svārkus
Tā, ka ierāva rakstīto borstīti,
- 160 Un no stotītes gabaliņš plīsa.
Kalpone nobijās, meklēja adatu,
Bet viņas drēbēs adatas nebij.
Tagadiņ Odus, kas mēdza allaž
Adatu ar diegu cepurē nēsāt,

- 165 Pienāca, iedeva Gudriņai adatu,
 Ko arī zeltaine no viņa jēma.
 Tad Odus, laimīgais, aizsteidza projam,
 Nemierīgs, gaidīdams, kas jele notiks.
 Otrā dienā manīja Odus,
- 170 Ka to Gudriņa brūnajām acīm
 Vienumēr savādi uzlūkot centās.
 Trešajā dienā zināja Skabre,
 Skribene vecā, Gudriņas aukle,
 Ka kas noticis Gudriņas sirdī.
- 175 Un arī aukle vēroja labi,
 Ka tur kuniga staltumiņš vainīgs.
 Un drīzi valodas izpaudās pilī,
 Ka pēc svešnieka, kuŗš devis adatu,
 Gudriņa, brūnace, vienīgi skatas,
- 180 Pilnīgi pārvērsta savā dabā.
 Izdzirdis ļautiņu, mēlnešu, valodas
 Par plēstu stotīti, par adatiņu
 Un par Gudriņas pārvērstu prātu,
 Pricējās Varis savā sirdī
- 185 Un lika tūdaliņ meitiņu atsaukt.
 Gribēdams klausināt tās sirds dibenu,
 Vaicāja tēvs Varis: „Grib meita vīru?“
 Meitiņa tecēja pie tēva krūtīm,
 Mīlotam tētiņam taisnību teica:
- 190 „Jūs veci cilvēki, jums prāta nava!
 „Putniņš gaisā grib sava drauga, —
 „Kamdēļ cilvēks cilvēku negrib?
 „Aug pāriem riekstiņi, aug āboliņi, —
 „Pa pāriem jauni ļaudis pricējas.
- 195 „Man ļoti patīk tautietis staltais,
 „Kurš manim adatu iedeva dārzā.“
 Meitiņa sacīja taisnību tēvam.
 Un tagad no paša ķēniņa rokām,
 Pēc dažu naksniņu nemiega mokām,

- 200 Dabūja līgavu, Gudriņu, Odus.
 Kad znots, laimīgais, pazīstams devās
 Par pašu Rugēnu salīnas valdnieku,
 Palika sievas- tēvs vareni priecīgs,
 Varēdams pārlabot netaisnu darbu.
- 205 Laimiņu tencinot, prieka pilns Varis,
 Ka reizi meitiņu izlaida tautās,
 Tūdaliņ taisīja lieliskas kāzas.
 Trīs dienas, trīs nakts vedības dzēra,
 Lai leca, lai deija vien panākstnieki,
- 210 Lai jauniem ļaudīm bij savi prieki,
 Sudraba trīdeksnim, eglītei lecot,
 Lecot, deijot, skanot tautu galdu galā.
 Nu tad ar znotiņu tērzēja jautri,
 Stāstīja daudz un jautāja daudz arī:
- 215 „Teic, dēliņu, sak', znotiņ',
 „Kur putniņi dziesmu jēma?“
 Jautāja, tērzēja. Un viņa znotiņš,
 Palicis atkal laimīgais Odus,
 Modrīgi klausījās sievas-tēva stāstos,
- 220 Palika, palaida ar līgaviņu
 Vēl labu laiciņu Variebes pilī,
 Kur medus mēneši pagāja ātri
 Un viņa Gudriņai piedzima dēls.
 To Varis sajēma ar lielu prieku
- 225 Par savu mantnieku Variebes pilī.
 Bet ar līgavu, Gudriņu, Odus
 Pēc kāda laiciņa devās projām,
 Devās projām Rugēnu salā,
 Rugēnu salā, tēvu-tēvu zemē,
- 230 Kur kūpēj' dzimtenes zilie dūmi.
 Bet kā vanadziņš ar vaska spārniem
 Saulītes gredzenu knābī nezdams,
 Laidās atpakaļ Vidvuta balviņa
 Ta Saules-pilī dzintara krastos.

- 235 Bet reti piedzīvots, ka ar' tik jauki,
Mīlīgi dzīvoja laulāti draugi,
Kā ar Gudriņu laimīgais Odus.

DIVDESMIT TREŠAIS DZIEDĀJUMS.

Māte Skaistīte un tēvs Niedrišu Vidvuts. Mežoņu sapulce. Niedrišu Vidvuts top par ķēniņu. Tas māca zemi kopt; nosaka robežas; dod likumus; ieceļ tiesnešus; ieved laulību; māca miestīņu darīt; nosaka svētku dienas; sasauc sapulci Pērkonē; izdala starp saviem dēliem zemi.

Skaistīte, Vidvuta līgava, bija
No Laimas-māmiņas apdāvināta
Ar jo dižānu bērniņu baru:
Dievs dēlus satina vadmalas baķos,

- 5 Laimiņa meitiņas raibītēs.
Ražena māmiņa auklēja, šūpoja,
Auklēja, šūpoja bērniņus kuslos:
„Auklēju dēliņu, nedaru darbiņu,
„Darīšu darbiņu ar vedeklām.“
- 10 Skaņīgi dziedāja šūpoļa dziesmas:
„Šūpo, eglīte, vāveres bērnu,
„Es pate šūpoju zelt' drostaliņu.
„Guli, guli, bērniņ, maigo miedziņ'!
„Es tev adīšu raibos cimdiņ's.
- 15 „Vēlc, velc, pelīte, bērnamī miegu
„Caur sētu, caur namu, caur istabiņu,
„Caur krāsns caurumu, ka kaķe nerēdz, —
„Klusiņi, klusiņi, viegliņi, viegliņi,
„Pakuliņās ietinuse
- 20 „Maza bērna šūplīša pagalvī!“
Kad bija bērniņi izgulējušies,
No šūpla celdama, dziedāja māte:
„Celies, pādīte, actiņu mazgāt!
„Es tev ienesu skaidr' ūdentiņu, —

- 25 „Zeltšūtu dvielīti, actiņas slaucīt.“
 Dziedāja Skaistīte šūpoļa dziesmas,
 Pret sauli, at sauli bērniņus dīdīja,
 Lai viņas bērniņi pusgadā staigā.
 Pusplānu vien leca diedama,
- 30 Lai viņas bērniņi pusgadu staigā, —
 Pusgadu staigā, pusgadu runā.
 Diedama, dziedāja māmiņa baltā:
 „Bērniņu diet vedu, kaplītis rokā,
 „Lai manis bērniņis liels dravenieks.
- 35 „Lec, Dievis, pa priekšu ar mīļu Laimu,
 „Es lekšu pakaļ ar savu bērniņu.
 „Es tečus tecēju liniņu laukā,
 „Zināju, pādītei kreklīņa vajag.
 „Audz, mans bērniņi, līdz tēvu liels;
- 40 „Pašuvu svārciņus nemērīdama.“
 Dziedāja Skaisīte, māmiņa baltā,
 Pa plānu diedama, bērniņu rokā.
 Tai bija saaudzis liels dēlu bars,
 Ko dižus audzinot mācīja māte
- 45 Par visām lietām vecākiem klausīt.
 Skaisīte, būdama prātīga māte,
 Dažu labu reiziņu cīlāja rīksti,
 Rūpīgi locīja kociņus jaunos,
 Bīdamās lutināt dzīvības zariņus,
- 50 Kas tik jaunumā lokami, graizami.
 Un tēvs Vidvuts ar drošu sirdi,
 Ar drošu sirdi, ar gaišu prātu
 Rūpīgai mātei klāt bija visur,
 Kur tikai vajadzēj' ta padomiņa.
- 55 Tas dažu reiziņu sacīja mātei,
 Kas dikti pūlējās bērniņus šūpot:
 „Kar, māmiņa, šūpolīti,
 „Kar kalnāi, ne lejā.
 „Ja navaidas šūpotāja,

- 60 „Lai šūpoja Vēja-māte.
 Sacīja. Gādāja bērniem mauri:
 „Miņu, miņu nātriņas, lai auga mauriņš,
 „Kur bija bērniem rotāties.
 „Līkumu līkumu sētiņu daru,
- 65 „Kur bērni teliņus, zosiņas gana.“
 Puisēni mauriņā trenkājot zosis,
 Uzsauca labības kārajam tēviņam:
 „Guž, guž, tēvaini? tēvs tevi nokaus,
 „Man būs kājiņa par ganījumu!“
- 70 Uzsauca, ganīja sava tēva zosis,
 Vai dižie maziņos šūpoja kokos:
 „Šūpojies, bāleliņ, priedītē, eglītē!
 „Jau tevi māmiņa izšūpoja
 „Krijam izšūtā šūpolitī.“
- 75 Šūpoja, cits citam mācīja sacīt:
 „Āzīti, āzīti, kur liki bārzdu? —
 „Pārdevu kalējam izkapti kalt.
 „Ko ta izkapte tev labu dara? —
 „Man ta izkapte sieniņu pļaut.
- 80 „Ko tas sieniņš tev labu dara? —
 „Man tas sieniņš govsnīņām dot.
 „Ko tās govsnīņas tev labu dara? —
 „Man tās govsnīņas pieniņu dod.
 „Ko tas pieniņš tev labu dara? —
- 85 „Viņš man vaidziņus baltus dara.“
 Un tēvs, varenais Niedrīšu Vidvuts,
 Ar saviem lieliem daudziem dēliem
 Gan gāja medībās, samedīt putnus,
 Gan viņiem mācīja zobenu cilāt,
- 90 Gan arī skaudras bultas mētāt,
 Kā arī noturī sist naigas ripas.
 Daudz bija pieredzēj's, piedzīvoj's Vidvuts
 Savā līdz dzenim raibā mūžā;
 Bet nu istā, augstā laimē

- 95 Dzīvoja jau ilgus gadus Vidvuts
Ar savu Skaistīti, ar bērnu saimi
Dižanā, Saulītes dāvātā pilī.
Nu viņš ķērās pie jauna darba,
Ko tikai īstena gudrība paspēj.
- 100 Jau sāka Vidvuts sirmgalvis mesties,
Kad viņš jēmās ļautiņu barus,
Kas pa mežiem, klajumiem klīzdami,
Ķildojās, naidojās savā starpā,
Āpkavās Latvijas zemītes malās;
- 105 Kad viņš jēmās, ļautiņu barus
Vest pie kārtīgas cilvēku dzīves,
Mežoniem, klaidoņiem valdību gādāt,
Valdību gādāt, likumus dot,
Lai viņi kārtīgi locekļi kļūtu,
- 110 Locekļi paliktu kopīgā dzīvē.
Staigādams apkārt svešās zemēs,
Viņš bija redzējis kārtīgas valdības,
Kur visi ļaudis paklausa vienam.
Un tādu kārtību gribēja Vidvuts
- 116 Nu arī Latvijas klaidoņiem gādāt,
Lai viņi nometas cietās vietās,
Lai viņi tikuši zemturi paliek.
Vidvuta vārds bija pazīstams tālu,
Cienā, godā, Saules-pils gudrais.
- 120 Un ko nespēja Vidvuta vārdi,
To tad panāca bīstama vara,
Darīja Vidvuta zobenu-dēli.
Sirmajam Vidvutam daudz bija dēlu,
Daudz bija dēlu, daudz dēlu dēlu,
- 125 Un bija tā par varenu, bīstamu,
Varenu, bīstamu vīru turams;
Jo kā Pērkonis gaisiņu kalnā
Ar savu varenu dēlu baru valdīja,
Tā arī Vidvuts bij Saules-pilī

- 130 Tiklabi cienījams, kā arī bīstams.
 Ar saviem kaimiņiem runāja Vidvuts,
 Runāja Vidvuts ar saviem draugiem,
 Ar saviem draugiem, ar cilts tēviem
 Un viņus skubināj' palīgā nākt,
- 135 Ar viņu vienoties derīgā lietā.
 Kad bija salasīj's pulciņu draugu,
 Tiem savu nodomu stāstījis, teicis
 Un viņam piekrita kaimiņi, draugi,
 Solījās palīdzēt derīgā darbā,
- 140 Tad nule pie sevis sasauca Vidvuts
 It visus klaidoņu, mežoņu dēlus,
 Kas klīda klīzdami klajumos, mežos.
 Sanāca gāgani, vareni augumi,
 Vareni augumi, vareni vīri,
- 145 Kam cirvji, zobeni mirdzēja saulē,
 Mirdzēja saulē ir šķēpi, āvi,
 It kā ezera zilgani viļņi.
 Un arī saplūda tā viņu bars,
 Kā plats ezers aiz meža slēpies,
- 150 Vai arī tāļāku caur leju gāzies,
 Caur leju gāzies, aiz kalna zuzdams.
 Niedrīšu Vidvuts jau bija daudziem,
 Kas tagad sanāca sapulcē kopā,
 Strīdīņus izšķīris, vidutājs bijis.
- 155 Tie par Vidvuta taisnīgu prātu
 Vēl bija priecīgi līdz šai dienai.
 Tā bija Vidvuts, Saulespils valdnieks,
 Itin no visiem ieredzēts, cienīts.
 Nu cēla tam visiem nolūku priekšā,
- 160 Kālabad tos bija sasaucis kopā.
 Tas tik spēcīgi izlika priekšā
 Tiem visu nelaimi un visu postu,
 Ko viņi līdz šim panesa, cieta,
 Ka tiem šaušalas gāja caur kauliem

- 165 Un viņi nobījās par savu dzīvi,
Ka tīri mati cēlās stāvu.
Kad viņu sirdsprātu bij modinājis,
Tad viņiem tagadiņ izlika priekšā
Kārtīgas sadzīves labumu, svētību.
- 170 Un viņš rādīja tiem pie bitēm,
Ka arī iespējams lielā pūlī
Uzturēt drošu, kārtīgu būšanu,
Kad tikai vien visi paklausa vienam,
Kam kā vadonim vēlēta vara,
- 175 Vārguļus pārstāt; rūpēties, gādāt
Par visu paspārni, mierīgu dzīvi.
Pēdīgi sacīja dievredzis Vidvuts:
„Nebūtu muļķāki par jūsu bitēm,
„Tad visu nemieru pie malas mestut,
- 180 „Tad jūs lēniņam saderēt prastut
„Un jūsu mežaiņu sirds arī kustu;
„Tad arī zinātut, kas īsti klājas,
„Caur kam mājotu miers jūsu mājās.“
Sacīja spēcīgi dievredzis Vidvuts.
- 185 Un viss bars, viss pulcētais pūlis,
Kustināts sirdī, pēc runas kļiedza:
„Lai nu tad Vidvuts ir mūsu ķēniņš,
„Bet lai ir mūsu vadonis lēniņš! —
„Dievs, dod mūsu ķēniņam simtu gadu
sadzīvot!
- 190 „Dievs, dod zeltu, sudrabiņ' ar kājiņu rušināt!“
Klaigāja mežoņi, valdnieku cēla.
Iecēla varenu valdnieku sevīm,
Ļautiņi novērsa ļaunumu zemei,
Mežoņi atdzima, gadījās tauta.
- 195 Kārtība, drošība, mierīga dzīve
Ieviesās tagadiņ ļautiņu saimē.
Kas bija līdz šim malusēs, kļūduse
Latvijas biezos mežos apkārt,
Satikuse līdz šim kā eži satiek.

- 200 Vidvuts arklam pielika roku.
 Ļautiņi ar saviem ganamiem pulkiem
 Vazājās pirmāki mežos apkārt.
 Nu viņus Vidvuts piespieda stingri,
 Apmesties tikai uz vienu vietu,
- 205 Apstrādāt zemi, ietaisīt laukus
 Un Lauku-mātei gatavot ziedus.
 Viņš pēc ģimenēm izšķīra ļaudis,
 Iedeva katrai ģimenei zemi,
 Apvilka tai savas zināmas robežas,
- 210 Kur katram saimniekam tīrumi bija.
 Vidvuts iecēla arīdzān tiesnešus,
 Kam bija jāsoda slepkavas, zagļi, —
 Vai, kas citādi noziedzās, klupa;
 Viņš arī nolika, ka katris loceklis
- 215 Strādāja, pelnīja pats savu maizi;
 Bet kas slinks bija, nevīžoj' strādāt,
 Tam bija tīrumi jāatdod citam
 Un pašam jāaiziet no tēvu zemes.
 Vidvuts ieveda laulības dzīvi,
- 220 Kas bija ļautiņiem vēl sveša lieta.
 Ja kāds pārkāpa laulības kārtu,
 To tad izdzina no tēvu zemes.
 Tā nule ļautiņu pulcētai tautai
 Dievredzis Vidvuts ielēja sirdī
- 225 Laulības kārtas smalkākas jūsmas.
 Kas bija citkārt mežaiņi bijuši,
 Palika nu par cilvēku kārtu.
 Lai labi sakustu locekļi tautā,
 Vienis prātis būdami visās lietās,
- 230 Vidvutam priekš tāda nolūka šķīta
 Līgsmība būt par labāko rīku.
 Ar ko līgsmīgi bijuši kopam,
 Ar to drīzāki vienoties mēdzam.
 Tamlabad Vidvuts iecēla svētkus,

- 235 Svināmus mielastiem, dzīrām, dziesmām.
 Pats klāt būdams svināmos svētkos,
 Tas caur laipnību, lēnīgu prātu
 Panāca, ka tīri prieks bija redzēt,
 Kā viņam klausīja, padevās visi.
- 240 Lai svētku jūtas cilātas tiktu,
 Mācīja Vidvuts dzērienu taisīt. —
 Apini, ūdeni un medu jauca
 Un par miestīņu dzērienu sauca;
 Ieveda lācīti tad namiņā,
- 245 Lai lika lācītis klāt savu spēku
 Un meža bitīte sav' saldumiņu.
 Rūca muca, rūga muca, mielu raugu
 pieraudzēt',
 Smēla roka rūgu putas, iesmēla alu.
 Vēl deva Vidvuts likumu stingru, —
- 250 Ikkuŗu svēšnieku mīlīgu uzjemt,
 Jebkuŗu ciemiņu draudzīgi mielot. _____
 Jau dažus svētkus, ko mūsu Vidvuts
 Iecēla, nolika tautīņai svinēt,
 Tas bija redzējis zeltgaismā svinam,
- 255 Kur viņus dieviņi mācīja pirmāk.
 Kad jau atnesa kokiem lapas
 Un zemes plikumam balt' āboltiņu;
 Kad agri celmaiņā līdumā Saulīte
 Līdz ar Dieviņu sēj sudrabiņu,
- 260 No zelta sētuves barkstīti mezdami,
 Tad mēdza svinēt Ūsiņa dienu:
 „Atnāca Ūsiņis, atritināja,
 „Uzkāra mēтели vārtu stabā.
 „Devu, devu Ūsiņam, ko biju solījis:
- 265 „Melnu gaili, ķikuraini, ar visiem nadziņiem;
 „Ūsiņam gaili kavu deviņām cekulēm,
 „Lai tek mans kumeliņš deviņiem celiņiem.
 „Zumm, zumm, bittīte, nu druviņā,
 „Ūsiņis ar' gāja medutiņ' vākt.

- 270 „Pumpuŗi raisās, Saulīte spīd :
 „Atveri, Ūsiņi, manus bišu stropus,
 „Lai ieti mušiņas ziediņus vākt.“
 Tad nāca Līgāja, ziedaiņa, svētki,
 Kad āre ziediņiem apbirdināta,
- 275 Kad nāca par gadu zilzobis, Līgājs,
 Latvijas ļautiņus apraudzīt sētās,
 Vai ēda, vai dzēra, dziedāja līgo!
 „Sen mēs tās dienas gaidījām,
 „Šī pate dieniņa gaidamā!
- 280 „Kopā, kopā, kaimiņu meitas,
 „Lai varam svētkus ielīgot!“
 Un gar dārziņiem, lauciņiem, pļavām
 Ļautiņi apgāja, līgoja baros:
- 285 „Kas to celiņu sudrabiem nolēja? —
 „Ziedaiņa līgava ūdeni nezdama.
 „Liniņu labadi līgoti gāju,
 „Lai mani liniņi līdzeni aug;
 „Augs labi lini, būs slēšu krekli,
 „Būs kumeliņam jauni groži,
- 290 „Varēs tautietis braukt precībās.
 „Iestādīju asu dadzi tīrumā,
 „Burvjiem, raganām plēvāties.
 „Sagriez, Dievis, miežus, rudzus — līgo! līgo!
 „Saimnieka pagalmā — līgo! līgo!
- 295 „Ai, puīši, puīši, glabajat zirgus!
 „Zilzobīt's krūmos, iemaukti rokā. —
 „Ai, meitas, meitas, glabajat govīs!
 „Ragana krūmos, slaucene rokā.
 „Kas ganam lika kokā kāpt? —
- 300 „Vēlns viņu dīdīja, ragana spaidīja.
 „Kas dos siera, tam būs piena — līgo! līgo!
 „Kas nedos, tam nebūs, līgo! līgo!“
 Tiklabi sētiņā, kā druviņā
 Līgoja ļautiņi līgsmīgos baros,

- 305 Gar darvas mucīņu uguni deija,
 Sadeija, ligoja visu cauru nakti,
 Tā kā zeltgaismas Skaistītes kāzās.
 Rudenī, kad koku lapiņas dzeltēja,
 Ābelei nokrita zelt' ābolītis,
- 310 Tad, kad garu-laiks, veļu-laiks nāca,
 Tad pa gariem garu-dienas svinēja,
 Ko arī zemliku mēnesi sauca,
 Kur deva zemlikas gariņiem, veļiem.
 Nedēļas četras vienas govs pienu
- 315 Vajadzēj' sakrāt īpašā traukā,
 Kur tad iejāva miežu miltu iejāvu,
 Ko garu vakarā izcepa maizei.
 Un tanī vakarā nokāva aitu,
 Tūliņas vārīja aitiņas gaļu
- 320 Ar miežu putrainu mērcējamu putru.
 Ēdienu vārot, sargāties bija,
 Nosmeķēt sāli; — gariņiem rieba,
 Ja kāds iepriekšu ēdienu baudīja.
 Ait'iekšas vārīja īpašā katlā.
- 325 Kad viss mielastiņš jau bija gatavs,
 Tad meitas apklāja ar baltu galdautu,
 Ar baltu galdautu lielo galdu;
 Nolika uz galda zināmā kārtā
 Vārīto ēdienu, cepto maizi.
- 330 Tad nāca saimnieks, pielēja kausu,
 Pielēja kausiņu ar alu pilnu,
 Ielika alū medutiņu iekšā,
 Nolika kausiņu tad galda vidū,
 Nostājās plānā, sacīja — lūdza:
- 335 „Peleķīt', māmuļīt', es tevi lūdzu,
 „Laid visus, kas reizi dzīvoj'ši šeitān
 „Un pēc pie tevis nogāj'ši veļos,
 „Laid, Veļu-māmiņa, mieloties šurp;
 „Nāc arī tu pate, ēd un dzer!

- 340 „Tev saldu alutiņu ielēju kausā.“
 Sacīja saimnieks, nolīcis kausu.
 Saimniece ielipīj' nu divi sveces,
 Nolika uz galda, sacīdama :
- 345 „Veļu-mātes kārtiņa līcin lika,
 „Manu baltu rotiņu kaltējoti.“
 Sacīja un visi aizgāja gulēt.
 Kad gailis dziedāja jau trešu reizu,
 Tad visi ļautiņi sacēlās kājās,
 Sacēlās kājās, mazgāja acis,
- 350 Mazgāja acis, mazgāja muti,
 Un diži kā mazi pie galda sēdās,
 Pie galda sasēda, mielastu baudīt.
 Kad sniga sniegi, kad putināja,
 Salnītis ūdeņos tiltiņus lika ;
- 355 Kad Jods, melnsvārcis dzina baltu cūku,
 No lejas aizjēmis, kalniņā augšā
 Un viņam ūsinis izjāja pretīm, —
 Tad ciema ļautiņi buduļos gāja,
 Pa sētu sētām ķekatos lēca :
- 360 „Ķekatā, ķekatā, melni krekli mugurā !
 „Ķekata-tēvami tērauda biksas,
 „Ķekata-māmiņai vaŗa rinduciņis.“
 Tad bija buduļi, ķekata diena,
 Bij arī tā sauktā Meteņu diena,
- 365 Kur Laimas-māmiņa dāvanas meta :
 „Meteni, Meteni, kur liki pīragus ?
 „Klētīņā, plauktiņā, krustiņš virsū ! —
 „Miesmeti, melnaci, kur liki gaļu ? —
 „Kambarī, plauktā, krustiņš virsū.“
- 380 Tad arī vastlāvju dieniņa bija,
 Kur Saules-meitiņu, Vasliņu, minēja,
 Kas reizi cilvēkiem uguni nesa.
 Tad pelnu dieniņu sargāja pelnus.
 Nolika vēl par atpūtas laiku

- 375 Ikkatru nedēļu piektvakariņu,
 Ko arī dēvēja par bluķu vakaru,
 Par bluķu vakaru laumiņas dienā,
 Kur bija sievām aizliegts vērpt,
 Viriem neātļauts pastalas taisīt,
- 380 Vai arī citu kādu darbiņu darīt.
 Bij arī laiku vakaru jemties:
 „Steidzies, Saulīte, Dievinis gaida!
 „Dod mums grūtdieņiem svēt' vakariņu!
 „Jau rokas pampušas, lāpstiņu cilāt.“
- 385 Caur tādas medīgas bitītes darbiem
 Rādīja Vidvuts, ka bija pelnījis
 Pilnīgā mērā valdnieka godu,
 Būt par tautiņas medīgu biti,
 Pats bišu ķēniņš, bērniņu laidējs.
- 390 Kāds kaŗa mīlotājs nebija Vidvuts;
 Tas kaŗa briesmības redzēja diezgan,
 Kad ar savu tēvu, Radgaisu Stipro,
 Ļautiņus aizveda siltajā zemē,
 Ar tautu tautām vezdami kaŗu.
- 395 Ak, gauži grūti jau viņam nācās,
 Atdabūt ļautiņus nost no ķildām,
 No meža būsanas dumpīga ķīvja.
 Viņš nu savējus, cik tik vien spēdams,
 Gribēja aizsargāt, lai tie no jauna
- 400 Nepaliek cilvēku asiņu lējēji.
 Tēvzemes robežas nekrita vairot
 Un tik briesmīgi kaimiņi nebija,
 Ka būtu derējis pārvarēt viņus.
 Tie bija it visi izšķirti ciltīs.
- 405 Ja tie nu valstiņas robežās nāca,
 Tad arī tur bija jāpaliek dzīvot,
 Vai viņus aizdzina ar varu projām.
 Latvijas tautiņa laimīga bija,
 Rosīgi pūlējās ar zemes darbiem, —

- 410 Uz karu rīkoties nebija vaļas.
 Latvijas palejās mājāja miers,
 Laimīgi dzīvoja arāju tauta
 No druvas, no dravas, no medībīnas,
 No upju, ezeru, no jūras zvejas.
- 415 Jau bija sirmgalvis raženais Vidvuts,
 Kad viņš uzjēma valdnieka darbu.
 Gan viņam darbs labi uz priekšu gāja ;
 Bet kad nu simt-sešpadsmit gadus
 Vecs bija palicis dievredzis Vidvuts,
- 420 Tad bija tautai jāgādā vīrs,
 Kas pēc Vidvuta palikties spētu
 Par tautas vadoni, valdnieku, ķēniņu.
 Un nu Pērkones dižanā vietā,
 Kas no Saulespils nebija tālu,
- 425 Kur liela, milzīga akmeņa stabā
 Vectēva, Pērkoņa, tēls bija iecirsts, —
 Sasauca Vidvuts Latvijas tautu.
 Visupirms dieviņiem nolika ziedus
 No pirmā viruma, no pirmiem augļiem ;
- 430 Visiem gariņiem ielika likumu,
 Kāva baltas aitiņas, gaļotus āžus,
 Iešķīla uguni, sakūra to
 Ar koku lapām, ozola zariem
 Un uz iesmiņām mielastu cepa.
- 435 Un miežu alutiņš līgodams gāja
 Ozola kausos, sumburu ragos
 Caur vīru pulciņu kā ozolāju.
 Kas labs miezīšu arājiņš bija,
 Pacēla cepuri priekš alus kausa.
- 440 Baltaji bāliņi dzerdami dziedāja :
 „Alutiņi, rudacīti,
 „Neb' es tavu vecumiņ' :
 „Es piedzimu, tev' atradu,
 „Es nomiršu, tev' atstāš'.

- 445 „Alutiņi, rudacīti,
 „Neb' es tavu stiprumiņ' :
 „Tu varēji vīru gāzti,
 „Vērpelei spundu spert.
 „Labāk manu iesaliņu
- 450 „Ciema cūkas apēdušas,
 „Nekā manu alutiņu
 „Bez dziesmāmi apdzēruš'.
 „Ekur nāca alus kannā,
 „Pār istabu līgodam'!
- 455 „Kas bij miežu arājinis,
 „Tas pacēla cepurīt'.
 „Ai, galdiņi, ai, galdiņi,
 „Kā tas skaisti piederēj' :
 „Ap tevimi vīri sēda,
- 460 „Kā dižaji ozoliņ'.
 „Kad es gāju miežus sēti,
 „Dievs sēd ežas maliņā :
 „Kad es miežu alu dzēru, —
 „Sudrabs kannas dibenā.
- 465 „Apkūlām miežus, rudzus
 „Ar ozola vālītēm ;
 „Iedzērām miežu alu
 „Ar ozola kanniņām.
 „Dzeṛam, brāļi, šo dieniņu,
- 470 „Šī dieniņa dzeṛamā !
 „Citu dienu artu gāja,
 „Cit' ozolu dēdināt.“
 Dziedāja, palaida dieniņu dzīrā,
 Kur arī Vidvuts ļautiņiem teica,
- 475 Ka tas esoti dieviņu prāts,
 Lai pats, vecs ticis valdnieka darbā,
 Palīgā jemtū sev savus dēlus,
 Starp tiem dalītu it visu zemi.
 Ļautiņi, būdami pilnā mierā,

- 480 Uzdzēra Vidvutam, dziedāja dziesmas :
 „Sak' briedītis, tecēdamis :
 „Kritīs mana liela vara,
 „Kritīs mana liela vara,
 „Lūzīs mani balti ragi —
- 485 „Bajārami alu dzert.
 „Alutiņi, bālēliņi,
 „Ko vīrami nodarij' ? —
 „Vīriņš gāja pa celiņu,
 „Cepurīti mētādams.
- 490 „Alutiņi, bālēliņi,
 „Turi savu nama godu :
 „Kad izvadi svešus ļaudis —
 „Tad pasviedi saimenieku.“
 Dziedāja ļautiņi priecīgā dzīrā.
- 495 Kad bija Vidvuta varenie dēli
 Solīj'ši klausīt dieviņiem, tēvam,
 Tad zemi dalīja dievredzis Vidvuts :
 Litvānam iedeva to zemes daļu,
 Kas starp upēm Ņemunu, Baiku
- 500 Iet līdz Tāmezemes mežiena galam.
 Litvāns uzcēla tur pili Grodnu,
 Bet savu tēva dāvāto zemi
 Nosauca Lietuvu pēc sava vārda.
 Sāms starp tīgām — jomām — dabūja
- 505 Zemes daļu, kas līdz Skarai gāja,
 Ko sauca pēc par Pergalas upi,
 Kad tur Sāmam noslika sieva ;
 Bet pašu zemes daļu Sāmszemi sauca
 Kur Sāms uzcirta Galdgarbu pili.
- 510 Sodavs pajēma Ventiņu zemi,
 Pats par Sodavu pēc viņu teica.
 Nadravam piešķīra to zemes gabalu,
 Kas starp Baikas un Rusas upēm
 Aiziet līdz pat Kursu jomai.

- 515 šai zemē Rāmava, Alas-upes malā,
Turplikam zaļoja, dieviņiem tikama;
Staidenu dēvēja šīs zemes pili.
Vēl citi Vidvuta varenie dēli:
Zaļajs, Nārdangs, Barts un Varmis,
- 520 Galints, Agrājs, Pamazs, Kūlums
Savu zemi nosauca pēc sava vārda.
Un kalna galā, katrā zemē
Pacēlās pils aiz stādagiem, vaļņiem,
Lūkojās palejā, kur pļavas, druvas,
- 525 Kur naigas upītes mirdzēja saulē:
Zaļavā, aiz Raga upītes lāmas,
Paceļas Ragnītes pils jauki kalnā;
Nārdangā — Sūnakste, Bartavā — Bartapils;
Galpilī iedzīvoj' varenais Galints,
- 530 Tālpilī valdīja bālēliņš Varmis; —
Tas drīzi nomira un viņa sieva,
Klīrīgā Erma, pēc sava vārda
Tā zemi nosauca par Ermas-zemi.
Agrājs uzcēla sev pili Talku;
- 535 Trīs daiļas meitiņas Agrājam auga:
Mītiņa, Kādene un Poguzana.
Mītiņa turpat izgāja tautās,
Kādeni, māsiņu, precēja tāļu.
Un savu tautieti tā skubināja:
- 540 „Aun kājas, tautieti, jūdž kumeliņu;
„Vedišu rādīt saviem brāļiem,
„Vai būsi tāds vīrs, kā mani brāļi.“
Poguzana, māsiņa, vaidelote kļuva;
Vietiņu, kur viņa dieviņiem ziedoja,
- 545 Nosauca turplikam par Poguzanu.
Pamazām bij dēli, kā velli stipri,
Kas arī uzcēla dižanas pilis,
Kā: Nāru-Gultu, Balto, Vēzu,
Kur viņi valdīja kā īsti ķoniņi.

- 550 Kūlums taisīja sev pili Kulmu
 Un savam vienīgam dēlam, Patim,
 Uzmeta dižanu pilskalnu, Pati.
 Tā bija dalīta Latavas zeme,
 Kas visu vairāki dienvidos sniedzās. —
- 555 Nu pats Vidvuts Saulītes pilī
 Varēja palaist vecuma dienas,
 Vidutājs būt starp dieviņiem, dēliem
 Un starp dēlu valdītu tautu.

DIVDESMIT CETORTAIS DZIEDĀJUMS.

Trīs dieviņi Rāmavā. Vaideloti. Krīvis, Vaidvuts. Tā iz-
 vēlēts pēcnieks. Dievredža Vidvuta pasludinājumi: Paredza-
 maš priekšdienas; arājs — milzis; lielais jūras braucējs; vecā
 no debesim mestais akmenis un sāmi; baltais ķēniņš; milzu
 zivs. Uguns sārtā. Vidvuta dēlu jāšanās. Beigas.

- Kad Veļu-māmiņa, pelēķīt', kalsnā,
 Miļai Skaistītei, zelt' drostaliņai,
 Pēc gaŗa mūŗa izdzēsa uguni,
 Skaistīte ielīgoj' dvēseļu namā,
 5 Saules-mātes aplokā zem velēniņa, —
 Tad tēvs Vidvuts pie miera devās
 Birzītē, tumšā ozolu meŗā;
 Bet par tautiņu ir tur gādāja.
- Sirmais vectēvs visu savu dzīvi
 10 Ar viņas cīniņiem, priekiem, bēdām
 Vēl reizi aizlaida gar savām acīm:
 Jaunekļa, vīra, sirmgalvja gadus,
 Ko bija redzējis gaŗajā mūŗā,
 Tagadiņ atcerē, atmiņā sauca
 15 Un ar pavasari, vasaru, rudeni
 Ielika vienā rindā vērā.

Nu bija gaidama stingrā ziema,
 Kas paŗu beidzamo dzīvību maitā.
 Pirms bija Vidvuta dzīvībai sastingt,

- 20 Gribēja uzcelt tas vēl ēku,
 Kas būtu stiprāka, kā visa valstiņa,
 Kā visu mantnieku spēcīgā vara;
 Dziļāku pamatu domāja Vidvuts
 Nu vēl likt savai mīļotai tautai;
- 25 Domāja to kā kociņu pulku
 Caur kādu sienāmo kūlī sasiet,
 Lai viņu mūžām nespētu salaust.
 Valkanais sienamais, varenais pamats
 Rādījās dievredzim tautiņas ticība,
- 30 Kas vien tautiņai dod vienu prātu.
 Latvijas ļautiņi sen senus laikus
 Kalpoja dažādiem gariņiem, elkiem,
 Sobarus dodami tiem vietu vietām,
 Bez kādas īstenas redzamas kārtības.
- 35 Še arī kartību ieveda Vidvuts.
 Dieviņi trīs visu varenie likās, —
 Viens caur zaļokšņa jaunību, otrs
 Caur vīra stingrumu, caur vīrestību,
 Trešs caur vecumu, caur nīkulību.
- 40 Pirmais rādījās jūrā varens,
 Varens zaļošas zemītes virsū,
 Otrais — spēcīgais gaisiņu kalnā,
 Debešu bungotājs, mākoņu vedējs,
 Trešais zemītes, trūdaļas, iekšā
- 45 It visas virszemes dzīvības pretnieks.
 Šo triju dieviņu izcirstus tēlus
 Uzkāra milzīga ozola zaros,
 Ozolu, zemzari, celdams godā,
 Turēdams piemiņā gudrā vārdus,
- 50 Kuŗš reizi ozola dobumā dzīvoja
 Un dažu padomu Vidvutam devis,
 Pēdīgi ieteica ozolu cienīt,
 Vareno dieviņu mīļotu koku.
 Pērkoņa tēls bija pašā vidū,

- 55 Drukna, spēcīga vīrieša stāvā,
 Sarkanu vaigu, iesirmu bārzdu,
 Galva ugunu liesmainiem matiem,
 Nopietnu, vīra draudošu seiņu.
 Tam dega priekšā mūžīga uguns,
- 60 Kuņama ar svēta ozola malku;
 Ugunī iemeta dažādus ziedus,
 Remdinot dieviņa dusmīgu prātu,
 Kumēļu, sirmenīt', ziediņam kāva.
 Pa labu no visu valdnieka, Pērkoņa,
- 65 Pacēlās jaunākā dieviņa tēls,
 Pēc visa auguma sievišķs — vīrišķs
 Dieviņu jaunēklis gludenu vaigu,
 Vārpiņu, lapiņu vaiņagu galvā
 Un ar smaidīgu, laipnīgu ģīmi.
- 70 Tam dega ziediņam labības kūļi,
 Tam meta ugunī puķītes, vasku —
 Un māla trauciņā, vārpiņu segtu,
 Baroja ar pienu dieviņam zalkti.
 Dieviņu valdniekam pa kreisu roku
- 75 Uzcēla īguļa, Pikuļa, tēlu,
 Sirmgalvi, sniega baltiem matiem,
 Ar divieli apsietu, puspliku pauri
 Un ar miroņa dēdēj'šu vaigu,
 Šausmīgu, niknu, bīstamu seiņu.
- 80 Tam blakus stāvēja miroņa galva
 Un tauku svecīte tam dega priekšā.
 No svēta ozola milzīgiem zariem
 Līdz zemi karajās priekškaru audekli,
 Aizsedza svētumu it visapkārt,
- 85 Kur treju dieviņu dižanie tēli
 Milzīgā ozola pazarēs slēpās.
 Svētībā mājāja klusība, rāmums, —
 Lautiņi vietīņu Rāmavu sauca.
 Āp šo ozola baznīcu, rāmo,

- 90 Zaļoja svēts mežs it visapkārt,
 Kuŗā necirta nevienu kociņu,
 Kuŗā atstāja ikkuŗu zariņu,
 Kur šaut putniņu nebija atļauts,
 Kur arī jebkuŗam svešniekam liedza,
- 95 Pie dzīvas nelaiimes iespert kāju.
 Ap mežu, svēto, svēts lauks gāja,
 Kam bija mūžiģi atmatai stāvet.
- Rāmavas dieviņos godāja Vidvuts
 Gan ziedu, gan augļu, gan trūdu laiciņu,
- 100 Kas treju dieviņu izcirstos tēlos,
 Jaunēklī, vīrā, sirmajā vecī,
 Stādīts priekš svētas apceres acīm.
 Varenā Pērkoņa tēls, būdams vidū,
 Rādīja īstenu vidus dieviņu,
- 105 Kas starp jaunības izlaistu priecību,
 Kā starp vecuma pārāku īgnumu
 Ietura dzīvības nopietnu vidu,
 Svētīģas dzīvības īstenu likumu: —
 Sauc ziedu laiciņš dzīvībā visu,
- 110 Dar' trūdu laiciņš it visam galu,
 Tad caur mirstību un caur dzīvību,
 Tad caur trūdiem, ziediem cauri
 Paliekas auglītis — auglītis atkal.
 Dieviņu triģībai nolika Vidvuts
- 115 Zināmus ziedus un dievu dienas,
 Iecēla vīriešu, kā arī sieviešu,
 Savādu vaideļu, dievkalpu kārtu,
 Kam bija dieviņiem, gariņiem kalpot, —
 Un pats palika vaideļu vads. —
- 120 Vaidvuts nu tika Vidvuts dēvēts,
 Jeb tā likuša vecuma labad
 Ļautiņi iesauca to par krīvi.
 Svētajā Rāmavas ozola birzē
 Vidvuts dēliem padomu deva

- 125 Un arī izšķīra dažādus strīdus,
 Neļāva darīt ļaudīm pāri.
 Un tā valdīja Latavas tautas
 No koku pilīm ķēniņu pulks,
 Kas visi stāvēja zem viena krīvjā,
- 130 Kuŗš pret pārībām sargāja ļaudis.
 Ķēniņi — karaļi bij kara laikos,
 Vezdami kara karvīru barus, —
 Padoma devēji bij miera laikos,
 Tiesas spriedēji ļautiņu ķildās;
- 135 Bet ja pašiem padoma trūka,
 Tad viņiem līdzēja vidutājs krīvis,
 Sirmais vectēvs Rāmavas birzē.
 Kur vien nometās Latavas ciltis,
 Visur ierastu kārtību jēma,
- 140 Pajēma valdību, ticību līdz.
 Un visi, lai viņi bij, kur būdami,
 Vai tēvu-zemē, vai svešumā,
 Turēja krīvi cienā godā:
 Kad tur nonāca no krīvjā sūtīts
- 145 Vīrs ar vectēva zizlu, krīvulu,
 Tad viņu cienīja, godāja visi,
 Bijīgi klausījās uz krīvjā ziņu,
 Ko tiem atlaida Rāmavas vectēvs, —
 Un visi klausīja tautiņas tēvam.
- 150 Ikkurš, kam tik padoma trūka,
 Steidzās šurp pie Rāmavas tēva.
 Tā arī Zemiešu sieviņa nāca,
 Ko vairs vīram netika mīlēt,
 Netika ar viņu mīlīgi satikt,
- 155 Par ko sieviņa izmisa gauži:
 Ak, viņas vīriņš, ko viņa mīlēja,
 Gribēja sieviņu pilnīgi atstāt!
 Rāmavas vectēvs sieviņai lika,
 Ikreiz, kad tika maizīte jauta,

- 160 Pajemt maziņu iejava piku.
 To viņai deviņi reiz bija darīt,
 Tad šo sakrātu iejava krājumu
 Vajadzēj' cept ar savādu ziņu
 Un dot vīram ķepalu baudīt,
- 165 Lai tas gribētu sieviņu glaudīt.
 Caur tādu zinti nievātā sieva
 Pagrieza vīram mīkstāku prātu
 Un tas mīlēja sieviņu atkal,
 Tai vēl pēdīgi bērniņi radās.
- 170 Arīdzan iespēja krīviešu krīvis
 Pašā siltākā vasaras laikā,
 Kad viss iztvīka kūstošā tvaikā,
 Kausā miestīņu, vai arī medu
 Pārsaldēt, pārvilkt tīri ar ledu.
- 175 Arīdzan varēja varenais krīvis
 Aizdarīt it tīri kapa durvis:
 Paspēja mironim ilgāku laiku
 Atturēt nejauku, trūdošu vaigu.
 Kad savas zintes lietoja zintnieks,
- 180 Negāja mironis trūdaļas bojā
 Pašā karstākā vasaras laikā.
 Sastindzis, sasalis, kā ziemu ledus,
 Mironis ilgāku laiciņu spēja
 Kā dzīvs turēties vasaras laikā,
- 185 Iekams aizveda dedzināt sārtā.
 Arīdzan svētā ozola lapas
 Tas spēja uzturēt vienumēr zaļas,
 Ka pat zaļoja aukstā ziemā.
 Daudz tā gudrības padoma bija
- 190 Niedrīšu Vidvutam, Rāmavas tēvam.
 Kad bija pārāki vecs un nevarīgs
 Palicis Vidvuts, krīviešu krīvis,
 Tad par pēcnieku Rāmavas birzē
 Iecēla Brutenu, vecāko dēlu,

- 195 Kam savu pēdīgo padomu deva ;
 Kurš nu Pērkoņa uguni kūra.
 „Sen mēs tās dienas gaidījām,
 „Ši pate dieniņa gaidamā!“
 Tā bija Rāmavas lielā diena,
- 200 Kur cēla godā jauno krīvi,
 Kas tad, stāvēdams ozola priekšā,
 Paceltā balsī dziedāja dziesmu :
 „Trīs dieviņi kalnā stāva
 „Apakš kupla ozoliņ’ ;
- 205 „Katrīs tura rociņai
 „Ozoliņa žiburīt’.“
 Dziedāja krīvis paceltā balsī.
 Vaideļi ar vecu akmeņa cirvi
 Skaldīja krīvim ozola malku,
- 210 Skaldīja, dziedāja dieviņu dziesmu :
 „Vai Saulīte uzlēkuse
 „Tumšajai naksniņā ?“
 Dziedāja, vaicāja Rāmavas krīvim.
 Rāmavas krīvis dziedāja, teikdams :
- 215 „Pērkons kūra uguntiņu,
 „Pie ozola stāvēdams.“
 Dziedāja, sacīja Rāmavas krīvis.
 Vaideles ar puķu vaiņagiem galvā,
 Nezdamas krīvim skaldītu malku
- 220 Līdz ar mirdzoša dzintara virknēm,
 Meitiņu barā dziedāja, teica :
 „Brālīt, vaska ritulīti,
 „Nejem tādu ligaviņ’ ,
 „Kas negāja pie ozola
- 225 „Pērkoņ-tēvam ziedus dot. —
 „Es nesīšu sausu malku,
 „Es sakuršu uguntiņ’ ;
 „Es Dieviņam ziedu došu,
 „Dievs dos manim arājiņ’ .“

- 230 Dziedāja vaideles, meitiņas barā.
Rāmavas krīvis mācīja meitām:
„Dod, meitiņa, ubagami
„Ikreiz maizes riecentiņ’;
„Ir Dieviņis apkārt gāja,
235 „Riecentiņu ubagot.“
Mācīja. — Dziedāja ļautiņu bari:
„Kur tu biji, mīļ’ Dieviņi,
„Ka es tevi nedzirdēj’? —
„Uguntiņu vien dzirdēju
240 „Pie ozola sprēgājam.“
Dziedāja; krīvis sacīja ļaudim:
„Dieviņš jāja pār kalniņu
„Ābolaiņu kumeliņ’;
„Ne tas svīda, ne tas gura,
245 „Ne tas kalnā nozviedzās.“
Sacīja, svētīja ļautiņu barus.
Vēlēdams labdienas jaunajam krīvim,
Pēdīgi dziedāja ļautiņu pulks:
„Ai, tētiņi, ai, tētiņi,
250 „Glabā mūsu ozoliņ’,
„Kur sakursim uguntiņu
„Pērkonīša tētiņam.“
Dziedāja, kalpoja dieviņu birzē.
Daudz, daudz ļautiņu nākuši bija,
255 Nākuši Zemieši, Gudiņi, Sēļi,
Nākuši Ventīņi, nākuši Kursi;
Gan no Zeltiņiem, gan Sidrabenes,
Gan no Augšgales, gan no Zemgales,
Gan no Latgales, gan no Kurses
260 Un no visām Latvijas malām
šurp, Saules-pilī, Rāmavas birzē,
Lai cēla godā Rāmavas krīvi,
Lai jele redzēja savā mūžā
Vēl reizu Vidvutu, dievredzi, gudro,

- 265 It visas Latvijas lielo glābēju,
 Sirsnīgi mīlotu tautiņas tēvu;
 Lai vēl dzirdēja tā gudrus vārdus.
 Kad bija iecēlis pēcnieku, krīvi,
 Visiem dieviņiem ziediņus devis,
- 270 Sakrautā sārtā uzkāpa Vidvuts,
 Jēmās runāt pēdīgo reiz;
 Ļautiņiem sludināj' dieviņu prātu:
 „Vecvecos laikos cilvēki zināja
 „It visu, kas uz priekšdienām notiks
- 275 „Tad jāja Dievinis uz balta zirga
 „Sētās apkārt ļautiņus raudzīt.
 „Un viņš iejāja vienreiz ciemā,
 „Kur citas ēkas bij labi koptas,
 „Bet citas turpat apkārt gāzās.
- 280 „Dažs žogs pīts bija kaņepju kauliem.
 „Labība pie rijas samesta čupās,
 „Nekulta; dažs ēku jumtiņš nejumts.
 „Bet tur saimnieki iet alus kausiem,
 „Cits citam saukdami: ar Dievu, brāl!
- 285 „Dievinis prasīja: Kam tās mājas,
 „Kas tik palaistas, nekoptas stāv?
 „Un viņam sacīja: To vīru mājas,
 „Kas alus kausiem dzerdami staigā.
 „Dievinis vaicāja dzērāju saimniekus:
- 290 „Kamlabad nekopa tie savas ēkas?
 „Tie teica: Ko mēs vairs lai gādājam? —
 „Es miršu šonakti un nu saku
 „Visiem beidzamo reiz: ar Dievu!
 „Es miršu rītu, sacīja otris.
- 295 „Pēc divi nedēļām es, teica trešais.
 „Un es arī drīz, beidzamais bilda, —
 „Lai mūsu pēcnieki kopjās, gādā,
 „Mēs paši priecīgi padzīvot gribam. —
 „Tā mīlais Dievinis redzēja skaidri,

- 300 „Ka nava labi, ka zina cilvēks,
 „Tā savas priekšdienas, sav' mūža galu.
 „Un viņš no tās dieniņas darīja,
 „Ka vairs ļautiņi uz priekšu nezin,
 „Vai balts, vai melns, vai labs, vai ļauns
- 305 „Ļautiņu dzimumam priekšdienās gaidams.
 „Vēl jums stāstīšu, bērniņi mīlie,
 „Ko man dieviņi devuši zināt,
 „Kopš tiem Rāmavā ieliku likumu. —
 „Svētputnis, svētēlis, jeb arī gandris,
- 310 „Esoti senāku dieviņu ķildā
 „Pirmajā pavasarī padzīts dieviņš.
 „Baltaji svārki vien vēl viņam
 „Atstāti no senas bijušas godības.
 „Viņš met tagadiņ vienu gadu pautu,
- 315 „Otru — mazu putnēnu no savas ligzdas.
 „Ja kāds uzjēmtu izmesto pautu
 „Un liktu vistai perināt viņu,
 „Tad no pauta iznāktu milzis,
 „Kas drīzi uzartu, apardams zemi,
- 320 „Gan naudu, gan visu senlaiku mantu,
 „Kas zemes dibenā glabāta gul.
 „Ja no ligzdas izmesto putnēnu
 „Audzētu, tas būtu ūdeņa braucējs,
 „Kas visapkārt pasaulei brauktu,
- 325 „Pārvestu dzintaru, krelles, dārgus akmeņus,
 „Kas visi jūriņas dibenā gul.
 „Bet Zemes-māmiņa ar Vēja-māti
 „Savā starpā spriedušas gādāt,
 „Ka ne vienādi, otrādi kas tiek. —
- 330 „Pauts no ligzdas krizdams saplīst,
 „Mazais svētēlis nositas zemē.
 „Reiz mūsu cilts-tēvu Visukoku vajāja
 „Niknie sāmi, gribēdami aprīt;
 „Bet pats vecais debesīs redzēdams,

- 335 „Debesīs redzēdams Visukoku briesmās,
 „Tūdaliņ tam nāca palīgā — talkā,
 „Nometa akmeni uz galvu sāmiem.
 „No lielā akmeņa bēgdami, sāmi
 „Salīda bezdibeņa lindenā slīksnī.
- 340 „Akmenis spiež viņus vienmēr dziļāk,
 „Vienmēr dziļāki zemē iekšā.
 „Pēc daudz simteņu gadiem tie būs
 „Tik dziļi iespiesti no tā akmeņa,
 „Ka viņi izkritīs zemei cauri
- 345 „Un no jauna pasaulē nāks
 „Par lielu mocību cilvēku audzēm.
 „Tagadiņ, bērniņi, mans gala vārdiņš. —
 „Tālu aiz desmit ķēniņu zemēm
 „Atrodās liela, liela smilkšu jūra,
- 350 „Kur tek ūdeņa vietā smilkstis.
 „Aiz šīs jūras zied jauka zeme,
 „Pār kuŗu valda baltais ķēniņš.
 „Akmeņu vietā tur tīrais zelts
 „Un tek medus ūdeņa vietā.
- 355 „Ķēniņš jau vecs tūkstoti gadu,
 „Bet nekad šis ķēniņš nemirs.
 „Naktīm guļot, putniņi vēstis
 „Nes no debesīm, tam visu ziņo,
 „Kas jau nākamās dienās notiks,
- 360 „Kā arī grāmatas, ko raksta Dieviņš.
 „Citiem ķēniņiem tas ar suņiem
 „Lai mīlā Dieviņa atlaistas vēstis,
 „Jo tur tekošu smilkšu jūrai
 „Cilvēki paši netiek pāri.
- 365 „Reiz smilkšu jūra mitesies tecēt,
 „Ar lielu karšpēku baltais ķēniņš
 „Nāks šurp un viņa jātnieki aplās
 „Ar zelta pakaviem it visu zemi.
 „Tad pēc šā kara pasaulē dzims

- 370 „Tik mazi cilvēki, kā pilni septiņi
 „Spēs rijas krāsni labību kult.
 „Pēc tam būs drīzi pasaulei gals;
 „Jo jūras dibenā guļ milzu zivs,
 „Lielā riņķī ap visu zemi.
- 375 „Šai zivij ir spuri, kā apšu mežs.
 „Kad viņa spurus iesāks cilāt
 „Un ar asti ūdeni cirtīs,
 „Tad visa pasaule ūdenī slīks.“
 Sludināj' priekšdienas dievredzis Vidvuts.
- 380 Kad bija sirmgalvis tā beidzis runāt
 Lēniņām vājāku tikušu balsi
 Un ar gurdenām paceltām rokām
 Dieviņiem ļautiņu svētību lūdzis,
 Tas tagad vēlējās austrumos notikt,
- 385 Notikt Saules-mātes aplokā projām,
 Kur pate Skaistīte ar zelta slotu
 Celiņu slauka, aizejot gaida.
 Un pats vecais gaisiņu kalnā,
 Tumšos mākoņos sēdēdams, dzirdēja
- 390 Vectēva Vidvuta pēdējās nopūtas.
 Un viņš sūtīja tūdaliņ dēlus
 Ar svētu uguni iekurt sārtu,
 Uz kuŗa sēdēja gurušcis Vidvuts,
 Lūgdamies dvēseļu namiņā projām.
- 395 Varenais sacīja deviņiem dēliem:
 „Klausaties, ceļaties, pošaties, dēli!
 „Rūcēji, spērēji un zibiņotāji,
 „Klausaties, ceļaties, pošaties visi!
 „Steidzaties prom pie laumiņas dēla,
- 400 „Prom pie krietnā Niedrišu Vidvuta,
 „Kurš jo teicami pabeidzis darbu,
 „Kālabad Ģiedīņa dzemdēja viņu, —
 „Un nu ilgojas projām aiztapt
 „Austrumā, Saules-mātes aplokā, projām.

- 405 „Klausaties, ceļaties, pošaties, dēli!
 „Rūcēji, spērēji un zibiņotāji,
 „Klausaties, ceļaties, pošaties visi!
 „Dodaties zemē, prom Pērkonē, prom Pērko-
 „Aizkuŗat dievredŗa Vidvuta sārta; [nē!
- 410 „Bēt viņa dvēseli uznesat augšā,
 „Ietināt iekš baltas villaines to
 „Un Dieva šūpoli ieliekat viņu,
 „Lai viņu Kārtaņa aijānot šūpo:
 „Aijā, dārgā dvēselīte,
- 415 „Mūŗam esi nemirus’!“
 Sacīja varenais deviņiem dēliem.
 Un tumš-tumšaji mākuļi cēlās,
 Pērkoņa-tēva deviņi dēli
 Trīs rūca, trīs spēra, trīs zibināja,
- 420 Aizskrēja krākdami Vidvuta bērēs,
 Aizkūra milzīgi sakŗautu sārta,
 Kur svētā ugunī Vidvuta dvēsele
 No zemes piŗliem šķīstījās tīra
 Un kā zvaigznīte, vakarā lēkuse,
- 425 Pusnaktī ielīgoj’ dvēseļu namā,
 Kur māte laumiņa, līgava Skaistīte
 Gaidīja miluli līgsmītē nākam.
 Bet lieli pulcēti ļautiņu bari
 Dziedāja, izdegot milzeņu sārtam:
- 430 „Vai Saulīte uzlēkuse
 „Tumšajāi naksniņā? —
 „Pērkons kūra uguntiņu,
 „Pie ozola stāvēdams. —
 „Ai, tētiņi, ai, tētiņi,
- 435 „Glabā mūsu ozoliņ’,
 „Kur sakursim uguntiņu
 „Pērkonīŗa tētiņam. —
 „Trīs dieviņi kalnā stāva
 „Apakš kupla ozoliņ’,

- 440 „Katrīs tura rociņāi
 „Ozoliņa žiburīt’.“
 Dziedāja, izdegot ugunu sārtam,
 Dievredzim aizejot Saules-meitas kāzās.
 Tagadiņ pajēma Vidvuta dēli
- 445 Sava tēva mantību no Saules pils
 Un pa rindai no sārta uguns
 Nolika tā viņu zināmās daļās,
 Atstātā tālumā citu pēc citas,
 Ka visu dārgākā tālāku bija
- 450 Nost no degošā ugunu sārta.
 Tagadiņ piekrita dēliem jāties.
 Un kuŗi sēdēja ātrākos zirgos,
 Dabūja sava tēva dārgākās mantas;
 Tie, kuŗu kumeļi gaužāki skrēja,
- 455 Mantoja sava tēva lētākas lietas.
 Bet sava tēva dzisušus pelnus
 Apakš milzīga Pērkoņa akmeņa
 Glabāja Pērkonē bijīgi dēli,
 Trīs dienas, trīs naktis turēja bēres.
- 460 Teicīga tautiņa uz bērnu bērniem
 Minēja lielā labdaŗa darbus,
 Ko par svētību Latvijai strādājis,
 Tautiņai dieviņu labo prātu
 Piegriezis, sadegdams ugunu sārtā.
- 465 Un viņu teicīgas ļautiņu audzes
 Dēvēja turplikam par svētu brāli,
 Par kādu dieviņu priekšnieku teica,
 Par kādu mīļā Dieviņa dēlu,
 Kas jūŗas vidū sameta kaudzi,
- 470 Saulītei — Skaistītei dzīvību glāba.
 Nemira tautiņas labdaris, glābējs,
 Bet tik aizgāja citā saulē.
 Ap kalna galiņu, kur auga birze,
 Kur bija birzītē Pērkona akmens,

- 475 Zem kuŗa glabāja Vidvuta piŗļus,
Iesāka skraidelēt baltmelni putni.
Ļautiņi tic, kad mitēsies skraidīt
Āp kalnu ŗagatas, baltmelni svārcīŗi,
Ka tad Niedriŗu Vidvuts atkal
480 Celsies pār savu tautiņu valdīt.

Beigas.

SATURA RĀDĪTAJS.

	Lap. p.
Pirmais dziedājums	5
Otrais dziedājums	20
Trešais dziedājums	30
Ceturtais dziedājums	48
Piektais dziedājums	61
Sestais dziedājums	71
Septītais dziedājums	83
Astotais dziedājums	93
Devītais dziedājums	102
Desmitais dziedājums	118
Vienpadsmitais dziedājums	135
Divpadsmitais dziedājums	146
Trīspadsmitais dziedājums	159
Četrpadsmitais dziedājums	167
Piecpadsmitais dziedājums	181
Sešpadsmitais dziedājums	191
Septiņpadsmitais dziedājums	210
× Astoņpadsmitais dziedājums	230
Deviņpadsmitais dziedājums	249
Divdesmitais dziedājums	266
Divdesmit pirmais dziedājums	286
Divdesmit otrais dziedājums	305
Divdesmit trešais dziedājums	312
Divdesmit ceturtais dziedājums	238